

10) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v.

(Lovforslag nr. L 32. Fremsat 16/11 79. Første behandling 28/11 79. Betænkning 13/12 79. Anden behandling 17/12 79).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 130 stemmer mod 15; 5 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Fortsættelse af tredje behandling af:

Forslag til finanslov for 1980.

(Lovforslag nr. L 1. Fremsat 7/11 79. Første behandling 7/11 79. Betænkning 15/11 79. Anden behandling 4/12 79. Tillægsbetænkning 12/12 79. Foregående del af tredje behandling (forhandling og afstemning om ændringsforslagene) 18/12 79).

Lovforslaget som helhed sattes til forhandling.

Forhandling**Camre (S):**

I en artikel i B.T. i lørdags skrev socialminister Ritt Bjerregaard bl. a. følgende:

»I 1980erne må vi have styr på væksten i den offentlige sektor. Vi må lære at prioritere, og at vi alle betaler; vi må indse, at intet er gratis. Det bliver svært. Samtidig med at vi er skatteydere, er vi jo også pædagoger eller forældre, socialarbejdere, banefolk, hospitalsarbejdere, landmænd, private næringsdrivende eller skibsværftsaktionærer osv. – kort sagt, vi tilhører også pressionsgrupper,

der gerne vil have forbedret deres arbejdsvilkår eller fortjeneste. I 1980erne må vi have skabt en balance, der ikke lader de svageste grupper blive dem, der betaler.«

Det er et godt forord til en debat om finansloven 1980.

Siden den internationale oliekrise slog igennem i 1974, har vi kæmpet med store underskud på betalingsbalancen, og vi har haft en helt uacceptabel ledighed. Men selv om vi år for år måtte konstatere en forringelse af bytteforholdet over for udlandet, har vi dog magtet at have voksende realindkomst og en stærkt voksende offentlig sektor.

Ifølge en beregning foretaget af finansministeriet er reallønnen, med basis i 1970 lig 100, vokset fra 110½ i 1973 til 125 i 1978, og i samme periode har der været en betydelig vækst i de offentlige udgifter. Regnet i faste priser har denne vækst været på 1,1 pct. fra 1973 til 1974, 11,2 pct. fra 1974 til 1975, 3,6 pct. fra 1975 til 1976, 3,4 pct. fra 1976 til 1977, 4,5 pct. fra 1977 til 1978 og 5,5 pct. fra 1978 til 1979.

Ser vi isoleret på statens udgifter, så steg de fra 1978 til 1979 med mellem 3 og 4 pct. i faste priser. Fra 1979 til 1980 bliver der efter det finanslovsforslag, vi her i dag behandler, kun tale om en stigning på ca. ½ pct. i faste priser.

Det er altså tydeligt, at regeringen ønsker en opbremsning i de offentlige udgifters vækst, og det blev under debatten om ændringsforslagene klart, at ønsket herom deles af et stort flertal i folketinget.

Nu ville det være en stor fejl alene at se finanspolitikken som et middel til at styre det økonomiske forløb, og jeg finder grund til at fremhæve, at regeringen har sat ind over for de grundlæggende ubalanceproblemer i dansk økonomi med en ganske bred vifte af forslag. Jeg vil gerne først gå ind i en lidt nærmere behandling af, hvorfor det rige Danmark har problemer med økonomien.

Det er jo sagt så ofte, at størstedelen af denne verdens lande gerne vil bytte deres problemer med vore, og det kan ikke klart nok understreges, at vores problemer i forhold til de fleste andre lande er små og i vidt omfang måske uforståelige for denne verdens fattige og mellemudviklede lande. Danmark har en meget høj produktivitet, og nationalproduktet pr. indbygger er mellem de allerhøjeste i verden.

[Camre]

I alle årene siden 1963 og i øvrigt også i de fleste efterkrigsår før 1963 har vi imidlertid haft et større forbrug og en større investering, end der var basis for i vores egen produktion. Vi har med andre ord lånt os til en forøgelse af levestandarden, og efter at bytteforholdet, specielt på grund af olieprisstigningerne, er blevet stærkt forringet, er underskud og udlandsgæld vokset ganske stærkt. Alene i 1979 er underskuddet i samhandelen med udlandet blevet øget med 5½ mia kr. på grund af olieprisudviklingen set i forhold til, hvad dette betalingsbalanceunderskud ville have været, hvis olieprisen havde været stabil gennem året 1979. Det er altså uomtvistelig klart, at olieprisernes udvikling udgør en meget væsentlig del af Danmarks problemer, men det er problemer, vi ikke kan gøre os fri af. Det er, som ofte sagt af statsministeren, udtryk for, at Danmark er blevet fattigere.

Vi har altså et åbenbart behov for at bringe vores forbrug og investering i bedre overensstemmelse med vores produktion, og de midler, der fører frem hertil, er dels at dæmpe forbruget, dels at øge produktionen.

Vi må imidlertid notere, at vores produktion i de seneste år under oliekrisen kun har udvist meget ringe vækst. Det skyldes naturligvis de afdæmpede internationale konjunkturer, men det må erkendes, at problemet er forstærket af vores utilstrækkelige konkurrenceevne både på eksportmarkederne og i de eksportkonkurrerende hjemmemarkeds-erhverv.

Når man i en situation som den danske med stor ledighed og stort betalingsbalanceunderskud skal foretage korrigerende indgreb, er det afgørende nødvendigt, at man ikke henfalder til alene at bruge finanspolitiske midler, som jo i denne situation vil sige nedskæring af offentlige udgifter og/eller højere skatter. Med de midler kan man naturligvis godt fjerne en efterspørgsel og dermed forbedre betalingsbalancen, men man må samtidig være klar over, at en sådan ensidig politik ville give øget ledighed, hvis man ikke satte ind med andre midler specielt derimod. Det er socialdemokratiets klare mål at foretage den nødvendige opbremsning på en socialt bevidst måde og med en stadig hensyntagen til de svage grupper, som altid har sværest ved at klare en omstillingsproces.

Jeg vil i den forbindelse også gerne nævne, at det ikke mindst er vigtigt, at en væ-

sentlig del af opbremsningen sker på energiforbruget, som jo både repræsenterer en knap faktor og en stadig voksende økonomisk belastning.

Det afgørende forhold, konkurrenceevnen, bedres ikke automatisk ved at nedbringe underskuddet på statsbudgettet. Det kræver først og fremmest en varieret indsats, i hvilken indkomstpoltikken er et vigtigt middel, men hvor også pengepolitik, skatter, besparelser og aktiv erhvervs politik må indgå. Derfor foretog den socialdemokratiske regering den 30. november en 5 pct.s kursjustering af den danske krone og fremlagde derefter sin helhedsløsning i begyndelsen af december måned. Den bestod af to elementer: en indkomstpoltik og en række skattemæssige justeringer.

Indkomstpoltikken indeholdt igen tre dele: indgreb over for priser, avancer og honorarer m. v., indgreb over for lønstigningerne og for det tredje en obligatorisk overskudsdeling. Det sidste punkt var direkte sammenhængende med lønpoltikken, fordi det skulle sikre, at noget af den merfortjeneste, som lønpoltikken giver de erhvervsdrivende, bliver lønmodtagernes ejendom. Dette sidste understreger vores ønske om at udbygge arbejdspladserne i den produktive sektor. Behovet for flere produktive arbejdspladser er jo en del af vores balanceproblem eller ubalanceproblem, og det kan ikke løses uden lønmodtagernes aktive deltagelse.

De skattemæssige justeringer, som var det andet hovedelement, bestod især af en række indgreb over for utilsigtede begunstigelser i skattelovgivningen, f. eks. den uhørt lave beskattning af kapitalpensionerne og skattefriheden for akkumulerende investeringsforeninger og af erhvervsskatter, som kan sikre, at erhvervslivet også deltager i at bære byrderne, således at der skabes en rimelig balance i forhold til lønmodtagerne.

Jeg vil i den forbindelse sige, at jeg finder det skuffende at høre de voldsomme udfald, de borgerlige partier har gjort imod disse skattelove. Man har talt om at gribe ind midt i en periode, hvor erhvervslivet havde forventet en anden lovgivning. Det blev sagt under debatten om de 450 mill. kr., som ophævelse af investeringsfradraget betyder i merprovenu til staten, og tilsvarende under debatten om delvis inddragelse af landbrugsrets merindkomst. Og det siger man i en situ-

[Camrø]

ation, hvor danske lønmodtagere midt i en overenskomstperiode for et tidsrum af 1¼ år strækker hånden frem og siger ja til at give afkald på indtægter i størrelsesordenen 7 mia kr.

Denne gruppeegoisme er i endnu klarere form kommet til udtryk ved modstanden mod overskudsdelingsforslaget, hvor hverken SF eller det radikale venstre ville gå med. Som alle ved, betød det, at regeringens samlede helhedsplan ikke kunne gennemføres. Den måtte reduceres på begge vægtskåle. Så ringe er forståelsen i dette folketing for betydningen af den mest vidtrækkende økonomiske saneringsplan nogen sinde, at man af rent egoistiske, klasseegoistiske og ideologiske grunde afviste at tage imod lønmodtagernes vidt udbredte vilje til at vise tilbageholdenhed. Vi må også stærkt beklage, at denne politik ikke blev ført igennem.

Helhedsplanen vil i den nu foreliggende ændrede form betyde en forholdsvis mindre afdæmpning af indkomstudviklingen, end vi ellers havde fået. Vi må forvente lønfremgangen på 8 pct. pr. år igennem første og andet overenskomstår, men det er også en kraftig beskæring af den lønudvikling, der ellers var kommet. Jeg vil godt føje til, at det er en meget kraftig beskæring af den lønudvikling, som en borgerlig regering ville opleve, hvis den skulle føre økonomisk politik, for det ville ganske enkelt, uanset de mange flotte løfter om at gribe voldsomt og hårdere ind, ikke være muligt for en borgerlig regering at opnå sådanne aftaler med danske lønmodtagere, at en holdbar indkomstpolitik kunne etableres.

Den samlede ændrede plan vil medføre, at reduktionen i indkomststigningen bliver mindre end efter den oprindelige plan, og det betyder, at betalingsbalance og ledighed ikke vil få en så gunstig udvikling som planlagt. Man kan måske lidt malende sige det således, at farten mod afgrunden er nedsat, men den er ikke standset.

Det stiller naturligvis særlige krav om at føre en ansvarlig finanspolitik, og det nødvendiggør, at vi må bestæbe os på at lade de mere grundlæggende ændringer i den offentlige sektors udgiftspolitik få virkning allerede i 1980. Den opgave, vi står over for, er ikke – det vil jeg gerne understrege stærkt – en simpel nedskærings- og spareproces, det er en prioriteringsproces, hvor vores opgave er

at sikre, at værdifulde sociale, uddannelsesmæssige og sundhedsmæssige udgifter ikke angribes til skade for den store del af befolkningen. Men der er et behov for en dybtgående vurdering af alle udgiftsposter og en politisk vurdering af hvert enkelt områdes nyttevirkninger. Det kan ikke ske i de enkelte ministerier alene. Der må en vurdering til på tværs af ministerierne under finansministerens ansvar, samtidig med at der foretages nytteanalyser i de enkelte ministerier.

Når vi befinder os i, hvad der er betegnet som en krisetid, så er det ikke nødvendigvis en tid, hvor vi er lammede af problemer og prøver at reparere nogle skader. Jeg vil hellere bruge et andet udtryk end krisetid. Jeg vil sige, at vi befinder os i en tid med stærke forandringer, men det kan godt blive en tid, hvor vi flytter hegnspele, hvor vi tænker nyt, og hvor vi gennemfører nyt. Vi må revidere gammel lovgivning og gamle udgifter, som ikke mere tjener de oprindelige formål. De må skæres ned for at give plads til nye opgaver. Det er et progressivt led i udviklingen af vores samfund.

Vores økonomiske situation med den betydelige udlandsgæld, som skal afvikles i de kommende år, og de almindelige udsigter for udviklingen i de vestlige industrilandes økonomiske vækst ikke mindst igen på grund af udviklingen i oliepriserne må betyde, at vi begynder omvurderingen af vores offentlige udgiftspolitik. Vi må, som det blev sagt før i citatet af socialministeren, indstille os på, at intet er gratis, det skal betales over produktionen, eller med andre ord, at skatteyderne skal betale det, og vi må se i øjnene, at hvis vi ikke bremser den offentlige sektors vækst, så bliver der intet tilbage til en reallønsfremgang, når skatten er betalt. Hermed er ikke sagt, at det, vi får for skattekroneerne, ikke også repræsenterer en real indkomst for store dele af befolkningen. Men altså, som sagt, vi må vurdere kvaliteten af den offentlige sektors indsats og sikre, at hver enkelt del af denne indsats virkelig også tjener til en reallønsforbedring for den store del af befolkningen.

Det er naturligvis ikke et spørgsmål om budgetter og regnskaber, det er et spørgsmål om politiske holdninger. Socialdemokratiet ønsker at fastholde og udbygge det velfærds-samfund, som er grundlaget for livskvalitet og menneskelig udvikling, men vi kan ikke

[Camre]

fortsætte med en udvikling, hvor de offentlige udgifter, som den enkelte borger ikke føler er til egentlig gavn for hende eller for ham, vokser på bekostning af produktive formål, samtidig med at vi for at opretholde levestandarden må låne af andres produktion og i øvrigt derved udkonkurrerer en række fattigere lande på det internationale lånemarked. Vi må derfor føre en aktiv erhvervspolitik, således at der i stærkere tempo kan skabes nye arbejdspladser. Opbygning af en betydelig lønmodtagerejet investeringsfond er et væsentligt middel hertil.

Det bliver 1980ernes store opgave at få styr på den offentlige sektor, som uden en bevidst social og nytænkende politisk styring kan risikere at tappe samfundet for ressourcer, som kunne nyttiggøres på en for det store befolkningsflertal bedre måde.

Jeg vil gerne til slut takke formanden for finansudvalget og kollegerne i udvalget for et godt samarbejde i det finansår, der snart slutter. Jeg vil også gerne på de socialdemokratiske finansudvalgsmedlemmers vegne bringe en tak til finansudvalgets dygtige sekretariat for den altid omhyggelige og venlige hjælp, som vi modtager.

Jeg skal anbefale folketinget at stemme for finanslovsforslaget 1980.

Bertel Haarder (V):

Set i forhold til de problemer, der kommer i 1980, var regeringens oprindelige helhedspakke en dværg, som slet ikke var tilstrækkelig – desværre.

Nu er den blevet til en overskåren dværg uden hoved. Helhedspakken er blevet stærkt svækket, ikke fordi problemerne er blevet mindre, de er tværtimod blevet værre, for i mellemtiden har OPEC-landene forhøjet olieprisen fra 18 \$ til måske 26 \$ pr. tønde. I mit manuskript står der 24 \$; det viser, hvor hurtigt det går mod afgrunden lige for tiden. Men alligevel er pakken altså blevet svækket, og det er sket som straf for, at regeringen ikke kan få flertal for sin fondssocialisme, som der aldrig har været flertal for, og som vælgerne for ganske nylig endnu en gang har sagt nej til ved at sende os, som er valgt, herind. Regeringen er sur på sit folk, og derfor vil den nu straffe sit folk. Folket skal piskes med skorpioner, fordi det er uenigt med regeringen om fondssocialismen.

Det er ikke, fordi folket ikke ønsker skrappe indgreb, i så fald kunne man forstå regeringen. Alt tyder på, at befolkningen siger klart ja til skrappe indgreb, hvis det kan hjælpe noget. Det, som folket og folketinget har sagt nej til, det er noget, der ikke har noget med problemerne at gøre, men som alene har til hensigt at styrke den socialdemokratiske fagbevægelses magtmonopol og nedbryde den sidste rest af magtbalance i samfundet. Men folket skal straffes alligevel. Det skal udsættes for større arbejdsløshed, større skatter, mindre økonomisk handlefrihed, og vi og vore børn skal yderligere pålægges gældsbyrder.

En regering, som foretager den form for gidseltagning, er en skidt regering, en forkert regering. Det er et frygteligt ansvar, statsministeren og finansministeren påtager sig i disse dage. De kunne have brugt deres autoritet – hvis de havde sådan en – og talt dun-der til deres egne, men i stedet har de dukket nakken og ofret alt i et tilmed forgæves forsøg på at bevare den hellige alliance med LO-toppen. De bruger deres tid på at fortælle os og befolkningen, hvor fantastisk store indrømmelser fagbevægelsen har givet. Ja men når det nu så klart erkendes, at det slet ikke er nok, skulle de så ikke i stedet bruge deres tid på at tale landets sag?

Lad os se på, hvad egentlig den yderligere forringelse af regeringens helhedspakke betyder for finansloven.

For det første stiger omkostningerne og priserne og dermed arbejdsløsheden. For hver procent indtægterne stiger, bliver der 9.000 flere arbejdsløse og 1½ mia. kr. større betalingsbalanceunderskud i 1983. Det har vi fra finansministerens egne økonomer. Dermed stiger gælden og udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge, og der bliver færre til at tjene de penge, hvoraf de større skatter skal tages. Samtidig stiger lønudgifterne for det offentlige, og hver gang de offentlige udgifter stiger, må der yderligere besparelser til på de offentlige udgifter, hvis skatterne ikke skal stige yderligere. Men det er der jo ikke gjort noget særligt tilløb til.

Finanslovsforslaget var i forvejen et ynkeligt skue med de helt utilstrækkelige besparelser, som end ikke tilnærmelsesvis opvejer de 847 nye stillinger, som oprettes med vedtagelsen af finanslovsforslaget i dag, hvortil kommer alle de mange aktstykker, som året

[Bertel Haarder]

igennem slipper hen over finansministerens bord, fordi han ikke har magt eller myndighed til at få sine kolleger til at komme med kompenserende besparelser for deres udgiftkrævende forslag.

Socialdemokratiet og venstre aftalte i juni måned en spareramme på 2½ mia kr. Jeg skal ikke i dag overhovedet komme ind på diskussionen om, hvordan regeringen har opfattet denne aftale. Det er historie, og det kan være ligegyldigt. Men det kan konstateres, at regeringen ikke har fundet det fornødent at opfylde rammen i 1980, og at det står helt hen i det uvisse, om den kan og vil opfylde rammen i 1981.

Venstre har derimod under indtryk af den forværrede krise og under indtryk af udsigten til eksplosive udgifts- og skattestigninger, specielt i kommunerne, i det kommende år tilbudt at spare 1½ mia kr. mere end de 2½ mia kr., 2 mia kr. mere på årsbasis, det vil sige i alt 4½ mia kr. på årsbasis, og dertil kommer 1½ mia kr. ekstra, som vi vil hjælpe kommunerne med at spare ved at fjerne kostbare cirkulærer og andet, og det skulle give 2 mia kr. yderligere på årsbasis.

Jeg siger med vilje, at det er noget, vi har tilbudt, for venstre ville da også helst bruge mange flere penge til alt muligt og skaffe os venner alle mulige steder ved at love dem større og bedre sugerør i statskassen, men det ville jo ramme os alle, hvis det skete, og derved ville vi komme til at tage et medansvar for en udvikling ned ad et skrånplan.

Vi er ikke masochister, som har noget ønske om at skaffe os uvenner ved at spare stillinger væk under folk. Vi vil bare ikke lukke øjnene for det, der sker, hvis vi ikke gør noget. Udgifterne i den samlede offentlige sektor er steget fra 57 pct. af nettonationalindkomsten i 1971 til 73 pct. i 1978. I år alene blev der oprettet 34.000 nye fuldtidsstillinger. Næste år siger man nu, at det bliver 23.000. Det vil nok vise sig at blive langt flere. Det er et spørgsmål, om ikke det bliver noget med 30.000 igen næste år, det har vi ingen garanti imod, allermindst i det finanslovforslag, der er fremsat.

Langt de fleste af disse udgiftsstigninger ligger hos kommunerne, men det skyldes i høj grad finansministerens og hans kollegers alt for kostbare cirkulærer, deres ambitionsniveau og deres perfektionisme overalt i centraladministrationen. Det skyldes den totale

mangel på selvregulerende mekanismer, og sådanne selvregulerende mekanismer vil regeringen stadig ikke være med til at indføre.

Regeringen betragter f. eks. gratisprincippet som en hellig ko, skønt der set ud fra en teoretisk social synsvinkel ikke er noget som helst velfærdsøkonomisk argument for at antage, at den optimale pris på alle ydelser netop er nul kroner. Hvis man f. eks. i sundhedssektoren bevarer et uindskrænket gratisprincip, så vil der nødvendigvis ske det, som professor Jørgen Dich så utrætteligt har påpeget, at folk tager for sig af sundhedsbehandlingerne til formål, som måske burde komme i anden række, i forhold til mennesker, der virkelig er syge, og som er udsat for ventetider osv. Men det vil regeringen ikke røre ved, det har den endnu en gang taget afstand fra.

På samme måde optræder næsten hver eneste konto på finansloven som en hellig ko, på trods af at det eksisterende udgiftsniveau, som vi finder i dag i finansloven, er blevet lagt ud fra nogle helt tilfældige historiske udviklingsforløb, sådan at man kan sige, at det såmænd lige så godt kunne være endt på et andet niveau, men af historiske grunde blev niveauet altså lige præcis det, vi finder i dag i finansloven. Dette helt tilfældige niveau på hver enkelt konto optræder nu som noget helligt, noget, der er som sendt fra himlen, og som der ikke må røres ved, heller ikke selv om man kan påvise, at vore naboer på de samme felter klarer sig langt billigere, hvilket der er utallige eksempler på, oven i købet i Sverige. Man behøver ikke at gå længere end over Sundet for at finde utallige eksempler på udgiftsområder, hvor svenskerne af en eller anden grund klarer sig meget billigere, end danskerne gør. Men alligevel er dette tilfældige danske udgiftsniveau blevet en hellig ko for regeringen. Det skyldes, at der ikke fra finansministeriets side foretages en nyvurdering af gamle udgifter, hvilket er nødvendigt, også fordi man ellers aldrig nogen sinde får råd til noget nyt.

Tilskudssystemet er også en hellig ko for regeringen, selv om der jo netop i forholdet til kommunerne er sket det nye, at dér, hvor der før måske var grund til at give dem en tilskyndelse til at øge udgifterne for at få en standard sat i vejret, for at få sikret en standard, så er der nu under indtryk af de eksplosive personalestigninger i kommunerne

[Bertel Haarder]

grund til at gøre det stik modsatte. Det taler jo for, at vi får fjernet de refusionsordninger, der er tilbage, men det vil regeringen heller ikke gøre noget som helst ved.

I går aftes ved 10-tiden så vi, at regeringens ene hånd ikke ved, hvad den anden gør. Finansministeren fortæller os i forgårs, at han vil spare 1½ mia kr. ved at hjælpe kommunerne med at spare. Dér giver han venstre ret i, at det må man kunne spare 1½ mia kr. ved. Men industriministeren fik i går tromlet sit prislovsforslag igennem, som forhindrer kommunerne i at spare, for da jeg spurgte ham, om det nu blev muligt for kommunerne overhovedet at ændre ved de ekstraordinære tilskud, de har givet, og som de måske burde holde op med at give, at ændre på nogle takster, at sætte nogle gebyrer i vejret og lade folk betale lidt mere selv af de offentlige ydelser, så var svaret klart: nej, prislovgivningen forhindrer, at kommunerne kan gøre noget sådant. Herved har industriministeren forhindret finansministeren i at få sine ønsker opfyldt.

Regeringens egne økonomer har i foråret udarbejdet en fremragende budgetredegørelse, som klart påviser, at udgifterne løber fuldstændig løbsk. Hvert år – det kan man læse i budgetredegørelsen – lyder prognosen på en stor stigning det førstkommende år og derefter en langt mindre stigning de næstfølgende år. Men når vi så kommer til det nærmestfølgende år, så sker der det samme: nu forudser man en stor stigning det følgende år og derefter en afdæmpning i de kommende år. De kurver, som viser afdæmpningen i udgiftsstigningerne med en stor stigning i starten og derefter mindre stigninger, bliver år efter år parallelforskuet i opadgående retning. Planlæggerne har simpelt hen ikke fantasi til at forestille sig udgiftsstigningerne.

Sådan er det gået siden 1972, hvor vi første gang fik den store perspektivplan II, og sådan skal det åbenbart blive ved med at gå. Regeringen har intet sagt om, hvad den egentlig vil gøre ved det. Det vil nemlig fortsætte sådan, med mindre finansministeriet ændrer styringen af finanserne, ændrer tilskudsmekanismerne og skyder hjertet op i livet og tør begynde at tale om at pille ved gratisprincippet, dér hvor det kan gøres uden velfærdsøkonomiske og samfundsøkonomiske tab.

I en periode kan arbejdsløsheden godt begrunde en vis offentlig vækst inden for områder, hvor der er notorisk overskud af arbejdskraft, det skal jeg gerne indrømme. Men i dag er der på trods af arbejdsløsheden stor mangel på arbejdskraft netop i de udlandskonkurrerende erhverv, og dermed er vi i en situation, hvor en offentlig udgift direkte er med til at undergrave vore muligheder for at arbejde os ud af krisen og få tjent nogle flere penge hjem.

Det hænger sammen med paradoksproblemet: dette, at der er mange arbejdsløse og samtidig mange ledige stillinger. Det er et problem, som er klart erkendt af arbejdsministeren, men vi har ikke set noget til, om regeringen egentlig vil gøre noget ved det problem. Jo, vi så en kæmpebevilling forleden i finansudvalget for anden gang på et halvt år til arbejdsministeren, og den fik det blå stempel, sådan at der nu er bevilget alt i alt flere hundrede millioner kroner til specialarbejderkurser m.v.

Men hvad viser sig så, når vi begynder at bore i det? Jo, vi får at vide, at de fleste af disse penge går til folk, som er i arbejde i forvejen, samt at der ikke er nogen pligt for ledige, som mangler færdigheder, og som derfor ikke kan få arbejde til at skaffe sig disse færdigheder, så de får mulighed for at få beskæftigelse. Vi har i forvejen hørt, at 90 pct. af alle arbejdsvægringer gør man intet ved, og det er altså sådan, at hvis man vægter sig ved at tage et yderst relevant kursus i maskinskrivning, f. eks. hvis man er ledig inden for HK-området, så sker der slet intet ved, at man nægter at tage det. Det skal der altså åbenbart heller ikke gøres noget ved.

Det er de alt for snævre faggrænser i det danske samfund, der er skyld i det paradoksproblem, jeg før nævnte, men det skal der heller ikke gøres noget ved. Derfor har vi f. eks. 29 pct. ledige arkitekter, men alligevel skal der heller ikke spares noget på arkitekt-skolerne. Dér har regeringen tværtimod fået 30 nye stillinger, og kulturministeren har ikke spor hensigter i retning af at bremse optagelsen. Det håber jeg at finansministeren har, men kulturministeren har ikke, og hvis finansministeren ikke mander sig op, så kører også dette blot videre. Det er måske et eksempel fra et mindre område, men når arbejdsløshedsprocenten kommer op på næsten

[Bertel Haarder]

30, så er det noget, der begynder at tælle i statistikken.

Det er et ret typisk eksempel på den delvis handlingslammede regering, vi har. Måske er regeringen bange for at lægge sig ud med de personalegrupper, som vil protestere mod besparelser, men her skal regeringen for det første hele tiden tænke på, at selv om den sparede lidt – og det er såmænd ret beskedent, hvad f. eks. venstre har foreslået sparet på konkrete konti – selv om regeringen gik med på samtlige disse spareforslag, så var der jo aldeles omgående indtil flere ledige stillinger til hver eneste, som blev afskediget. Der oprettes jo, som jeg nævnte, 847 nye stillinger alene inden for staten med denne finanslov plus det, der kommer i aktstykkerne og plus alt det, der kommer ude hos kommunerne. Selv om man skulle fjerne nogle stillinger og sige, at nu er det altså enkelte afskedigelser, det drejer sig om, hvad ville der så egentlig ske ved det? Kan man virkelig have en regering, som ikke tør gøre sådan noget? Det kan man ikke i denne tid, så vidt jeg kan se.

Regeringen skal for det andet være opmærksom på, at disse klager over besparelser ofte slet ikke har noget med virkeligheden at gøre. Klagerne dækker ofte over det stik modsatte. Man kan ligefrem opstille en ny lov til beskrivelse af dette fænomen. Loven lyder: jo større væksten bliver på et område, jo højere lyder klagerne og kravene om yderligere vækst. Det skyldes jo, at mere personale giver mere tid og flere penge til at fremsætte yderligere krav og klager, så det er en yderst logisk lovmæssighed, jeg her har påpeget.

Blandt de utallige eksempler kan jeg nævne Danmarks Radio, som har Danmarksrekord, både når det gælder overdådige vilkår, og når det gælder faglige aktioner. Aktionerne stiger med forbedringerne.

Et andet område er det område, der har den allerstørste vækst, nemlig daginstitutionerne, som lige præcis også er det område, hvor strejketruslerne og aktionerne har bredt sig aller mest, garneret med påstande om uendelige nedskæringer. Som der stod i det sidste nummer af BUPLs blad: »Nu forsvandt den sidste rest af velfærdsstaten«. Ja, det var altså i det år, hvor der blev oprettet 6.500 nye stillinger inden for dette område, og hvor en ganske klækkelig del af disse stillin-

ger ikke gik til børnene, men til en forbedret bemanning med personale. At det også er til gavn for børnene, skal jeg ikke benægte, men det er så sandelig også til gavn for personalet. Alligevel lyder overskriften, at det var den sidste rest af velfærdssamfundet, der forsvandt. Det siger noget om, hvor forløjet debatten er.

Jeg blev så glad, da jeg i går aftes så, at TV-Avisen nu vil til at gå skarpt og kritisk og tæt på enhver demonstration, som for fremtiden kommer her på Christiansborg slotsplads og andre steder. Nu kan jeg forstå, at vi for fremtiden hver eneste gang skal se stuehuset og hjemmet, den private bolig, og få belyst de private vilkår derhjemme hos dem, som laver demonstrationer. Glimrende, en ny kurs for Danmarks Radio, som jeg giver min fulde tilslutning. Lad os få nyhedsformidlingen til at gå tæt på og bruge finansministerens nyhedsformidling. De behøver kun at tage fotokopi af to sider omme bag i bogen, hvor man har personalestatistikken, og hvor man, hver gang der er en demonstration, vil kunne konstatere: ja, det er et område, hvor de har haft 3.000 nye stillinger i år, og næste gang er det måske 5.000 nye stillinger, og sådan er det vokset. Det er en udmærket form for kritisk journalistik, som har min fulde sympati. Lad os fortsætte med det.

I Kommunernes Landsforenings udmærkede sparekatalog kan man læse følgende lærerige betragtninger:

»Fremvæksten af offentligt ansatte specialgrupper har udviklet sig til en ny magtfaktor i det politiske system, hvor faglige og personlige interesser for at øge de offentlige aktiviteter kan være vanskelige at gennemskue. Stigningen i den offentlige sektor er bygget op omkring en planlægning, der tager som udgangspunkt, at problemerne skal løses ved hjælp af flere af den slags aktiviteter, man har i forvejen. De bestående planlægningssystemer lægger slet ikke op til overvejelse over, om der kunne være andre måder at løse problemerne på.«

Det er netop sagen i en nøddeskal, og det er forklaringen på den fantasiløse vækst i både uddannelses-, social- og sundhedssektoren. De traditionelle, kostbare løsninger forstærker deres monopol på hver deres område, og gratisprincippet og skattetrykket sikrer i fællesskab, at andre og billigere løsninger ikke får en chance. Finansministerens em-

[Bertel Haarder]

bedsmænd har i øvrigt fortalt ham præcis det samme, som kommunernes embedsmænd her siger, den ene gang efter den anden i perspektivplanerne, i den nye budgetredegørelse, men hvornår får vi en ledelse af dette ministerium og af denne regering, som gør noget ved det?

Nu hørte vi jo en forholdsvis fornuftig tale af socialdemokratiets ordfører for lidt siden, og vi har en forholdsvis fornuftig formand for finansudvalget. Når jeg siger »forholdsvis«, er det, fordi han selvfølgelig er socialdemokrat. Jeg vil gerne som medlem af finansudvalget sige, at han har min fulde tillid både som formand, og når det gælder hans oprigtige spærevilje, men jeg er bange for, at der i socialdemokratiet er en vis form for arbejdsdeling, som består i, at man putter nogle få medlemmer ind i den kasse, som hedder »økonomisk ansvarlighed«, og så render alle de andre rundt og gør det stik modsatte. Altså: man har nogle få til at varetage finanserne, og alle de andre ødelægger finanserne. Se, et sådant problem kræver jo, at man har en ledelse, som sikrer sammenhængen, og spørgsmålet er: har Danmark en sådan ledelse?

Palle Simonsen (KF):

Vi stemmer for finanslovsforslaget også i år. Vi er tilhængere af betydelige dele af den finanslov, og den ramme om samfundets virksomhed, som finansloven jo er, skal naturligvis også være til stede, når vi nu om 11 dage tager hul på et nyt år. Men det er åbenbart, at hvis finansloven skulle opfylde det konservative folkepartis ønsker, skulle den have et helt anderledes tilsnit. Det har vi i øvrigt også klart dokumenteret gennem de ændringsforslag, som vi har stillet, men som et flertal her i folketinget desværre forkastede forleden.

Vi er ikke i tvivl om, at regeringen ret så hurtigt i det nye år vil få brug for besparelser ud over det beskedne beløb, som i dette øjeblik er indeholdt i finanslovsforslaget. Det var det, som vi under debatten forleden dag fastslog til 2 mia kr. for 1980.

Vi kan sige til regeringen, at vore forslag er stadig væk til rådighed, og vi er overbevist om, at selv om regeringen ikke havde sympati for dem forleden dag, så bliver det nødvendigt for den at gå ind i diskussion om

besparelser. For hvad er regeringens alternativ ellers? Ja, det er i virkeligheden nye skatter og afgifter, som vil være til skade for konkurrenceevnen og til skade for den enkeltes realløn.

Når vi siger det så skråsikkert, er det naturligvis, fordi den halve helhedsløsning, som folketinget skal tage stilling til i morgen, stort set vil bringe os i en situation, hvad angår beskæftigelse og betalingsbalance, som er lig den, vi ville have oplevet, hvis regeringen ikke var kommet med sine udspil.

Efter regeringens skøn i forbindelse med forelæggelse af det oprindelige udspil ville betalingsbalanceunderskuddet i 1980 blive formindsket med ½ mia kr., og beskæftigelsen ville blive forbedret med ca. 10.000. Når regeringen nu søger at fastslå i de seneste dokumenter, at den betydelig svagere indkomspolitik – for der er jo tale om en betydelig svagere indkomspolitik – ikke det første år vil have nogen nævneværdig indflydelse på de to hovedproblemer i dansk økonomi, og at der først i 1983 vil vise sig en forringelse – man anslår det på betalingsbalancen til en forringelse på 1,5 mia kr. og for beskæftigelsen på 15.000 – så må man nok sige, at så er regeringen mere end optimist.

De tal, som vi i dette øjeblik har fået, er i virkeligheden ikke i overensstemmelse med de tal, som det politisk-økonomiske udvalg fik for ca. 1 uge siden, hvor man gav nogle opskrifter på, hvad virkningerne var af, at lønnen f. eks. blev 1 eller 2 pct. højere end det, som regeringen spillede ud med. Men de tal fik vi jo også, førend regeringen måtte gå fra et skøn på 7 pct. i lønudviklingen til et skøn på 9–10 pct.

Det, der også giver grund til uro på nuværende tidspunkt, er naturligvis olieprisstigningerne. Regeringen har her bygget sit seneste økonomiske skøn på prisstigninger i 1980 på 14 pct. Pessimister siger, det bliver 30 pct. Hvorvidt det holder stik er vel svært at spørge om lige i dette øjeblik, men at det bliver mere end de 14 pct., ligger nok ganske klart; det har jeg også indtryk af at regeringen i virkeligheden forestiller sig.

Kursen mod afgrunden er derfor lige og ubrudt. Det er faktisk det, vi må fastslå i dette øjeblik. Den tidligere finansminister, hr. Heinesen, har utallige gange i den senere tid fastslået, at vort hovedproblem er for ringe en produktion, især af varer til eksport. Det

[Palle Simonsen]

synes jeg er en meget klar analyse, og den analyse kan vi tilslutte os. Men det altdominerende problem er jo, at regeringen og socialdemokratiet ikke vil se i øjnene, hvilke midler der skal til for at øge denne produktion og i første række produktionen til eksport. Der bliver sagt mange pæne ting i debatterne, men vi mangler at se de reelle midler, som skal løse problemerne.

Der var også i hr. Camres tale i dag momentvis meget interessante ting, som vi kunne tilslutte os, og som kunne være udtryk for, at nu ville man gøre noget ved det, men det er, som om tilliden kan være på et meget lille sted. Hr. Camre citerede socialministerens interessante artikel. Socialministeren har fremsat mange interessante udtalelser gennem de senere måneder, også på et møde på Askov, hvor der momentvis var ting, som kunne få én til at sige: nu er der måske optræk til en ny stil. Men inderst inde tror vi alligevel ikke på, at socialdemokratiet vil bryde med de principper, som man har anlagt i årevis, og som først og fremmest har manifesteret sig i en alt for voldsom offentlig sektor.

Statsministeren sagde, da han præsenterede helhedsløsningen – det, der nu er blevet til den halve løsning – at hvis vi ikke ville se de økonomiske realiteter i øjnene, så kunne vi bringe os i den situation, at løsningen af betalingsbalanceproblemet skulle prioriteres over beskæftigelsen, vi havde ikke noget valg. Ja men er det ikke allerede den situation, vi i dette øjeblik står i? At forbedre betalingsbalancen forudsætter i første række et mindre forbrug og en større produktion med sigte på eksport. Men hver gang der er tale om en forbrugsbegrænsning, er det den enkelte borger, som skal indskrænke sit forbrug. Det er meget sjældent og i meget beskedent omfang den offentlige sektor med det kolossalt ekspanderende forbrug, der dér er tale om.

Den tidligere overvismand, professor Anders Ølgaard, har mange gange, også her for nylig, slået fast, at efter hans opfattelse er hovedproblemet i dansk økonomi den alt for stærke ekspansion i den offentlige sektor.

Vi har også fra Amsrådsforeningen og fra Kommunernes Landsforening på det seneste fået bunker af ideer, som giver udtryk for, at der kan spares i budgetterne også i amter og

kommuner. Her er der ideer, som lokalpolitikkerne har fået på grundlag af de erfaringer, de har ved administration af de love, folketinget har vedtaget.

Når man ser på prognoserne for personaleudviklingen, må man nok sige, at de er beskæmmende. Hr. Bertel Haarder var inde på dem for et øjeblik siden. Når vi må forvente, at der bliver tale om en personalestigning i den offentlige sektor som helhed på et godt stykke over 30.000 og måske nærmere 40.000 i 1979, når det for nylig er blevet udtalt, at der blot i kommunerne vil blive tale om en stigning på 23.000 i 1980, så ser vi, hvordan tingene accelererer. Det går simpelt hen ikke. Jeg vil derfor gerne spørge finansministeren: hvad vil finansministeren egentlig gøre over for kommunerne i denne sag? Der er nok lagt nogle budgettrammer, men det er også klart fremgået af udtalelser, bl. a. af formanden for Kommunernes Landsforening, at for at holde sig inden for rammen holder man i første række igen med investeringerne. Det er vel derfor, der er optræk til, at der bliver ansat 23.000 flere i den kommunale sektor i 1980. Hvordan vil ministeren få styr på disse ting og forhindre, at denne personalevækst fortsætter?

Hr. Camre gav ligesom indtryk af i sin tale, at regeringen allerede havde søgt en kraftig opbremsning i de offentlige udgifter, vel underforstået i de statslige, men vi kan jo ikke se på de statslige udgifter alene, for naturligvis er det ikke dem, der ekspanderer stærkest, det er i kommunerne. Det må vurderes som en helhed. Når det ekspanderer i kommunerne, er det i første række på grundlag af de mange love, som et flertal her i folketinget har gennemført gennem de senere år, love med et meget højt ambitionsniveau. Det er jo udviklingen i den sociale sektor, i undervisningssektoren, i sundhedssektoren, som bevirker, at vi får disse stærkt stigende personaletal.

Men det gælder også på mindre områder, f. eks. gennemførelsen af arbejdsmiljøloven med 11 timers reglen. Hvad er det egentlig for en hysterisk situation, vi har bragt os i, at vi laver 11 timers regler for de mennesker, der er beskæftiget i den offentlige sektor? Det var oprindeligt noget, der med god ret blev lavet f. eks. for langturschauffører og andre, for hvem der kunne være behov for, at der var en 11 timers regel. Men det er der

[Palle Simonsen]

vel egentlig ikke behov for i en folkeskole eller i en daginstitution eller på et bibliotek. Det er efter min mening et godt udtryk for, hvor ambitiøst et flertal i folketinget har været på disse områder.

Det gælder også andre områder af miljølovgivningen, f. eks. oprettelse af sikkerhedsudvalg, sikkerhedskurser osv. Der er ikke så stor risiko for, at man bliver særlig såret ved at få en blyant i hovedet, hvis man er folkeskolelærer. Det kunne godt være, at der ikke var så meget behov for, at en række mennesker i den offentlige sektor skulle på kurser i flere dage – med den konsekvens, at der skal anden arbejdskraft ind for at supplere. Det er igen et eksempel på, hvordan det hele ekspanderer. Et eksempel, som kan føjes til den række af eksempler, hr. Bertel Haarder var inde på før.

Vi kan også tage et andet område, som måske er et mere generelt område, nemlig den sociale bistandslov. Den er også i dag blevet betydelig mere ambitiøs, end folketinget forestillede sig, da den blev gennemført her i 1974. Det er vel igen et udtryk for, at det er cirkulærestrømmen, der her gør en lov oppustet. Vi fik et ambitiøst oplæg fra socialreformkommissionen i de glade 1960ere. Da folketinget skulle vedtage loven i 1974, kunne man ikke sikre sig de tilstrækkelige beregninger over de økonomiske konsekvenser, men man sagde: vi lever i vanskelige økonomiske kår, så der er kun tale om en administrativ reform, ikke om en udgiftsforøgelse. Og hvad er det så blevet til i dag? En voldsom ekspansion, hvad angår både personale og ydelser, og vel i virkeligheden, fordi de cirkulærer, som man lever efter i kommunerne, i højere grad er i overensstemmelse med socialreformkommissionens ambitioner i 1960erne, end de er i overensstemmelse med politikernes mere restriktive holdning i begyndelsen af 1970erne. Det er igen et udtryk for, at vi i virkeligheden i dette folketing ikke har tilstrækkelig styr på, hvordan sådan en lov kommer til at fungere.

Det er også en række af kendelser i ankeinstanserne inden for det sociale system, som har bidraget til at puste dette op. Man kan sige, loven på mange måder er udmærket, men det er resultatet af den, som er dårligt, og det er et udtryk for, at vi ikke har en tilstrækkelig styring af de offentlige udgifter i stat og kommuner.

Man kan vel egentlig generelt sige, at på langt de fleste områder har situationen udviklet sig mere ugunstigt, end selv perspektivplanredegørelsernes forfattere har forestillet sig i begyndelsen af 1970erne. Da var mange i folketinget skrækslagne over de prognoser, der blev opstillet, men i virkeligheden er det gået værre, end man dengang forestillede sig, på de allerfleste områder.

Der er behov for en betydelig bedre styring, der er behov for en sænkning af ambitionsniveauet, og det kan ske i masser af tilfælde, uden at det i virkeligheden berører den enkelte borger. Eksemplet med 11 timers reglen og sikkerhedsudvalgene er et godt eksempel på, hvordan man kan stramme til, uden at det i virkeligheden bliver mærkbart for den enkelte borger.

Det er også et spørgsmål om at bryde med gratisprincippet, som vi har nævnt det under debatten forleden i forbindelse med ændringsforslagene. Det er også et spørgsmål om at lægge loftet over, hvilke rammer man kan operere inden for for at få standset denne kolossale vækst.

Men hvad så med den anden væsentlige faktor i dansk økonomi, nemlig produktionen i den private sektor? En væsentlig forudsætning for en større produktion er en forbedret konkurrenceevne og ikke mindst et bedre investeringsklima. Hvad er det så, regeringen gør netop i disse dage? Ja, den gennemfører en halv indkomstpoltisk løsning, som i virkeligheden medfører, at der ikke herigennem blive bidraget til særlig forbedring af konkurrenceevnen. Den forøger skattetrykket for aktieselskaber, den forøger skattetrykket for landbruget, som er en anden meget væsentlig produktionsfaktor. Den pålægger erhvervsvirksomhederne en stram pris- og avancelovgivning, og det var i orden, hvis der også var en stram indkomstpoltik med f. eks. lønstop, men som situationen er nu, hvem er det så, der kommer til at bære det lønpres, der bliver ude på arbejdsmarkedet? Ja, det er jo virksomhederne selv. Og stadig væk hænger over virksomhederne den tunge sky, som hedder obligatorisk over-skudsdeling. Det vil altså sige, at regeringen gennemfører en række foranstaltninger, som er direkte hæmmende i forhold til investeringslysten, og som i virkeligheden ikke forbedrer konkurrenceevnen tilstrækkeligt.

[Palle Simonsen]

I går kom fra OECD den seneste rapport med råd til OECD-landene. Jeg går ud fra, at regeringen har haft lejlighed til at læse den, selv om der foregår meget i huset i disse dage og disse timer. Jeg har i hvert fald hæftet mig ved, at man i anbefalingerne siger, at det, det drejer sig om, er at stimulere investeringslysten – altså det, jeg lige har stået her og sagt til regeringen. Man siger også, at det kan man gøre ved at reducere selskabsbeskatningen, det kan man gøre ved at skabe bedre adgang til investeringer, ved at give tilskud til investeringer. Ja men det er altså det stik modsatte af, hvad regeringen er på vej til at få gennemført i dette folketing.

Stadig væk har vi en forhåbning om, at regeringen ikke får flertal for at gøre det vanskeligere for produktionen, men hvis det nu lykkes for regeringen at få dette flertal i morgen, hvad vil den så gøre, hvis der er en række andre lande, som følger OECDs henstillinger og dermed bringer sig i en mere konkurrencedygtig situation? Det, der er afgørende for os, er jo, at vor konkurrenceevne bliver forbedret sammenlignet med de lande, vi konkurrerer med. Jeg synes nok, at den rapport bør give regeringen anledning til meget alvorlige overvejelser omkring de ting, som den foretager sig.

Vi har fra konservativ side lagt vores 4 punkts plan frem med bl. a. forslag om lønstop og forslag om at erstatte dyrtidsportioner med skattelettelser, som virkelig kunne bidrage til at forbedre konkurrenceevnen, hvor der er tale om en stram indkomspolitik. Vi føler os overbevist om, at regeringen vil blive tvunget til at anvende tanken om skattepolitik kombineret med indkomspolitik, for når der er problemer med hensyn til at få lønmodtagernes accept, kan vi jo ikke finde nogen enklere og bedre løsning end at erstatte kommende lønstigninger med skattelettelser. Jeg håber, regeringen vil tænke mere alvorligt over denne tankegang, som egentlig er så snublende nær.

Vi har ligeledes fremsat vores ændringsforslag om ændring af den offentlige sektors budgetudvikling, og som jeg har sagt det tidligere: vore forslag er til rådighed stadig for regeringen, selv om de er blevet forkastet forleden dag. Regeringen kan altså ikke beskyldes det konservative folkeparti for, at der mangler alternativer.

Lad mig til slut sige, at der må gøres en meget alvorlig indsats for at stimulere investeringslysten og forbedre konkurrenceevnen. Der må gøres en meget alvorlig indsats for at bremse op over for den offentlige sektors enorme ekspansion. Det fremgår klart af alle økonomiske redegørelser, at det haster, og at vi i virkeligheden får mindre og mindre spillerum. Vi kan også se i de økonomiske redegørelser, at selv om det måske kunne lykkes i løbet af nogle få år at få balance imellem eksport og import, så vil vi stadig væk have et meget stort betalingsbalanceunderskud på grund af den forrentning, der skal finde sted af allerede stiftet gæld. Vi vil slæbe med det i mange år, og der skal derfor være et mere ambitiøst mål end ligevægt mellem eksport og import, hvis vi skal forbedre vores økonomiske situation i 1980'erne. Vi kan ikke leve af den offentlige sektor, men vi kan gennem styrkelse af den private sektor bringe os ud af krisen og genskabe tilliden til det danske samfund. Men jeg vil gerne sige meget alvorligt til regeringen: Det haster med konsekvente løsninger.

Glensgård (FP):

Regeringen Anker Jørgensen misregerer Danmark. Nogenlunde de samme ord, men med et ændret partinavn, blev fremsat af en forholdsvis kendt socialdemokrat, ganske vist ikke for nærværende medlem af dette ting, men jeg skal alligevel tillade mig at citere ham. Det er fra Folketingstidende 1974–75 (1. samling) fra 5. december 1974, sp. 2783. Den kendte socialdemokrat sagde:

»Jeg erindrer ikke, at nogen statsminister, måske bortset fra en Estrup og en Madsen-Mygdal, i den grad har provokeret og lagt sig ud med alle de partier og alle de organisationer, som han i stedet for skulle have udviklet et nært og tillidsfuldt samarbejde med. Med en, jeg vil sige uhørt brutalitet søger han at likvidere den frie forhandlingsret, og tilmed sker det få dage efter, at man har opfordret parterne til at færdiggøre forhandlingerne inden januar. Med sin handling leder statsministeren med ilden.«

Videre sagde den kendte socialdemokrat (sp. 2785):

»Hvad er det da, socialdemokratiet vil? Først og fremmest ønsker vi at medvirke til et folketing med bredde bag beslutningerne,

[Glensgård]

med mere stabilitet, med mere handlekraft. Socialdemokratiet ønsker et folketing, hvis handlinger kan genskabe den fornødne tillid mellem befolkningsgrupper, mellem partier og organisationer, hvis samarbejde er en afgørende forudsætning for, at vi kan nå de rigtige løsninger.«

Han fortsatte:

»Vi må se i øjnene, at det ikke lader sig gøre under de nuværende vilkår. Tværtimod har regeringens eneste handlinger meget stærkt forværret mulighederne for noget sådant.«

Det var hr. Kjeld Olesen, der brugte bemærkningerne om den lille venstre-regering. Hr. Bertel Haarder burde egentlig have brugt de samme bemærkninger om den nuværende, socialdemokratiske regering, for de havde nøjagtig den samme styrke, og de kunne fremsættes på nøjagtig de samme betingelser.

Regeringen Anker Jørgensen misregerer Danmark, men det værste er, at heller ikke den tidligere udenrigsminister i den forhenværende Anker Jørgensen-regering kan fremsætte noget egentlig alternativt finanslovsforslag, kan fremlægge nogle egentlige alternative tanker til socialdemokratiet. Det er småændringer, venstre har lagt frem.

Men det er endnu værre. Heller ikke den person, som gerne ville have siddet på hr. Kjeld Olesens stol i dag, nemlig hr. Poul Schlüter, er i stand til at fremlægge nogle tanker, som tilnærmelsesvis ændrer ved den politik, som socialdemokraterne lægger frem. Det var så lykkeligt for det konservative folkeparti, at regeringen valgte den nemme måde at gennemføre besparelser på – hvis de bliver gennemført – at lave en budgetreguleringskonto. Straks hoppede det konservative folkeparti på samme idé og lavede en budgetreguleringskonto, der var cirka dobbelt så stor. Det er ikke en måde at arbejde på.

Danmark skal nødvendigvis drives som en forretning, vi er ikke noget socialkontor, vi skal nødvendigvis have balance i indtægter og udgifter. Skulle indtægterne være en lille smule større end udgifterne, gjorde det såmænd ikke noget, for vi har en stor gæld, vi skal have betalt tilbage.

Men hvad er det, socialdemokratiet lægger op til? Ja, de vil sørge for, at vi får en forøget arbejdsløshed, fordi man beskatter produktionsapparatet. En beskatning af produk-

tionsapparatet klarer socialdemokratiet ved at forøge aktieselskabsskatten, ved at forringe erhvervslivets skattelovgivning, og desuden vil socialdemokraterne forhøje indkomstskatten, altså den skat, som er lagt på produktionen. Det er nøjagtig det modsatte, der er nødvendigt i den situation, vi står i.

Den OECD-rapport, som hr. Palle Simonson har omtalt, taler om, at vi må forvente en yderligere forringelse af beskæftigelsen med 20.000–30.000 personer i 1980. Det skal tilføjes her, at de tal, som OECD-økonomerne regner på, kommer fra regeringerne selv. OECD-rapporten siger også, at vi må forvente en inflation i Danmark på 12 pct. Man kan næsten ikke engang sige: vel bekomme, for pillen er for sur at sluge. Men en inflationsprocent på 12 i 1980 er, hvad regeringens egne tal via OECD-økonomerne resulterer i. Vi kan også forvente et betalingsbalanceunderskud på 18–19 mia kr. i 1980. Det er også OECDs økonomer, der fortæller os det.

Regeringen vil formentlig hævde, at nu har man fremlagt en halvhedsløsning eller en kvarthedsløsning, som hjælper på problemerne. Vi tror ikke på de tal, som regeringens økonomer har fremlagt i forbindelse med den kvarthedsløsning, som socialdemokratiet har fremlagt. Vi vil vove at påstå, at betalingsbalanceunderskuddet i 1980 – under forudsætning af, at socialdemokratiets halv-, hel-, kvarthedsløsning gennemføres – vil blive i størrelsesordenen 16–17 mia kr. mindst. Denne påstand vil vi gerne kigge på i december måned 1980, og så vil vi også bede socialdemokraterne om at rejse sig op og erkende, at vi fik ret.

»Anker eller kaos, det er vort mål.« Et sådant citat ville kunne fremsiges fra denne talerstol, uden at det kunne angribes. Citatet kunne være kommet fra et socialdemokratisk gruppe-møde. Som Børsens leder skriver i dag:

»Spekulerer socialdemokratiet måske i økonomisk kaos, så der ud af elendigheden kan vokse et socialistisk samfund? Den økonomiske politik, som socialdemokratiet gennem de sidste år har stået for, er i hvert fald hasardspil med befolkningens og dermed også lønmodtagernes velfærd. Derfor er der brug for handling nu. Allerede i morgen aften kan det være for sent.«

Jeg er ikke i tvivl om, at socialdemokraterne godt er klare over, at skal der gennemf-

[Glensgård]

res et socialistisk samfund, så skal vi nødvendigvis igennem en krise som i 1930'erne. Jeg er ikke i tvivl om, at socialdemokraterne spekulerer i, at det hele skal ende i kaos. Jeg er ikke i tvivl om, at det er deres mål. For det er den eneste måde, hvorpå de vil være sikre på, at de på et eller andet tidspunkt kan gennemføre det socialistiske samfund, som fru Ritt Bjerregaard har talt så meget om.

Hr. Bertel Haarder angreb finansministeren og angreb industriministeren. Hr. Bertel Haarder sagde, at det nytter jo ikke noget, at finansministeren gerne vil gennemføre besparelser på de kommunale og amtskommunale budgetter, når industriministeren så ikke vil være med. Jeg skal spørge hr. Bertel Haarder, om han kender den indenrigsminister, om han kender den handelsminister, som gik af så sent som den 26. oktober 1979. Deres navne var hr. Enggaard og hr. Arne Christiansen. Hvad gjorde hr. Enggaard som indenrigsminister, hvad gjorde hr. Arne Christiansen som handelsminister, dengang folketinget indførte et pris- og lønstop? Ja, de to pågældende ministre handlede nøjagtig, som de to socialdemokratiske ministre handler i dag. Både hr. Arne Christiansen og hr. Enggaard var til samråd i folketingets erhvervsudvalg vedrørende offentlige taksters indregning eller ikke-indregning i et prisstop. Hvad var hr. Arne Christiansens svar, hvad var hr. Enggaards svar til erhvervsudvalget? At de offentlige takster måtte ind under prislovgivningen.

Jeg skal spørge hr. Bertel Haarder: når vi ser bort fra den fysiske del af ministeren, kan hr. Bertel Haarder så se forskel på det svar, hr. Arne Christiansen og hr. Enggaard gav folketingets erhvervsudvalg, og så det svar, industriminister Erling Jensen har givet folketingets erhvervsudvalg i dag? Der er ingen forskel. Heller ikke dengang vi havde venstreindflydelse på regeringen, kunne man gennemføre de pågældende besparelser i de kommunale og amtskommunale budgetter. Jeg tror, hr. Bertel Haarder vil give mig ret i, at forskellen er meget lille, eller rettere sagt: den eksisterer ikke.

Jeg har postuleret, at vi får et betalingsbalanceunderskud i 1980 på 16-17 mia kr. Et sådant postulat vil finansministeren naturligvis ikke attestere i dag. Men uanset om finansministeren nu sidder som finansminister eller han sidder som genvalgt folketingsmed-

lem i december måned 1980, håber jeg, han er så stort et mandfolk, at han rejser sig op og siger, at det postulat var ikke forkert. De postulerer, vi hidtil har fremsat omkring betalingsbalancens udvikling, har passet til punkt og prikke. Bortset fra en enkelt gang - da var vi en lille smule for optimistiske, for da blev betalingsbalanceunderskuddet større, end vi havde forudset. Vi skal da gerne beklage, at vi den ene gang havde lavet en fejl-beregning.

Vi får altså et underkud i den størrelsesorden i 1980 og underskud i de kommende år i størrelsesordenen 20-25 mia kr., hvis socialdemokraterne får lov til at fortsætte. Det er ikke fremskridtspartiet, som kan afgøre, om socialdemokratiet skal have lov til at fortsætte. Nej, det er nogle små partier bestående af centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti og retsforbundet. De partier er afgørende for, om det skal lykkes for socialdemokraterne at køre Anker og kaos igennem. Vi håber ikke, at de pågældende partier vil være med til at forøge gælden til udlandet fra de nuværende 75 mia kr. og så til noget, der ligner 150 mia kr. engang i 1982-83. Hvis de pågældende partier vil være med til en sådan gældsætning, synes jeg, det er rimeligst, at man fremsiger en sådan idé og et sådant idégrundlag nu og her.

Hr. Palle Simonsen var inde på, at investeringerne i erhvervslivet var nødvendige, og deri er jeg enig med hr. Palle Simonsen. Jeg skal i den forbindelse citere Jyllands-Posten fra i dag, der skriver:

»De grundlæggende elementer bag investeringsbeslutninger er rentabilitet, salgsudsigter og kapacitetsudnyttelse, men i en periode, hvor disse uundgåeligt vil være lave, synes det vigtigt at forhindre, at dette får negative effekter på den langsigtede udvikling i produktivitet og vækst, hedder det i OECD-rapporten.«

Videre siger Jyllands-Posten:

»OECD-økonomernes anvisninger på, hvordan denne negative påvirkning af investeringsomfanget kan modvirkes, viser, at den danske regering taler OECD midt imod.«

Hvad er det så, den socialdemokratiske regering gør? Ja, i finanslovsforslaget ligger der direkte foder til den offentlige sektor, der ligger dejlige vitaminer til en vækst. Som en også kendt socialdemokrat sagde forleden

[Glensgård]

dag i TV – jeg citerer fra Sidste Nyt den 19. december:

»Jeg mener roligt at kunne sige, at vi har kurs mod afgrunden, som det ser ud for øjeblikket. Sammenlignet med en situation helt uden indgreb er hastigheden, som vi bevæger os med, nok taget noget af, men jeg synes ikke, at retningen er blevet meget anderledes.«

Videre siger den kendte socialdemokrat Bent Rold Andersen:

»Forskellen mellem det første indgreb og det reducerede indgreb, der nu er foreslået, er den, at man kunne tænke sig, at betalingsbalancen med det første indgreb ville stabilisere sig i 1983, hvorimod det reducerede indgreb vil betyde fortsat stigning i betalingsbalanceunderskuddet.«

Det er altså socialdemokraternes eget udsagn om socialdemokraternes politik. Mon ikke »Anker og kaos« kommer til at passe?

Hvis man ser lidt i Dansk Arbejdsgiverforenings lille pjece, der hedder »Løn og samfundsrøkonomi«, finder man en umiddelbart humoristisk tegning under overskriften: »Skævheden øget«. Man viser et dejlig stort kontorhus med en kasket, hvor der står »Det offentlige«. Problemet for dette kontorhus er, at det har et vældigt gab. Ind i dette gab vandrer noget, der ligner 158.000 mennesker, i perioden fra 1972 til 1978. Se, det er et problem, som også hr. Palle Simonsen sagde. Både hr. Palle Simonsen og hr. Bertel Haarder siger egentlig noget meget fornuftigt. Problemet er, at de handler ikke derefter, hvilket den stillingtagen viser, som det konservative folkeparti og venstre tager i finansudvalget ved alle de tillægsbevillinger, som man søger fra regeringens side. Jeg er ikke engang sikker på, at hr. Bertel Haarder og hr. Palle Simonsen egentlig er i stand til at huske ret mange gange, hvor man har stemt imod ansættelse i nye offentlige stillinger. Man kan naturligvis huske nogle få gange, hvor man har haft et politisk standpunkt, arbejdsformidlingen f. eks., men lige så snart vi taler om noget, der ikke umiddelbart ser politisk ud – det kan være en ny departementschefstilling eller noget andet – så vil man se, at de pågældende stemmer for.

Det er nok helt givet, at vi vil se en vækst i hr. Poul Nielsens nye ministerium med hensyn til ansatte, og jeg betvivler meget, at det konservative folkeparti og venstre vil

stemme imod de stillinger. Normalt vil betragtningen være: ja men ministeriet er oprettet, og så skal det da også have folk at arbejde med. Så den nejsigning, som burde være hos det konservative folkeparti og hos venstre i forbindelse med finanslovbehandlingen og i forbindelse med aktstykkebehandlingen i finansudvalget, eksisterer ikke.

Nu så vi selvfølgelig de konservative oppe sig her i forbindelse med tredjebehandlingen af de indenlandske statslån. Vi er meget taknemmelige over at se et oppositionsparti ud over vores eget i den situation, vi står i. Venstre kunne endog oppe sig til at undlade at stemme. Det er da også en fremgang i forhold til sidst, men mon fremgangen også viser sig ved tredjebehandlingen af finanslovsforslaget? Her vil man naturligvis sige: nej, vi er da nødt til at have en finanslov, for at vi kan afholde offentlige udgifter. Viser der sig et flertal i folketinget for ikke at stemme finansloven igennem, så får vi ikke fortsat en regering Anker Jørgensen til at styre det danske samfund. Det ville være en lykke både for hr. Palle Simonsen, for hr. Bertel Haarder og for os andre, som egentlig gerne vil have et samfund – det tror jeg også de to pågældende ønsker – der lever på liberale betingelser. Så lad os se, om det lykkes for de konservative for anden gang i dets historie at stemme imod eller undlade at stemme for en finanslov.

Ingerlise Koefoed (SF):

I tirsdags brugte vi meget lang tid på at drøfte de tal og ord, der står i finanslovsforslaget for 1980, og på at rejse os op og sætte os ned for at markere vores stilling til de ændringsforslag, som var stillet af partierne – og såmænd også i sidste øjeblik af regeringen.

Men bag finanslovsforslaget og ændringsforslagene tal og bag vores afstemninger lå der andet og mere, end en udenforstående tilskuer til vores gymnastiske og oratoriske øvelser måske ville tro. Det drejede sig på papiret om kroner og øre, men det drejede sig dybest set om en politisk vurdering og en politisk stillingtagen.

Et budget i en husholdning, en kommune og en stat er nemlig ikke bare en masse tal. De millioner og milliarder, som ruller hen over de tre bind finanslovsforslag og æn-

[Ingerlise Koefoed]

dringsforslag burde i sidste ende være et bilde af den planlægning, som vi udsætter samfundet for, og det mål, vi har med det samfund, vi lever i.

At den ny finanslov ikke svarer til hvert partis målsætning, er klart. Men vi har hver især med vore ændringsforslag til det arbejdsgrundlag, vi har haft, nemlig regeringens og ministeriernes forslag, søgt at nærme den endelige finanslov en smule mere til vores idé om, hvordan det danske samfund burde fungere her og nu.

Når jeg nu med alle SFs ændringsforslag forkastede ser på resultatet af finanslovedebattens første akt og går ind bag ved tallene, hvad læser jeg så om dette folketings indstilling til samfundet? Hvordan ser det kommende år ud for de mennesker, hvis sag vi i SF først og fremmest ser det som vores opgave at forsvare mod de værste følger af krisen? Hvordan ser det ud for børnene, for de unge, for de arbejdsløse, for de gamle? Og hvordan ser vores land og dets hverdag ud i forhold til de foretagender, som vi med vores principielle ændringsforslag markerede vores afstandtagen fra? Hvordan ser det ud i forhold til EF, til militarismen og til NATO?

Nu ville det være tom retorik at sige, at finansloven bare er et kapitalistisk og socialdemokratisk makværk, som man klart kan tage afstand fra. Der er mange ting, som er nogenlunde, og som også kan holde velstandssamfundet uden velfærd gående på et lidt lavere blus, men i hvert fald gående. Der er mange ting, som er bedre, end de ville være, hvis ændringsforslagene fra venstre, fra de konservative og ikke mindst fra fremskridtspartiet havde fået flertal. Lige meget hvad hr. Glistrup i tirsdags sagde om, at fremskridtspartiets ændringsforslag ikke er et dug asociale, tværtimod nærmest, så må jeg sige, at fremskridtspartiets ændringsforslag, bortset fra forslagene om forbedringer for pensionisterne, afspejler et samfund, hvor enhver er sig selv nærmest, hvor enhver er sin egen lykkes smed, hvormed mange bliver deres egen ulykkes smed, hvor solidaritet er et tomt ord, fordi pengene ligger bedst i borgernes lommer, hvor verden uden for de nationale, snævre grænser er splintrende ligegyldig. Det samfund ville jeg være bange for, og det fik da heldigvis heller ikke denne gang mulighed for at afspejle sig i finansloven.

Men én ting er at medgive, at finansloven ikke er det rene skidt, en anden at sige, at den er god nok. På mange måder afspejler den en håbløshed over for løsningen af påtrængende problemer, der lige så meget eller mere er af menneskelig som af finansiel art. I valgkampen havde hr. Poul Schlüter en gribende appel til befolkningen. Hvert eneste spædbarn, sagde hr. Poul Schlüter, skyldte 14.000 kr. til udlandet, så snart det vovede at stikke hovedet uden for sin mor. Bortset fra indholdet i denne appel havde hr. Poul Schlüter da ret i, at det er en meget vigtig opgave for alle politikere at have omsorg og bekymring for, hvad man byder børnene i velfærdssamfundet.

Vi havde stillet ændringsforslag for at gøre daginstitutionerne bedre og billigere, gøre dem til trygge og udviklende steder for børn. Vi fik ikke vores ændringsforslag igennem, for det havde man ikke råd til. Vi havde stillet ændringsforslag om flere penge til de ungdomsarbejdsløse. Vi havde stillet ændringsforslag om forbedring af EFG-elevernes vilkår i basisåret, om forbedring af studiestøtten og om forbedring af efterskolerne. Vi fik heller ikke de forslag igennem.

Når man så tænker på, at vi her i folketinget for nylig havde en debat om vold, hvor mange af tingets medlemmer talte manende om den voksende vold og gav den langt mere, end den kan bære, hvordan kan man så få det til at rime med de samme menneskers mangel på mod til at give børnene og de unge bedre muligheder? Hvordan forestiller man sig egentlig det vil gå med en generation, som man ikke giver de opvækstkræfter og de arbejds- og uddannelsesmuligheder, som den har krav på? Hvordan skal mennesker få tilstrækkelig selvspekt og tilstrækkelig tryghedsfølelse, når de hele tiden skal føle, at der ikke er plads til dem i samfundet? Har vi råd til at spare på de tilbud, vi giver børn og unge – og ikke mindst de børn og unge, som kommer fra hjem, hvor de voksne er lammede af håbløshed og nedslidning?

Vi havde også foreslået et beskedent beløb til flere kursus for kvinder. Vi fik ikke vores ændringsforslag igennem, selv om statsministeren i sin redegørelse ved åbningen af folketinget lovede bedre uddannelsesmuligheder for kvinder. Vi står i dag med mange ufaglærte kvinder, som er de allerlavest lønnede, som vil blive meget hårdt ramt af lønpolitik-

[Ingerlise Koefoed]

ken, og som er mest udsatte for arbejdsløshed. Vi ved, at der er behov for en særlig indsats for de mange kvindearbejdsløse i form af kursusvirksomhed og jobtilbud, og vi er overbeviste om, at der var råd til at give kvinderne en positiv særbehandling, f. eks. i form af kønskvotering ved offentlige beskæftigelsesarbejder, sådan som vi har foreslået det her i folketinget og ude i kommunalbestyrelserne.

Den positive særbehandling eller bare almindelig ligebehandling er ikke sikret kvinderne gennem denne finanslov. Det er meget vanskeligt at skimte andet end en principiel velvilje. Man kommer til at tænke på den måske også principielle velvilje, justitsministeren har vist de særligt udsatte kvinder ved sin behandling af spørgsmålet om grevinde Danner-stiftelsen. Og man spørger, hvordan socialministeren mon vil forholde sig til et forslag om at ændre bistandsloven en smule, så der i kommunerne bliver mulighed for at oprette krisecentre for kvinder. Vi håber på et positivt svar, men vi er lidt skeptiske. I dag er det en kendsgerning, at man har overladt forsøget på at gøre grevinde Danner-stiftelsen til et krisecenter til det private initiativ. De kvinder, som besatte huset, og som nu har sat landsindsamlingen i gang, skal have megen tak, men det kan vel ikke i det lange løb være meningen, at ting, der er strengt nødvendige, skal klares ved personligt mod, stor udholdenhed og helt private indsamlinger.

Der kunne siges meget mere om det, man læser og ikke læser om de svage i finansloven. Vi havde ønsket bedre pensioner, flere beskæftigelsespenge, bedre kulturelle tilbud med større mulighed for alsidighed. Alt det fik vi ikke, for man tager vel aldrig alvorligt stilling til vore ændringsforslag, men er på forhånd indstillet på at afvise dem. Det beklager vi selvfølgelig, men én ting kan jeg love sikkert: vi kommer igen næste gang. Vi opgiver ikke at prøve at påvirke reformpolitikken, så længe vi endnu har et kapitalistisk samfund.

Vi opgiver heller ikke vores modstand mod EF og vores kamp for at komme ud af dette kapitalistiske sammenrend. Får de andre ting, jeg har talt om, for lidt i finansloven, så får EF til gengæld mere end tilstrækkeligt. Det må siges, at finansloven på mange måder afspejler absurditeten i medlemskabet

af EF. Man kan bare se på afsnittet om markedsordninger og se, hvordan vi her i landet får tilskud til det, der på finanslovsprog hedder ikke-markedsføring af kvæg. Man kommer til at spørge sig selv, hvordan verden mon ser ud dér uden for de lovgivende og såkaldt parlamentariske forsamlinger. Er det ikke set med almindelige øjne det glade vanvid, at vores landmænd får tilskud til at have så lidt kvæg, så lidt mælk og så lidt smør, som det passer fællesmarkedet, mens den tredje verden sulter?

Bedre bliver det jo ikke af, at vi også skal begrænse den bistandshjælp, vi yder u-landene, med 100 mill. kr. Det kan godt være, at alt dette ud fra forskellige planøkonomiske og danske økonomiske synspunkter af nogle skønnes nødvendigt, men fra mit og fra mange andre menneskers synspunkt er solidariteten med u-landene og indsatsen mod verdens sult betydelig vigtigere end den ensidige og påtvungne solidaritet med vestlige kapitalistiske lande.

Der er 100 andre millioner kroner sparet i dette finanslovsforslag, som vi er glade for. Det er de 100 mill. kr. på militærbudgettet, men dem blev der også talt meget om i tirsdags, for de partier, der vil spare på den offentlige service, på dagpengene, på uddannelsen og kulturen, vil i hvert fald ikke spare på militæret. De var rystede over socialdemokratiets gode beslutning om at tage til NATO-møde og foreslå et halvt års betænkningstid, før man vedtog at placere atomraketter i Vesteuropa. De tror på, at oprustning er den eneste vej til nedrustning. Det er for mange en tankegang foretaget på det, som børn kalder det omvendte sprog.

For os er det en skuffelse, at udenrigsministeren ikke fik noget ud af sit forslag til NATO, men ikke nogen overraskelse, for det er vel næsten første gang, den danske stat ikke har været helt underkastet NATOs ønsker. Et halvt års udsættelse kunne have givet socialdemokratiet tid til at tænke sig om og måske til at sige nej næste gang. Et halvt års tid kunne have fået den folkelige modstand mod atomvåben og oprustning til at vokse sig så stærk, at ingen udenrigsminister ville have været at sige andet end nej.

Men lige meget hvad der er sket, vi har sagt det hele tiden, og vi vil blive ved med at sige det, at oprustning er livsfarlig for verden, at oprustningen både i den østlige og

[Ingerlise Koefoed]

den vestlige verden må standses, og at oprustning i det lille danske samfund i sig selv er en tåbelighed og spild af ressourcer, som kunne bruges til nyttige ting. Hvad kunne vi ikke få af energipolitik og forskning i alternativ energi for de penge, F-16 flyene koster? Hvad kunne vi ikke gøre ud af institutionerne for børn og gamle, af skolerne og universiteterne og bibliotekerne? Hvad kunne vi ikke få råd til af pensioner, hvis vi kunne opgive den tåbelige idé om, at Danmark nødvendigvis skal være medlem af NATO og nødvendigvis skal bruge 7 mia kr. om året på militær?

Jeg har ikke sagt noget om betalingsbalanceunderskuddet og vores såkaldt svækkede tillid i udlandet. Det sidste tvivler jeg på, men det er reelt nok at tale om betalingsbalancen. Hvis SF skulle lave en finanslov, ville vi også gøre noget ved betalingsbalanceunderskuddet, men vi ville ikke føre lønpolitik, vi ville ikke trykke lønningerne for de offentligt og privat ansatte ved at gribe ind i overenskomsterne. Vi ville, som jeg også sagde det i tirsdags, skaffe nogle penge til landet ved en midlertidig importtold. Vi ville tage høje registreringsafgifter for store biler; dermed ville vi prioritere de små, mindre resourcekrævende biler og den kollektive trafik. Vi ville regne med en værdistigningsafgift på jord og fast ejendom. Vi ville inddrage olien i Nordsøen. Vi ville lave en virkelig skattereform, og så ville vi sætte gang i arbejdet i energisektoren, i boligsektoren, i social- og sundhedssektoren. Vi ville give de arbejdsløse større muligheder for beskæftigelse ved forbud mod overarbejde og ved en forlænget barselorlov for mænd og kvinder, og vi ville støtte arbejdspladsernes bestræbelser på nedsat arbejdstid.

Det beslutningsforslag, som vi har fremsat her i folketinget, vil give alle her mulighed for at diskutere en krisepolitik på lønarbejdernes betingelser, en krisepolitik, der på én gang betyder nedsættelse af underskuddet på betalingsbalancen og af statens underskud samt beskæftigelse for mange mennesker.

Men det er altså ikke os, der har lavet finansloven. Vi har haft det eksisterende forslag som udgangspunkt, og mere kunne man næppe heller forvente. Sidste år stemte vi imod finanslovsforslaget for at vise vores klare afstandtagen fra SV-regeringen. Vi er utilfredse med denne regerings stædige fasthol-

den af lønpolitikken, men ikke med alt, hvad regeringen foretager sig. Vi er ikke tilfredse med den finanslov, vi har fået, men vi er heller ikke utilfredse med alt, hvad der er i den. Vi vil derfor undlade at stemme ved afstemningen.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsette mødet. Det genoptages i dag kl. 13.30.

Mødet udsat kl. 11.52

Mødet genoptaget kl. 13.30

Forhandlingen genoptages.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Vi har jo været igennem en debat om ændringsforslagene og har nok også i den forbindelse fået givet udtryk for noget af det, som vi hver især ønsker at udtrykke ved en finanslovdiskussion. Det, der nu foreligger, er et finanslovsforslag, som har udsigt til at blive vedtaget, og som har gennemgået meget beskedne ændringer i forhold til det forslag, der var til behandling i forgårs. Man kunne måske sige om finanslovsforslaget for 1980, at det har det indhold, som finanslove skal have. Det er i hvert fald tydeligt, at det har været svært igennem de seneste år at gennemføre væsentlige ændringer i finanslovsforslagene. Det siger også en hel del om, at vi har at gøre med et apparat, som er tungt, som er vanskeligt at håndtere, som det er svært sådan konkret at gennemføre væsentlige ændringer i. Slutresultatet i år ligner slutresultatet fra sidste år, forrige år og helt tilbage igennem 1970'erne: et betydeligt underskud i kassen.

Finansministeren har været i folketinget og fået vedtaget bemyndigelse til, hvordan han kan dække dette hul til, men det er indlysende, at det er utilfredsstillende, at dansk økonomi hviler på den slags lovgivning, som skal til for at redde et område, som ikke i sig selv er i balance. Det er naturligvis ikke kun et spørgsmål om statens finanser, det er et spørgsmål om den samlede økonomiske politik.

Jeg ved godt, at der kan findes – og jeg vil også gerne nævne dem – en række begrun-

[Bilgrav-Nielsen]

delser for, at det har været utrolig vanskeligt at få en virkelig effektiv detailbehandling af finanslovsforslaget. Jeg var inde på det under vores debat om ændringsforslagene, og jeg forstod nærmest på garvede medlemmer af finansudvalget, at det var en slags klynkeri fra nybegyndere, jeg gav udtryk for, men jeg har en fortid som medlem af finansudvalget, der siger mig, at der var engang – uden at jeg dermed skal påstå, at alt dengang var i bedste orden – hvor man i hvert fald havde tid og ro til at behandle finanslovsforslaget, således at man fik mulighed for at gå ind i detaljerne og gribe ind på felter, hvor der virkelig var behov for at gribe ind.

Det, der har været problemet her, har helt åbenbart været, at der i det år, hvor finanslovsforslaget skulle udarbejdes, har været politiske vilkår i Danmark, som vel har været så ringe som overhovedet tænkeligt for etablering af et fornuftigt forslag til finanslov. SV-regeringens evne til at handle var meget ringe: valgudskrivelsen tæt op til finansårets begyndelse, den nye regerings behandling af hasteindgreb, samtidig med at man behandler finanslovsforslag, og samtidig med at regeringen skulle forberede langsigtede indgreb i den økonomiske politik, det er under de vilkår, man har måttet arbejde med finanslovsforslaget. Det er klart, at det er den dårligst tænkelige baggrund at gøre et godt arbejde på, og derfor vil jeg tillade mig at rejse det spørgsmål, om vi nærmer os det tidspunkt, hvor vi kun er i stand til at beskæftige os med kriseindgreb, hasteindgreb. I så fald er det ringe udsigter, vi har til at få bund i vort arbejde. Så vil man sige – og det har vi hørt i formiddagens indlæg – at det kunne have set anderledes ud, hvis man havde fulgt en række af de ændringsforslag, som partier i folketinget lagde frem forleden. Jeg gjorde i den anledning opmærksom på, at det radikale venstre, uanset at vi ikke selv havde fremlagt konkrete spareforslag i finansudvalget, stemte for andre besparelsesmuligheder og dermed kom op på et samlet slutresultat, der svarer til det, som var regeringens udgangspunkt. Det gjorde vi, fordi vi mente – og mener – det er nødvendigt at gå den vej og finde besparelser, men de spareforslag, som nu er stemt ned, fra oppositionen og navnlig dem fra venstre og konservative – jeg skal undlade at nævne fremskridtspartiets, de kunne jo ikke behandles i forbindelse med

finanslovsforslagets egentlige behandling – disse spareforslag ville ikke i det væsentlige ændre på det, der nu er det samlede resultat af finanslovens behandling. Det synes jeg de partier bør mærke sig og huske, når de nu i dag i meget håndfaste vendinger mobiliserer en opposition til alt det, der foreligger.

Jeg bemærkede, at der i formiddags blev stemt på en sådan måde om bemyndigelsen til optagelse af indenlandske statslån, at man må undre sig. Jeg undrer mig for det første over, at det konservative folkeparti med henvisning til sit valgoplægs fire punkter tør udtrykke sig så bastant, som man gjorde, nemlig at man kunne have fået en sådan økonomisk situation også i forbindelse med finansloven, at denne bemyndigelse til indenlandske statslån ikke ville være nødvendig; det er reelt det, man siger, når man stemmer imod bemyndigelsen til optagelse af indenlandske statslån.

Jeg bemærkede, at venstres holdning var, at man undlod at stemme, uanset at venstre under alle omstændigheder må siges at have meget stor andel i, at finanslovsforslaget ser ud, som det gør, også i dette øjeblik. Hr. Bertel Haarder har jo selv ved sine udtalelser og sine ændringsforslag meget klart givet udtryk for, at der ikke i disse forslag ville komme mærkbare ændringer ind for 1980. En stor del af de ændringsforslag, som hr. Bertel Haarder har stillet på venstres vegne, knytter sig jo navnlig til de langsigtede sparebeholdninger, som er anvist fra kommunal side. På den baggrund kan det derfor undre, at man netop vælger et tidspunkt som den økonomiske situation, vi har nu, til at demonstrere, at man ikke engang i denne situation, som man selv har et stort ansvar for, vil være med til at give den siddende finansminister og den siddende regering en mulighed for at dække de huller, der er i den offentlige økonomi.

Jeg vil herefter gøre et par bemærkninger, der går lidt tilbage igen til vores diskussion om ændringsforslagene. Nu kender vi jo resultatet af afstemningen, og det, der nu ligger tilbage, er et papir fra regeringen om, hvordan man ønsker at udmønte de ændringsforslag og besparelsesforslag, som skal vise sig nu, når finansåret starter, og som først kommer til udtryk på tillægsbevillingsloven.

Jeg berørte det kort forleden og vil gerne sige det igen, sådan at det ikke kan misforstås: det radikale venstre deltager meget ger-

[Bilgrav-Nielsen]

ne i at finde besparelser, og jeg har forleden nævnt på hvilke områder. På ét punkt har regeringen satset på en meget stor besparelse, nemlig folkepensionen, og jeg vil gentage, at man ikke skal forvente, at det radikale venstre vil deltage i den besparelse. Vi vil ikke acceptere, at den konstruktion, som folkepensionen er, skal ødelægges, for det er det, man gør, hvis man går ind i den og beskærer den. Vi vil gerne være med til en samlet debat om hele pensionspolitikken i Danmark, og vi mener absolut, at der på området er besparelser at hente, reguleringer at gennemføre. Men vi mener, at det er folkepensionskonstruktionen, vi skal bygge på, når vi i fremtiden forsøger at få etableret en mere generel, alle omfattende pensionsordning.

En anden udløber af debatten forleden er debatten om besparelser på u-landsområdet og forsvarsområdet, to områder, som man har kædet sammen fra regeringens side. Jeg forstår ikke holdningen bag dette, men har nærmest den opfattelse, at det har været nødvendigt, at man gjorde det, for at man i socialdemokratiet kunne acceptere de besparelser, der i øvrigt skulle gennemføres, altså man skulle spare på u-landsbevillingerne. Til gengæld fik man et løfte om, at der skulle spares et tilsvarende beløb på forsvaret. Der er jo ingen tvivl om – det er kedeligt, at det er sådan – men efter holdningerne forleden til ændringsforslagene er der ingen tvivl om, at der i folketinget er et stort flertal for at gennemføre endog meget væsentlige reduktioner i u-landsbistanden. Så når socialdemokratiet er med på den, bliver der gennemført meget væsentlige reduktioner i u-landsstøtten.

Det vil jeg gerne for det radikale venstres vedkommende vende mig meget skarpt imod. Nok har vi en krise i Danmark, nok har vi en krise i Vesteuropa, men vi har også i dag – netop i dag, hvor vi har fået offentliggjort en ny rapport om den økonomiske krise – fået en rapport om, hvordan det står til i udviklingslandene. Jeg mener, vi bliver nødt til at acceptere, at uanset at vore problemer er store, er der områder og mennesker i denne verden, som har problemer af helt andre dimensioner end dem, vi her taler om.

Jeg vil gerne påpege over for den socialdemokratiske folketingsgruppe, at der er en sag her, man nok bør tage op igen. Der var jo en lille ordveksling forleden mellem hr. Arne

Christiansen og forsvarsministeren gående ud på, om den foreslåede besparelse på forsvaret på 100 mill. kr., som skal komme til udtryk nu efter nytår, betød, at man, når man skulle til at forhandle ny forsvarsordning, skulle tage sit udgangspunkt på et lavere økonomisk niveau end det, som er udtrykt i finansloven, altså om man skulle tage sit udgangspunkt i det økonomiske niveau, som foreligger, når de 100 mill. kr. er sparet. Det svar, som forsvarsministeren gav, var klart: det var, at det skulle man ikke. Det vil altså sige, at situationen er den, når vi samles igen efter nytår, at man: pkt. 1 skal til at udmønte en besparelse på 100 mill. kr. på forsvaret, pkt. 2 skal til at forhandle om en ny forsvarsordning, som har udgangspunkt i det økonomiske niveau, der gjaldt før besparelsen. Nu tror jeg, det er klart for enhver, at der ikke bliver tale om nogen reduktion på forsvarsområdet; der vil efter al sandsynlighed blive tale om betydelige forøgelse i 1980 på det danske forsvarsbudget. Vi har jo indbygget en prismekanisme på det område, som sikrer, at der bliver dækket ind for pris- og lønstigninger. Dertil kommer altså, at man har et betydelig højere niveau at forhandle på, når forsvarsordningen skal etableres, og den skal jo være færdig til at kunne gælde fra 1. april 1981.

Jeg har gerne villet nævne disse ting, fordi de berører nogle principielle ting, som det er væsentligt at få frem, når vi står over for en besparelsesrunde, som det efter vor opfattelse bliver helt nødvendigt at gå i gang med. Forsvaret må være med, ellers bliver der ikke nogen rimelig sammenhæng i det, man gør. Og u-landsområdet bør naturligvis holdes udenfor, for vi ligger meget lavt, hvis vi måler vores indsats i forhold til den økonomiske placering, vi i øvrigt har.

Derefter vil jeg gerne tage fat på det, der hedder selve besparelsesproblematikken på de offentlige budgetter, og det er jo ikke kun et spørgsmål om selve finanslovsforslaget, det er også et spørgsmål om amter og kommuner. Der er ingen tvivl om, at der er store besparelsesmuligheder, men der er heller ingen tvivl om, at disse muligheder ikke bliver udnyttet, hvis ikke vi griber tingene rigtigt an. Der foreligger nu fra amter og kommuner et par kataloger, som er meget omfattende og ret detaljerede, men som i det store og hele klart udtrykker, at skal man igennem

[Bilgrav-Nielsen]

med besparelser på disse områder, skal vi have fat i lovgivningen, i cirkulærerne, i regler om standarder og normer osv. Det er altså ikke noget, man bare kan smide på bordet i finansudvalget, 14 dage før finansloven skal vedtages, med en bemærkning om, at det kan man gennemføre ved en afstemning her under finanslovdebatten. Det er noget, man skal planlægge i lang tid, sådan at man får fast grund under det, man gør.

Der er i dag bemærkninger i bladene om, hvordan de besparelser, som kommunerne meget prisværdigt har fået gennemført efter henstilling fra regeringen, tilsyneladende helt i overensstemmelse med henstillingen og i tide, påvirker beskæftigelsen negativt. Der er altså noget, der tyder på, at krav om hurtige indgreb også over for amter og kommuner stiller dem i den situation, at de kun har mulighed for at gøre det på anlægsområdet, hvor det rammer beskæftigelsen.

Jeg vil gerne have ministerens kommentarer til følgende: vi har forståelse for og vil bidrage til, at regeringen nu straks går i forhandling med amterne og kommunerne, inden vi kommer for langt frem – de begynder jo deres økonomiske planlægning for næste finansår straks efter nytår – om at finde vej til yderligere besparelser i 1980. Det samme gælder det offentlige område, og det forstod jeg på hr. Camre i formiddags at man har overvejet i socialdemokratiet. Men ved siden af dette mener vi at man bør lave en ny konstruktion for gennemførelse af virkelig gennemgribende rationaliserings- og besparelserundersøgelser både inden for statens område og inden for de kommunale områder.

Vi har jo her i landet noget, vi kalder for folketingets ombudsmand, som på en vis måde er folketingets tillidsmand. Vi har noget, der hedder det økonomiske råd, det er vel næppe blevet det stærke instrument, som i hvert fald vi i det radikale venstre havde ønsket, men det giver en mulighed for, at vi får tingene undersøgt, og hvis vi ikke følger de henvisninger, der gives her, er det et politisk problem. Det, vi har brug for, er, at vi på det område, der hedder offentlige besparelser, får ikke en ny tung statsadministration, men et udvalgsarbejde – et kommissionsarbejde, om man vil – direkte underlagt folketinget. Altså et redskab for folketinget i det arbejde, som bliver helt nødvendigt, hvis vi skal gennemføre besparelser med perspektiv i og be-

sparelser, som kan accepteres af befolkningen.

Jeg vil gerne nævne et eksempel på, hvordan det foregår netop nu, og det er jo ikke mindst hr. Bertel Haarder og hr. Palle Simonsen, der har gjort sig gældende på disse områder. Man siger f.eks., at man kan spare et så og så stort millionbeløb, hvis man forhøjer antallet af børn pr. klasse, og det kan enhver regne ud; det kan klassen selv gøre. Men man siger ingenting om, hvad konsekvenserne er af en sådan besparelse. Man antyder end ikke, at det kan tænkes, at der så på andre områder følger forøgede udgifter. Det er helt tydeligt, at hvis man forlanger flere børn i klasserne i skolerne, får man problemer med hensyn til særundervisning, man får mere behov for skolepsykologtjeneste osv., og det er ting, der koster penge, og man får også mere behov for toklasselærersystemet, som jeg ser man også omtaler meget negativt.

Jeg siger ikke, at der ikke på disse felter er besparelsemuligheder, men jeg siger, at det er umuligt at få accepteret i befolkningen, at den slags ting gennemføres, hvis ikke det sker på et grundlag, der virkelig er solidt og gennemanalyseret, og hvis konsekvenser man kender.

Vi ved, at der på ældreområdet – det er måske et område, der har været genstand for visse konkrete undersøgelser via socialforskningsinstituttet, som partier nu også ønsker beskåret stærkt eller eventuelt nedlagt – er mulighed for at indrette sig på en bedre måde for de ældre ved at sætse mindre på institutioner, end man har gjort det hidindtil. Det eksempel bør vi bruge som en spore til, at vi går ind i andre områder med virkelig kritisk sans og ikke bare slynger det ud og siger: her er en stor besparelse, den må vi tage her og nu.

Jeg mener altså, tiden er inde til, at vi får etableret et sådant udvalg, som kan være et serviceorgan over for folketinget, således at vi virkelig får gennemanalyserede ting på bordet, som vi så kan tage stilling til, for det er klart, vi ikke undgår den politiske stillingtagen, den hører med. Det, vi skal undgå, er at gøre sparebestræbelserne politiske i undersøgelsesfasen; vi må have tingene frem i analyseret form – så kan vi tage stilling politisk.

Andre ordførere i dag har knyttet – og det siger jeg nu, for det er jo ikke givet, at vi

[Bilgrav-Nielsen]

absolut skal udnytte vores anden omgang – denne finanslovdebat an til den debat om helhedsplanen, som vil komme i morgen, og det er jo udmærket, for der er naturligvis en sammenhæng. Vi har forstået, at det, regeringen nu beklager sig over, er, at man nok må indse, at den helhedsplan, man nu er landet på, er ringere end den oprindelige.

Men når hr. Camre siger, at det bl.a. skyldes det radikale venstre, må vi klart melde hus forbi. Det, man har gjort fra socialdemokratiets side, er, at man har lagt ting frem, som man på forhånd vidste at det radikale venstre og mange andre her i folketinget ikke kunne acceptere. Man må mistænke regeringen for, at den vidste dette på forhånd og vidste, at dette afslag ville føre til en reduceret helhedsplan. Det er urimeligt, at man vil forsøge at give indtryk af, at det skyldes det radikale venstre, som oven i købet efter hr. Camre skulle pleje særinteresser – det er meget sjældent, vi hører det radikale venstre skudt dette i skoene. Det er der ikke tale om; der er tale om, at regeringen lagde noget frem, som man vidste ikke kunne bære, og nu ønsker man altså at skyde skylden over på andre. Vi beklager meget, at den indkomstpoltiske virkning, der var i den helhedsplan, man oprindeligt lagde frem, ikke er fastholdt, men herom står debatten jo i morgen.

Jeg skal slutte med at sige, at vi anbefaler finanslovsforslaget til vedtagelse.

Arne Melchior (CD):

Da jeg som dreng af og til kom i folketinget, stod det for mig som noget uopnåeligt, men meget ønskværdigt engang at få lov til at være et partis finanslovsordfører her i salen, ligesom man drømte om at komme på fodboldlandsholdet. Man havde fornemmelsen af, at det var den debat, hvor man kunne tale om det hele, »frit emne«, som det hed i dansk stil. Og ikke bare frit emne, man behøvede ikke engang at holde sig til et enkelt emne, man kunne blande emnerne, mikse dem efter eget forgodtbefindende. Dette er vel blevet endnu mere markant derved, at vi nu har fået et andet finansår, således at finanslovdebatten finder sted ved nytårstide, altså statustide, hvor det vil være ganske naturligt at tage et vue rundt i verden og et vue hen over problemerne. En sådan fristil har

jeg altså tænkt at skrive her; hvis den skulle have et navn – og det skal den vel have – skulle overskriften være: »Vi skal jo alle sammen være her«.

Jeg vil på den anden side tilstå, at nu, hvor jeg efter at have været 4 år i folketinget, altså har fået lejlighed til at være finanslovsordfører, føles det nok som en lidt fad fornemmelse alligevel. For det er, ligesom om man er træt, måske ikke fysisk så meget som psykisk træt af det ansvar, man bør føle og føler, af den tvivl, som må bemægtige sig én. Men vel også noget træt ved, at man har haft 3, 4 eller 5 store økonomiske debatter her i tinget i løbet af de sidste par måneder, og en ny og vel sidste i år forestår jo desuden i morgen.

Jeg skal derfor benytte en væsentlig del af min taletid til at tale om noget andet end finanser, idet jeg dog vil gøre reverens over for et par af de ordførere, der i formiddags alligevel har magtet at holde meget vægtige finanspolitiske taler. Jeg gemmer min til i morgen – om den bliver vægtig, må tiden vise.

Jeg vil gerne starte med at nævne et problem, som i de sidste uger og måneder er druknet i den megen krisetale, og det er spørgsmålet om NATO og raketbevæbningen, en sag, som har meget stor betydning, ikke bare nu og i dag, men også fremover for Danmarks og Europas sikkerhed, og en sag, som mit parti har prioriteret som meget væsentlig.

Jeg vil gerne udtrykke forståelse for den svære situation, som statsministeren og udenrigsministeren og regeringen har været i både i deres parti og her i landet og ved møderne i NATO.

Jeg må alt i alt erklære, at jeg finder, at man har balanceret dygtigere, end det kunne have været frygtet. Jeg synes, at det resultat der er kommet ud af det til sidst, selv om det ligner mange resultater deri, at det ikke er fuldt tilfredsstillende for ret mange, dog er så tilfredsstillende, at vi – og hermed mener jeg vort land, og jeg mener også mit parti – kan leve med det. Det skal derfor være at betragte som en ros og en anerkendelse til udenrigsministeren. Vi skal jo alle sammen være her. Det er ikke kun centrum-demokraternes mening om den sag, som er kendt og klar, der skal komme til udtryk, når udenrigsmini-

[Arne Melchior]

steren forhandler på landets vegne. Vi skal og må derfor acceptere, at når man har sagt sin egen mening så skråsikkert, som man nu kan – for man må jo have lov til og bør også ind imellem have stærke meninger – må man altså erkende, at vi jo ikke er alene. Andres meninger mikser sig med vor egen, og når Danmark skal tale med kun én stemme, må det derfor blive en syntese af det, som forskellige grupper, partier og kredse i Danmark mener, og i den forstand synes jeg, at man har klaret det dygtigt. Jeg gratulerer ikke mindst til, at jeg tror, udenrigsministerens bedømmelse er rigtig, når han siger, at Danmark ikke har mistet troværdighed hos NATO-partnerne; det er for mit parti en meget vigtig omstændighed.

Dette, at vi alle sammen skal være her, at vi ikke er alene hver enkelt eller hver enkelt gruppe med sin mening og opfattelse, anvender jeg også på de økonomiske løsninger og de beslutninger, der skal tages i morgen. Jeg vil gerne citere den nuværende industriminister – dengang var han ganske givet noget andet-minister – hr. Erling Jensen, som engang meget betegnende om det demokratiske system har sagt: »i demokratisk politik findes den rigtige løsning ikke«. I erhvervslivet kan man lave beslutningsmodeller, bedste og dårligste vurderinger af udviklingen over en tid, og så kan man bagefter efter bedste forstand lægge sig fast på en af disse løsningsmodeller og gennemføre den.

Det kan man ikke i en demokratisk sammenhæng. Der findes den bedste, den rigtigste løsning ikke – og her fortsætter jeg med citatet fra hr. Erling Jensen, der sagde: »Der findes kun den løsning, som kan få flertal. En løsning, som ikke kan opnå over 50 pct. af stemmerne, er kun af historisk værdi, akademisk værdi, men er ikke nogen løsning, og i det øjeblik en anden løsning har fået over 50 pct. af stemmerne, er alle andre løsningsmodeller dermed håbløst faldet til jorden«. Det bør man erkende og leve efter og ikke lege »Vi alene vide« eller »Vi alene er os selv nok« eller »korslagte armes politik« eller noget i den retning.

Jeg vil gerne sige yderligere et par ord om verden omkring os. Jeg synes, at man ved dette årsskifte må have lov at notere et par glædelige udviklinger: jeg tænker her på Rhodesiaforhandlingerne, hvor der virkelig er grund til at lykønske den britiske premier-

minister og regering til, at det dristige udspil, de kom med for nogle måneder siden, ser ud til nu at bære frugt, således at i hvert fald ét meget stort problem og meget væsentligt uroområde på vor klode er ved at nærme sig en brugbar løsning, der forhåbentlig vil kunne danne skole også for andre områder på det afrikanske kontinent.

Jeg føler også anledning til at give udtryk for optimisme vedrørende udviklingen i Mellemøsten. Trods mange modsatte profetier er fredsprocessen mellem Egypten og Israel ikke gået i stå, og så sent som i går kom der meldinger om fortsatte forhandlinger, der altså skal være afsluttet i løbet af et halvt års tid. Den måde, de hidtil er forløbet på, kan ikke givet andet indtryk, end at der også her vil blive gjort væsentlige fremskridt, der nok i det lange løb skal vise sig at få global betydning og også lokal betydning her i Danmark.

Jeg synes, det er naturligt at fremhæve sådan et par lyspunkter, når vi samtidig daglig er udsat for de frygteligste meldinger, være sig fra Iran, være sig fra Kampuchea, hvor der foregår ting, som må stemme os alle med frygt og uro. Netop udviklinger, over for hvilke vore hjemlige problemer jo må synes og må være små, næsten ubetydelige, selv om de er vigtige for os selv, men i hvert fald af en helt, helt anden art.

Herhjemme har vi fortsat velstands- og overflodsproblemer, men vi bærer os fortsat – og jeg siger vi og undtager ingen – formodentlig ad som forkælede børn. Jeg synes, det kom til udtryk ikke mindst i går i diskussionen om udskrivningsprocenten. Der svang hr. Glistrup sig såmænd helt op til højtidelige udtryk som »faneflugt«, og det var rettet til mit parti. Da han ikke rigtig kunne forsvare sig over for brugen af dette udtryk, nøjedes han med at henvise til et par spaltenumre i Folketingstidende. Nu kunne man jo ikke under de korte bemærkninger få set det efter, men det viste sig altså, at der stod såmænd ikke andet, end at vores ordfører ved første behandling af lovforslaget vedrørende udskrivningsprocenten havde sagt, at vi ikke var tilhængere af dette forslag, og at det var vanskeligt for os at se, at det kunne samle flertal. Der skete imidlertid det, at der kom en udvalgsbehandling, og det kan jo aldrig være meningen, således som folketingsarbejdet er opbygget, at man er pisket til at have

[Arne Melchior]

samme mening om en ting ved anden, respektive tredje behandling af et forslag, som man havde ved første behandling, for så var der jo ingen grund til at spille al tiden med mere end en enkelt behandling.

Men ikke bare dette forslag blev udvalgsbehandlet, også mange andre forslag blev udvalgsbehandlet, og når man så bliver sig bevidst – og her kommer jeg til det forkælede – at regeringens forslag på dette område medfører, at hver dansker bortset fra pensionistgruppen til næste år skal betale 20 kr. mere i skat om måneden, så er der sandelig ikke nogen faneflugt i at sige, at vi principielt fortsat er modstandere af at gå den vej. Men når regeringen i øvrigt anser det for meget nødvendigt for at komme igennem med sin politik, og når man som CD ikke selv stiller milliardspareforslag, ja, så er man forpligtet til at skaffe dækning, og så synes jeg, det er at lege forkælet barn at mene, at det skulle være noget vældig frygteligt, at vi skal betale disse 20 kr. mere i skat hver.

I folketingsdebatten i de første oktoberdage forud for valgkampen sagde jeg, at jeg formodede, Danmark skulle skrue blusset ned til en levestandard à la 1973. Forleden dag udtalte den danske afdelingschef ved Verdensbanken, at vi skulle skrue levestandarden tilbage til 1970. Han har sikkert regnet mere på det end jeg og er altså kommet til et andet, men dog meget lignende resultat, idet vi begge konkluderede, at hvad enten det var 1973 eller 1970, vi talte om, så var den danske levestandard på dette tidspunkt både absolut og relativt målt af en sådan højde, at vi meget fornøjede kunne se 1980 og 1981 i øjnene med en levestandard à la den, vi havde i 1970 og 1973.

Det skal herved klart siges, at mit parti ikke er noget nulvækstparti. Vi tror ikke, at uret er stillet i stå, men vi tror nok, at det for at komme videre frem er nødvendigt en gang imellem at gøre holdt og få ressourcerne à jour og få organisationen i orden og få dumhederne rettet, således at der er lagt op til ny fremgang.

I denne situation, og i en situation, hvor vi altså dag for dag hører om nye enorme stigninger i energipriserne, stigninger, som vil få helt andre virkninger for de danske finanser i 1980 og fremefter end de forslag, vi ellers behandler i disse dage, kan man godt beklage, at vi ikke for længst er gået i gang med at

bygge de første 3–4 a-kraftværker i dette land. Ikke fordi det heller alene ville løse vore økonomiske eller energiressourcemæssige problemer, men fordi det ville give en vis tryghed, en betydelig erfaring og en lettelse for det kommende årti, vi nu står og og skal tage hul på. Mit parti kan altså derfor kun beklage, at vi har sat en sådan ting i stå, ligesom vi har sat en Storebæltsbro og mange andre fremadpegende og udviklende projekter i bero fremfor frisk at gå i gang med dem.

Nu tales der jo meget om, at fordi helhedsløsningen, som jeg jo ellers skal beskæftige mig med i morgen, er blevet en halv eller en kvart løsning, vil der nogle måneder ind i 1980 opstå nyt behov for kriseløsninger. Det kan man vist roligt påstå der ville være blevet under alle omstændigheder, nemlig på grund af omstændigheder og forhold, som vi ikke selv er herrer over, og som kommer til os udefra. Derfor er det ikke korrekt at sige, at fordi disse love nu ikke har den fuldkomne skikkelse – og hvem ved, hvordan den fuldkomne skikkelse er: parti for parti skulle den jo så være anderledes – men fordi de altså ikke er så gode, som det enkelte parti mener de skulle blive, vil der komme nye restriktioner. Tag mit ord for, at de vil komme af helt andre grunde. Jeg vil allerede her anmelde, at CD til den tid ikke vil kunne anbefale nye punktskatter eller afgifter på enkeltvarer. Vi har set både for cigaretter, spiritus og andre nydelsesmidler og såkaldte luksusvarer – luksus, har min partiformand jo engang sagt, er som bekendt det, den anden har, og som man ikke selv har, eller det, den anden bryder sig om, og som man ikke selv bryder sig om – at beskatningen af enkelte varegrupper er kommet så højt op, at det giver bagslag netop i indtægterne af de påregnede afgifter. Skal det blive nødvendigt med en yderligere skruen ned for blusset, bør det derfor ske på en vareneutral basis. Dette være sagt fra CD i god tid.

Jeg må også sige et enkelt ord om den afstemning, vi har været ude for i dag med hensyn til de indenlandske statslån. Der er et enkelt parti eller to – jeg tror, det var to – der stemte imod. I den anledning vil jeg gerne erindre om – og jeg citerer her fra Berlingske Tidende i dag – at Nationalbanken for 2 uger siden åbent kritiserede regeringen for at finansiere sit store underskud ved at

[Arne Melchior]

bruge Natinalbankens seddelpresse i stedet for at skaffe dækning for underskuddet ved at sælge det nødvendige antal statsobligationer. Nationalbanken betegnede det i sin kvartalsoversigt som uønskeligt og afvigende fra praksis i andre lande. Det synes jeg man skal erindre sig, når man drister sig til direkte at stemme imod det indenlandske statslån, som vi har stemt om i dag.

I øvrigt føler vi i CD ikke, at jerntæppet går ned pr. 1. januar 1980. Nok er det et nyt år og et nyt årti, vi går ind i, men det er altså ikke så dramatisk en begivenhed, og det behøver ikke sætte nogen fortsat udvikling i stå. Vi føler ikke, at den ufuldkommenhed, som vi må nøjes med i disse dage, behøver at forblive lige så ufuldkommen, når vi begynder at skrive 1980 på vore breve, som nu, hvor vi skriver 1979. Jeg kan tilsige, at der fra CD dels vil være et aktivt medarbejde, dels egne konkrete forslag til forbedringer af erhvervsklimaet i Danmark, af det erhvervsliv, hvis produktion vi ene kan komme til at leve af og leve os ud af krisen med.

Jeg vil forbeholde mig at brodere lidt nærmere på dette i morgen, men jeg vil allerede på forskud advare de partier, der skal fastlægge deres stemmeafgivning til i morgen, imod at tro, at det, man ikke når i morgen, det kan ikke mere nås. Det kan selvfølgelig nås i januar og februar. Nu ser jeg, at januardagsordenerne allerede ser ud til at være overbroderet med en række forespørgsler, men det kan vel ikke hindre, at folketingets udvalg og grupper kan arbejde sagligt på at forbedre den tilstand, som vi i morgen ved afstemningerne kun kommer delvis til at forbedre.

En sådan fristil skal jo have en afslutning, og vi lærte, at dispositionen skulle være »indledning, hovedindhold og afslutning«, og ihukommende, at temaet var: »vi skal jo alle sammen være her, der skal være plads til os alle sammen«, vil jeg gerne sætte en lille krølle på halen ved at komme tilbage til den diskussion, jeg fik med statsministeren i den første debat om helhedsplanen, hvor jeg bragte et billede fra en bus, hvor der ikke var plads for alle til at sidde ned, da vi diskuterede balanceproblemer. Jeg vil driste mig til at fortælle statsministeren og andre, der endnu hænger på, en anden historie, som jeg har hørt om en bus – jeg hørte den oprindelig om en bus, der gik fra Tel Aviv til Haifa,

men den kunne lige så godt være gået fra København til Helsingør: En sen søndag aften, ved 1-tiden om natten, i et frygteligt uvejr bliver denne bus standset af en politipatrulje, og chaufføren bliver anklaget for, at han har taget 30 mennesker for mange op i sin bus. Da han står for dommeren og dommeren spørger, om han vil erkende det, siger han nej. Så siger dommeren: ja men to politifolk har talt, at der var 84, og der måtte kun være 54. Så sagde chaufføren: jeg nægter alligevel; politifolkene må have talt galt, for hvis dommeren så min bus, ville han indrømme, at der ikke kan være 84 i den. Dommeren syntes, det var en god idé, og han beordrede bussen kørt op foran retten. Man begav sig udenfor og bad forbigående om at stige ind i bussen. Da der var 54, var den fuld. Så fik man 10 mand til ind, så var den overfyldt, og så var der 3-4 stykker til på trinbrættet, men så kunne der faktisk ikke være flere, hvorefter buschaufføren blev frikendt. Så gik han frem til dommeren og sagde: kan den sag nu genoptages? Det kunne den ikke. Ja men så ville han da gerne indrømme, at der faktisk var 84 hin aften. Ja men det er jo umuligt, sagde dommeren, jeg har jo selv lige set, at det ikke kan lade sig gøre. Forklaringen er den, sagde chaufføren, at de 64-68 mennesker, du så ude i bussen for lidt siden, skulle jo ikke med den bus, de skulle ingen steder hen, og derfor fyldte de, som de fyldte. Men den nat, da det var sidste bus og alle skulle hjem, fordi de skulle være på arbejde næste morgen og det var et frygteligt uvejr, var der altså 84, der skulle med, og så kunne de også være der.

Det er en historie, der kan bruges ved mangen en julefrokost, om, at vi alle sammen skal kunne være her. Det bliver altså nødvendigt for alle grupper og partier, for alle familier og alle særinteresser at rykke sammen og at tage hensyn og give afkald på nogle af centimetrene, måske endda lidt mere, for vi skal alle sammen være her. Lad os håbe, at vi finder ud af det i morgen bl. a.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Hr. Arne Melchior havde to drengeønsker, det ene var at komme på landsholdet, og det andet var at blive et partis finanspolitiske ordfører. Godt for landsholdet!

[Glensgård]

Hr. Arne Melchior sagde, at når centrum-demokraterne ikke havde taget en anden stilling i det pågældende skatteforslag, end de havde, hang det sammen med, at 20 kr. pr. måned pr. skatteyder var ubetydeligt. Det kan jo diskuteres, om 20 kr. pr. måned pr. skatteyder er ubetydeligt, men enhver løn-fremgang, 5, 10, 15 øre i timen, den diskuteres og diskuteres hårdt mellem arbejdsmarkedets parter, og det er altså de beløb, vi taler om her.

Men når vi tillod os at sige faneflugt for centrum-demokraterne, var det naturligvis ud fra den betragtning, at man ved første behandling – hvad hr. Arne Melchior også må indrømme – havde taget en anden stilling. Men når hr. Arne Melchior siger, at man ikke skal have samme stilling ved første, anden og tredje behandling, er vi efterhånden ved at komme dertil, at vi såmænd vil være tilfredse, hvis CD har samme mening om morgenen som om aftenen. Så kan vi dog tænke på det i løbet af de 24 timer, der går inden for et normalt døgn.

Jeg vil sluttelig stille et spørgsmål til hr. Arne Melchior. Hvis hr. Arne Melchior mener, at 20 kr. pr. skatteyder pr. måned ikke er noget særligt, at det er ubetydeligt, hvorledes kunne hr. Arne Melchior så tro, at det ligefrem skulle blive et kabinetsspørgsmål for regeringen?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg har fået at vide, hvordan jeg kunne gøre hr. Glensgård tilfreds med hensyn til CDs stillingtagen. Jeg må oplyse, at CD ikke arbejder i det politiske liv og ikke er repræsenteret i folketinget for at tilfredsstille ønsker hos fremskridtspartiets folketingsmedlemmer.

Jeg tror ikke, jeg har sagt »ubetydeligt«, men jeg kan ikke huske, hvilken glose jeg benyttede. Alt kan have betydning, men betydningens vægt må jo afbalanceres over for den helhed, den hører ind i. Jeg skal sandelig ikke tænke ringe om andres 10- eller 20-krone sedler, men alt har jo en proportion.

Endelig har jeg ikke udtalt noget om, hvorvidt regeringen ville være gået af på dette spørgsmål eller ej; det var der ikke givet nogen melding om. Vi stemte, som vi gjorde, fordi vi fandt det sagligt rigtigt, og det vil vi

også fortsat gøre. Der er ikke iblandet valg-skræk eller ønske om at vælte nogen regering i vores stillingtagen, men det er ud fra et helhedssyn, vi tager stilling. Jeg vil anbefale hr. Glensgård at gøre tilsvarende.

Steen Folke (VS):

Finanslovdebatter er jo ikke de sjoveste, man har. Da jeg skulle forberede mit indlæg i dagens debat, kom jeg til at tænke på en af mine yndlingshistorier: Stephen Leacocks historie om A, B og C. Det er jo snart jul, og en lille julehistorie var måske ikke at foragte midt i al bedrøveligheden.

Men det, der fik mig til at tænke på netop Leacocks historie, var nu den megen tale om, at vi bevæger os mod afgrunden. Det er alle tilsyneladende enige om. Det, der diskuteres, er alene, hvor hurtigt det går, og partierne kappes om at fremlægge forslag, der enten siges at bremse farten eller ændre kursen. Jeg har nu mine tvivl, om de forskellige mirakelkure i virkeligheden vil gøre større nytte end de voldsomme arbejdsopgaver og strabadser, som A, B og C går igennem i Leacocks historie. I virkelighedens verden er A jo hr. Anker Jørgensen, B hr. Niels Helveg Petersen og C hr. Poul Schlüter. Leacocks historie handler egentlig om det menneskelige element i matematikken, men jeg synes ligheden med den aktuelle økonomiske situation er ret slående.

Lad mig indledningsvis tilstå, at jeg vil tage mig enkelte kunstneriske friheder i forhold til Leacocks forlæg og desuden kun har tid til at gengive en begrænset del af historien. I øvrigt vil jeg anbefale alle tingets medlemmer at læse historien i dens helhed i juleferien. Men nu får Stephen Leacock ordet:

A, B og C er i færd med at grave en grøft. A kan grave lige så meget i én time, som B kan grave i to, og B drikke dobbelt så hurtigt som C. Find ud af, hvor længe osv. osv. Eller: A vædder på, at han kan gå hurtigere end B eller C. A kan gå $\frac{1}{2}$ gang til så hurtigt som B, og C er kun en middelmådig fodgænger. Find ud af, hvor langt osv.

As, Bs og Cs sysselsættelser er mange og forskelligartede. I de ældre bøger slog de sig til tåls med at udføre et bestemt stykke arbejde. Denne fremstilling af tilfældet fandt man imidlertid var for snu og hemmelighedsfuld, eller måske, at den savnede romantisk til-

[Steen Folke]

trækning. Det blev moderne at definere arbejdet tydeligere og sætte dem til at gå om kap, grave grøfter, ro eller stable favnebrænde. Til tider slog de sig på handel og indgik kompagniskab med en vis kapital. Lad mig her i parentes indskyde, at ikke mindst på dette punkt er der særdeles god overensstemmelse mellem bøgerne og folketingets hr. A, B og C.

Fremfor alt svælger de i bevægelse. Når de er trætte af at gå kapgang – A er til hest eller låner en cykel og konkurrerer med sine mere blødhjernede kammerater, der er til fods – så kører de væddeløb med lokomotiver, så ror de, eller de bliver gammeldags og lejer diligencer, eller de bliver akvariske og svømmer.

Hvis de er i gang med virkeligt arbejde, foretrækker de at pumpe vand i beholdere, af hvilke to har huller i bunden, mens én er vandtæt. Lad mig her i en ny parentes indskyde, at dette med at pumpe vand i bundløse kar jo heller ikke er ganske uden lighed med den finanslov, vi drøfter.

Det er naturligvis A, der tager den gode. Det er også ham, der tager cyklen og det bedste lokomotiv og retten til at svømme med strømmen. Hvad de så end beskæftiger sig med, indgår de, da alle tre er gode sportsmænd, væddemål om resultatet, og A vinder altid. I andre matematiske sammenhænge, vil jeg tilføje, erstattes A, B og C med V, Y og Z. Lad mig her i parentes erindre om, at i virkelighedens verden er V hr. Ellemann-Jensen, der har foretaget de mest indviklede beregninger af vejen til afgrunden og den tid, det tager af gennemløbe den. Z er naturligvis hr. Glistrup, som er langt dygtigere end både Y og V, A, B og C til discipliner som baduspring og illusionsnumre. Det sidste er overbevisende demonstreret med den finanslovboggave, som vil ligge under alle rettroende fremskridtsfolks juletræ.

Y er naturligvis historiens egentlige helt – min beskedenhed forbyder mig at nævne hans navn. Nu er jeg sandt at sige ved at bevæge mig lige lovlig langt væk fra mit forlæg, så lad os vende tilbage til Leacocks karakteristisk af A, B og C, og lad os i den forbindelse sende en venlig tanke til hr. Anker Jørgensen, hr. Niels Helveg Petersen og hr. Poul Schlüter.

For en, der har fulgt disse mænds historie gennem talløse opgaver, som har iagttaget

dem i deres fritid, når de pusler med favnebrænde, og har set dem stønne, når de pumper som rasende for at fylde en beholder med hul i bunden, bliver de noget mere end slet og ret symboler. De giver sig til kende som skabninger af kød og blod, levende mennesker med deres egne lidenskaber, ærgerrigheder og forhåbninger, ligesom alle vi andre.

Lad os tage den i øjesyn. A er en kraftig og buldrende fyr, fuld af energi, opfarende og stivsindet. Det er ham, der sætter gang i det hele, udfordrer B til arbejde, indgår væddemålene og får alle de andre til at føje sig efter sin vilje. Han er en mand med stor fysisk styrke og en fænomenal udholdenhed. Han vides at have gået 48 timer i ét stræk og have pumpet i 96. Hans tilværelse er besværlig og fuld af farer. En fejl ved udregningen af et resultat kan risikere at holde ham i gang med at grave i 14 dage uden søvn. En periodisk decimalbrøk i resultatet kan risikere at slå ham ihjel.

B er en rolig, stiltfærdig fyr, der er bange for A og lader sig tyrannisere af ham. Cs glædesløse tilværelse har forledt ham til at drikke og ryge mere, end han har godt af, og han ryster ofte på hånden, når han graver grøfter.

Desværre har jeg ikke tid til at gengive meget mere af Leacocks historie om, hvordan det gik for A, B og C. Men jeg vil gerne lige have afslutningen med til skræk og advarsel for virkelighedens hr. A, B og C.

C fik et tragisk endeligt. Leacock skriver herom: Begravelsen var jævn og bramfri. Den adskilte sig ikke i nogen henseende fra det sædvanlige, ud over at A havde lejet to ligvogne. Begge vogne startede samtidig, og B kørte den, der bar det sortlakerede parallelepipedum, der indeholdt den sidste rest af hans ulykkelige ven. A, der sad på bukken af den tomme ligvogn, gik gavmildt ind på at give dem et forspring på 100 m, men nåede dog først til kirkegården ved at køre 4 gange så hurtigt som B. Find afstanden til kirkegården!

Efter Cs død var A blevet en anden. Han tabte interessen for at løbe om kap med B, og det gik træt, når han gravede. Til sidst sagde han sig sit arbejde fra og slog sig ned og levede på renterne af sine væddemål. B kom aldrig over choket ved Cs død, sorgen nagede hans forstand og gjorde ham forvir-

[Steen Folke]

ret. Han blev tungsindig og talte kun i enstavelsesord. Hans tilstand forværredes hurtigt, og før der var gået lang tid, talte han kun i ord, der udtales, som de staves, og som ikke volder begynderen vanskeligheder. Da han selv var klar over sit vaklende helbred, gik han med til frivilligt at lade sig indespærre i en dårekiste, hvor han afsvor politikken og helligede sig den opgave at skrive historien om Lille Rødhætte i enstavelsesord.

Jeg håber, at hr. Anker Jørgensen, hr. Niels Helveg Petersen og hr. Poul Schlüter med denne sørgelige historie har fået noget at tænke over i juleferien. Ved en anden lejlighed skal jeg forklare, hvorfor Y var den eneste, der slap helskindet igennem historien, men jeg kan godt røbe, at han havde et helt andet forhold end de øvrige til de stillede arbejdsopgaver.

På samme måde som historiens Y ser virkelighedens VS helt anderledes på tingene end A, B, C, V og Z. Alle disse partier går ind for opretholdelse af det kapitalistiske system, som er årsag til krise og arbejdsløshed og underskud på statsfinanser og betalingsbalance. De har hver deres plan for, hvordan der skal pumpes vand i det bundløse kar, som historien drejer sig om, men opgaven er og bliver håbløs, når man som disse partier nægter at tage et opgør med det system, der har skabt problemerne. Inden for systemets rammer er det mere begrænset, hvad der kan gøres, men selv det, der kunne gøres, bliver forsømt, og her må kritikken først og fremmest rettes mod regeringen og socialdemokratiet.

Det altoverskyggende problem er fortsat arbejdsløsheden. Vi har nu haft 5 år med socialdemokratiske regeringer og massearbejdsløshed, og med denne finanslov og de kriselove, der behandles sideløbende med den, lægges der op til en ny stor forøgelse af arbejdsløsheden. Ifølge budgetdepartementets opgørelse af dags dato forudses arbejdsløsheden nu at blive 175.000 i 1980 og 1981, 190.000 i 1982 og 205.000 i 1983. Det er katastrofalt. Det vil samtidig forøge underskuddet på statsfinanserne, hvor arbejdsløshedsunderstøttelsen tillige med udeblevne skatteindtægter jo tegner sig for broderparten.

Når hertil kommer, at det betalingsbalancunderskud, hvis nedbringelse regeringen i praksis prioriterer over alle andre mål for sin politik, kun og med stor optimisme forventes

at kunne holde sig på nogenlunde samme niveau i de kommende år, må man alt i alt sige, at der er tale om en falliterklæring for en socialdemokratisk regering.

Men regeringen har en borgerlig patentmedicin, der hedder indkomst- og nedskæringspolitik. Det er den, man nu har givet i 5 år. Det har ikke kureret sygdommen, ja, det har end ikke så meget som fjernet symptomerne. Men regeringen fortsætter uførtroet med at hælde mere af denne medicin på.

I den finanslov, der nu står tilbage efter afstemningerne, har regeringen jo fået sin vilje på samtlige punkter, og det betyder nye nedskæringer til et samlet beløb på 2½ mia kr. De borgerlige partier vil gerne skære endnu mere ned: venstre og de konservative har lavet deres egen lille konkurrence om, hvem der kan lave de største og mest asociale besparelsesforslag. Som uvildig dommer vil jeg foreslå, at de deler præmien; der var tale om dødt løb. Men nok er de borgerlige partiers nedskæringsforslag noget større og en tand mere asociale end regeringens; der er ikke desto mindre kun tale om gradforskelle, ikke en principiel forskel.

For hvor er det egentlig, regeringen skærer ned? Ja, det er vi endnu her ved den afsluttende behandling i den lidt besynderlige situation at vi ikke præcis kender for store dele af de af regeringen foreslåede besparelsers vedkommende. Men det, vi kender, er galt nok.

Der skal spares 500 mill. kr. på folkepensionen. Det nærmere forslag er endnu ikke udarbejdet, så vi kender ikke fordelingen. Socialministeren har gerne villet bilde os ind, at det blot drejede sig om at tage pensionen fra folk med en indkomst ved siden af i 150.000 kr.s klassen. Men hvis der skal spares 500 mill. kr., må forslaget nødvendigvis ramme folk med helt anderledes beskedne indtægt.

VS ville gerne være med til en reform, hvis den bestod i at tage fra de bedst stillede pensionister og give til de dårligst stillede, men vi vil ikke være med til at tage pensionen fra folk med almindelige indkomster for at fylde den i et hul i den mølædte statskasse.

Regeringen vil også gennemføre en besparelse på arbejdsløshedsunderstøttelsen på 250 mill. kr. Denne besparelse følger oven i sidste års besparelse på andre 250 mill. kr., som

[Steen Folke]

blev gennemført ved en række hårdhændede stramninger. Ikke blot bidrager regeringen med sin politik til, at der bliver flere arbejdsløse, den sørger også for, at de gradvis får det hårdere.

Så er der u-landshjælpen, hvor regeringen under valgkampen højt og helligt lovede, at her ville ikke blive tale om besparelser. Men nu skærer man ned med 100 mill. kr., ikke blot i år, men også de næstfølgende fire år. Der er ganske vist store dele af den såkaldte u-landshjælp, som i langt højere grad er hjælp til dansk erhvervsliv, og var det her, man skar ned, skulle vi såmænd ikke beklage det, men lige præcis statslånene, som Industrirådet har ført en omfattende lobbyvirksomhed for, skal forøges efter regeringens planer i de kommende år.

Men så er der jo de stærkt opreklamerede 100 mill. kr. på militæret. Her er der pudsigt nok kun tale om en engangsforetagelse, hvad der fremgik af forsvarsministerens indlæg i debatten i forgårs. Denne besparelse skal ikke som u-landsnedskæringen indarbejdes i en 5 års plan i forbindelse med det kommende forsvarsforlig, og forsvarsministeriet holdes ene af alle ministerier ude fra det prisreguleringsloft, som skal give en besparelse på 517 mill. kr. Her vil uddannelse og sociale udgifter blive ramt hårdt. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at spørge finansministeren, hvorfor forsvarsministeriet holdes udenfor.

Selv om der bliver stor debat om regeringens såkaldte helhedsplan i morgen, vil jeg til slut sige nogle ganske få ord om den. Finansloven kan jo ikke ses isoleret, den er integreret i regeringens økonomiske politik, en politik, som i bund og grund er borgerlig. Det er betegnende, at finansudvalgsformand hr. Albertsen fik ros af hr. Bertel Haarder for sin ærlige nedskæringsvilje, og at hr. Camre fik ros for sit konstruktive indlæg. Dette indlæg kunne for 95 pct.s vedkommende også lige så godt være skrevet af en borgerlig politiker.

Hr. Camre fremhævede konkurrenceevnen som det helt afgørende mål for regeringens politik, ikke f. eks. en nedsættelse af arbejdsløsheden. Hr. Camre foretrækker i øvrigt at pakke tingene lidt ind. Han kan ikke lide at tale om krisetid, men foretrækker, som han sagde, at tale om en tid med stærke forandringer. Han kan ikke lide det kedelige ord »devaluering« – nej, »kursjustering« lyder

meget pænere. Han bryder sig heller ikke om at tale om »nedskæringer«. Nej, »prioritering« er det, der er brug for. Dem, nedskæringerne går ud over, kan så finde trøst i at de blot er blevet »nedprioriteret«.

Ligesom nedskæringerne i finansloven først og fremmest rammer de dårligst stillede, ligesådan gælder det – og i endnu højere grad – regeringens reviderede helhedsplan.

Dyrtidstyveriet rammer de lavest lønnede hårdest. Det er fortrinsvis kvinder for øvrigt. Det er også fortrinsvis kvinder, der må bære den forøgede arbejdsløshed. Det siger nok en hel del, at selv formanden for Kvindeligt Arbejderforbund, Ruth Løjbert, som ellers er en loyal socialdemokrat, fik kvindet sig op til at sige fra over for den nye helhedsplan.

VS afviser regeringens perspektivløse og arbejderfjendske politik. Vi er modstandere af de nedskæringer, der er indbygget i finansloven, af militær- og EF-bevillingerne, af de mangfoldige tilskud til kapitalejerne og meget andet. På den baggrund vil det næppe overraske nogen, at VS stemmer imod finanslovsforslaget ved den endelige afstemning.

Chr. Christensen (KrF):

Dette forslag til finanslov, der nu ligger til endelig vedtagelse eller forkastelse her i tinget, er jo blevet til efter grundig bearbejdelse, først i ministerierne, derefter i finansudvalget og endelig i de enkelte partigrupper. Gennem afstemningen i tirsdags om de mange ændringsforslag havde partierne lejlighed til at påvirke det endelige resultat i den retning, man nu fandt det rigtigt. Derfor er det foreliggende forslag i virkeligheden en afspejling af, hvad der er politisk flertal for her i salen og formodentlig også ude i befolkningen, og forslaget er dermed i virkeligheden også et godt eksempel på det parlamentariske arbejde i et veludviklet demokratisk samfund.

Kristeligt folkeparti agter at tage et medansvar under disse vilkår for, at samfundet kan fungere videre efter den 1. januar, og derfor vil vi stemme for finanslovsforslaget ved afstemningen nu om lidt.

Vor tilslutning til adskillige ændringsforlag ved afstemningen under tredjebehandlingen af finansloven i tirsdags viser klart, at vor tilslutning her i dag ikke kan tolkes som tilslutning til alle hovedstrømningerne i forsla-

[Chr. Christensen]

get, tværtimod. Ved tredjebehandlingen i tirsdags redegjorde jeg i denne forbindelse for vor modstand mod nedskæring af folkepensionen, af forsvaret og af u-landshjælpen, men derudover er der nogle linjer i forslaget, som baner vej for en samfundsudvikling, vi er klart modstandere af, og derfor vil vi arbejde for, at næste finanslov må få et andet sigte. Det gælder ikke mindst med hensyn til at skaffe orden i vor økonomi og de midler, vi skal anvende hertil.

Vort økonomiske uføre skyldes efter vor opfattelse først og fremmest, at der i de sidste år har været ubalance mellem produktion og forbrug, offentligt såvel som privat, fordi forbrugsstigningen i de senere år er løbet langt hurtigere end stigningen i produktionen. Resultatet kender vi. Det er blevet forringet konkurrenceevne, stor arbejdsløshed, stigende underskud på betalingsbalancen og en voldsom gældsætning til udlandet. Der er desværre ikke meget, der tyder på, at den politiske holdning, der afspejler sig i finanslovsforslaget, vil gøre det muligt effektivt at stoppe denne negative udvikling.

Kristeligt folkeparti har adskillige gange anvist nogle midler, der kan vende kursen mod den økonomiske afgrund: et stop for pris-, indkomst- og omkostningsstigningerne, en solidarisk indkomspolitik, hvor ingen enkeltgruppe kan tiltage sig indkomststigninger på andre samfundsgruppers bekostning, samt besparelser på de offentlige budgetter og endelig, men ikke mindst, en kraftig styrkelse af erhvervslivets konkurrenceevne.

Som jeg sagde i tirsdags her i salen, er den sparekniv, regeringen har anvendt over for finansloven, af lommeformat. Der skal en helt anden knivstørrelse til, såfremt vi skal vende udviklingen, ikke mindst efter fremlæggelsen af den nye helhedsplan med den betydelige afsvækkelse af indkomspolitikken.

Kristeligt folkeparti har tidligere i vor Øko-plan Q og adskillige gange her i tinget klart påpeget, at vil man gennemføre en svag indkomspolitik, bliver man nødt til at bremse forbrugsstigningen gennem en strammere finanspolitik, dvs. nye skatter og afgifter, som vil øge omkostningerne og forværre arbejdsløsheden, hvilket jeg også synes klart træder frem i regeringens helhedsplan. Det er ikke denne vej, vi skal gå. Derfor må der

fremover en kursændring til på dette område.

Må jeg så sige et par ord om familiepoltikken. Kristeligt folkeparti vil et samfund, hvor unge familier kan give deres børn et godt og trygt hjem. Vi betragter familien som en af samfundets grundpiller og den bedste ramme for menneskers samliv og trygge opvækst. Derfor må vi værne og styrke vore familier. Det kan bl. a. gøres ved at gennemføre splittingsystemet på det skattemæssige område, hvorefter ægtefællernes samlede indkomst deles i to og derefter beskattes hos hver. Det kan også gøres gennem et tilbud om forhøjelse af det almindelige børnetilskud i barnets tre første leveår, hvorved forældrene kunne få en reel valgmulighed med hensyn til at passe børnene selv, mens de er små.

Jeg skal ikke skjule vor skuffelse over regeringens manglende initiativ og forståelse for nødvendigheden af en styrkelse af familiens stilling i vort samfund. Denne manglende forståelse kan koste dyrt for den opvoksende slægt.

Familiens stilling i vort samfund er ikke bare truet inden for hjemmets fire vægge; det gælder også dens funktion i erhvervs- og samfundslivet. Gennem flere menneskealdrer har store dele af dansk erhvervsliv været båret af de små virksomheder. Det har været et udpræget træk i kulturmønsteret, at virksomheder inden for handel, håndværk, landbrug og den mindre industri har været båret af den enkelte familie. Det er herfra, fornyelse og inspiration til vort samfund er kommet såvel til det materielle som til det åndelige liv.

Nu er det, som stærke kræfter er sat ind for at nedbryde dette kulturmønster. Alt skal være så stort: store supermarkeder, store pengeinstitutter og større og større industriforetagender skyder op. Gennem vor økonomiske lovgivning, bl. a. ved administration af moms, ATP m. v., lægges der herfra store byrder på de mindre erhvervsvirksomheder, så store, at mange må bukke under.

Kristeligt folkeparti vil ikke have familiebruket afskaffet som kulturmønster i vort samfund, fordi denne samfundsform indebærer noget positivt i form af virkekrang og arbejdslyst, der er forbundet med den enkeltes initiativ og virkelyst, og så virker den samlende og dermed styrkende for familien. Det er bl. a. af den grund, vi har fremsat lovfor-

[Chr. Christensen]

slag om, at selvstændige erhvervsdrivende ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst kan fratække 2 pct. af årsomsætningen, dog højst 5.000 kr., til imødegåelse af de økonomiske byrder, som vi herfra har pålagt dem. Det må vi have for øje med henblik på udarbejdelsen af den kommende finanslov, og så må det følges op af en styrkelse af de mindre samfunds muligheder for fortsat at eksistere. Jeg tænker her ikke alene på trafikforhold og bevarelse af de små sygehuse, men også på en styrkelse af de unges uddannelsesmuligheder i lokalsamfundene, så det ikke er nødvendigt for dem at søge andre steder hen for at dygtiggøre sig til det kommende arbejde i samfundet.

Flygaard (DR):

Der er ingen tvivl om, at når forandringerne i samfundet er store – det være sig af den ene eller den anden grund – så opstår der nogle tilpasningsvanskeligheder. Jeg kommer i denne forbindelse til at tænke på, hvad den gamle præst Jakob Knudsen i sin tid sagde, at hvis man benyttede diligencen, så kunne sjælen nok følge med, men hvis man tog toget, kneb det lidt. Det har vi måske svært ved at forstå i dag, men hvis vi skrev historien om til nutidssprog, ville den vel gå på, at hvis man benyttede toget, følte man, at sjælen kom med, men hvis man benyttede flyvemaskinen eller måske noget, der er endnu hurtigere, kunne vel teknikken følge med, men sjælen kunne ikke. Det tror jeg egentlig på udmærket måde illustrerer nogle af de problemer, vi står over for i et omskifteligt samfund, og problemerne bliver jo ikke mindre af, at vi ud over selve forandringen også står over for dels en række økonomiske problemer, som vi ikke selv kan øve indflydelse på, dels andre økonomiske problemer, hvor vi vel har en vis mulighed.

Jeg vil dernæst komme med den lille bemærkning, at jeg forleden dag i et provinsblad læste en historie om 2 fædre, der stod og talte om børneopdragelse, og så spørger den ene af fædrene, der har 3 børn, ham, der har 7 børn, hvordan han klarede børneopdragelsen og undgik, at børnene kom i slagsmål med hinanden. Hertil svarede faderen til de 7 børn: det klarer jeg såmænd udmærket, for jeg benytter mig af skiftende flertal. Da kom jeg egentlig til at tænke en lille smule

på statsministeren og alle de besværligheder, han har været ude for både før og efter valget, og så kan man jo håbe, at det kommer til at gå på samme måde for statsministeren som for denne far, at det trods alt ydede et væsentligt bidrag til at løse nogle af de meget store problemer, vi står over for.

Yderligere vil jeg gerne til indledning komme med den bemærkning, at vel er vi politiske modstandere her i folketinget og skal forfægte de politiske synspunkter, vi står for, det ligger i sagens natur, men jeg føler også anledning til at pege på, at vi samtidig bør opfatte os som medarbejdere i det danske samfund og være det danske samfunds tjenere og dermed have en ubetinget forpligtelse til at forsøge at få det danske samfund til at fungere på rimelig vis.

Jeg stillede for nogen tid siden et spørgsmål til finansministeren, og det lød: hvad bliver efter ministerens skøn størrelsen af statsfinansernes bruttokasseunderskud og udgifterne til renter af den indenlandske statsgæld i perioden 1980 til og med 1983, hvis regeringens netop fremlagte økonomiske helhedsplan gennemføres?

Nu skal jeg ikke trætte forsamlingen med en længere gennemgang af dette, men der er alligevel et par ting, jeg gerne vil have lov til at trække frem i denne forbindelse, fordi jeg synes, det på udmærket vis illustrerer de vanskeligheder, vi står i.

Den ene oplysning, vi får, går på, at underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet fra 1980 til 1983 må forventes at vokse fra 12,5 mia kr. til 22,5 mia kr. Dernæst fik jeg også oplyst, hvorledes man forventede, at det ville forholde sig med udviklingen i renter af indenlandsk statsgæld, nemlig at i 1980 må man påregne en udgift på 6,3 mia kr., og i 1983 er tallet såmænd kommet op på 14,9 mia kr. Dertil kan jeg føje, at nettokasseunderskuddet i samme periode antages at ville vokse fra 19,1 til 30,0 mia kr. Det er i alle tilfælde tal, som efter min opfattelse i høj grad giver anledning til alvorlig overvejelse for samtlige partier her i tinget med henblik på at finde en løsning, og ikke alene en løsning, men også en bæredygtig løsning, hvis vi ikke skal komme ud i helt uoverstigelige vanskeligheder og nærme os den afgrundens rand, som hr. Heinesen så udmærket beskrev i et interview i TV for nogen tid siden.

[Flygaard]

Dernæst vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger om landets økonomiske situation.

Når udsigterne går på, at vi får en større arbejdsløshed, når udsigterne går på, at vi kun forbigående får et mindre underskud på de løbende poster på betalingsbalancen og vi får et voksende underskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget, illustrerer det netop vores situation. Man kan vel sige det sådan, at alle taler om det, og man kan ikke sige, at der ikke er mange, som vil gøre noget ved det. Men det, man har gjort, og det, man for øjeblikket gør, kan vi måske blive enige om ikke er tilstrækkeligt, og dermed kan man vel også sige, at det er for lidt. Hvis vi ser på det underskud, der er på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget, må vi også konstatere, at der er nogle tungt bevægelige udgifter, som man enten ikke vil eller ikke kan røre ved. Jeg vil gerne her pege på renteudgifterne og på udgifterne i forbindelse med arbejdsløsheden, men også andre poster er svært bevægelige.

På den baggrund vil jeg gerne spørge: hvor ligger de reelle sparemuligheder? Jeg tror, de reelle sparemuligheder ligger inden for et forholdsvis begrænset område, og dermed har man også illustreret, hvor vanskeligt det er. Det er typisk, som det også fremgik af debatten i går, at når man skal til at se på spørgsmålet om folkepension og eventuelt overveje, om de, der har deres på det tørre i økonomisk henseende, i hvert fald i den nuværende situation ikke godt kunne bidrage til en bare beskedne forbedring af landets økonomi, så oplever vi, at de borgerlige partier siger: det kan man ikke karakterisere som besparelser. Når man ikke kan det, ligger der vel også det i det, at så tror man, man har et bare lidt bedre alibi for at sige nej til at medvirke på det pågældende område.

Må jeg i øvrigt gøre den bemærkning, at det beskedne folkepensionsbidrag, der opkræves, ikke ud fra et forsikringsmæssigt princip, men ud fra et almindeligt skatteprincip, kun i mindre omfang bidrager til at dække den store udgift, der er på hele pensionsområdet.

Det er retsforbundets helt ubetingede opfattelse, at der vel skal spares, men at man ikke kan spare sig gennem den nuværende krise. Derfor var det egentlig meget tilfredsstillende, at den socialdemokratiske ordfører,

hr. Camre, pegede på perspektiverne i en ny udgiftspolitik. Jeg er meget enig med ham i de synspunkter, han fremførte, og som jeg forstod således, at for det første måtte man kunne spare på områder, hvor det var socialt ansvarligt. Dernæst kunne man spare på områder, hvor det offentlige ikke fik et rimeligt udbytte af de udgifter, som det afholdt. Endelig må det også være muligt at gennemgå statens udgiftsbudget og se, om der er udgiftsområder, der i det hele har overlevet sig selv.

Nu er finanspolitikken i øvrigt mange ting. Ind under finanspolitikken hører vel også spørgsmålet om en tilbundsående og i hvert fald en begyndende fradragssanering, som der efter vores opfattelse givet er et stort behov for.

Jeg vil også gerne pege på, at problemerne omkring rentefradragsretten ligger og venter på en løsning, og at der er behov for en skattereform.

Jeg vil også i denne forbindelse sige vedrørende, skal vi sige de ting, der kommer til os udefra, at de eksterne forhold, de internationale konjunkturer, er vi ikke i stand til at øve nogen indflydelse på overhovedet. Der er Danmark et lille land i det store spil, og vi må acceptere de påvirkninger, der kommer til os.

Hvad angår de indenlandske faktorer, har vi nok i højere grad muligheder; jeg har allerede peget på nogle af dem.

Jeg vil også her pege på en yderligere problemstilling. Det er spørgsmålet om, i hvilket omfang det finanslovbudget, der her foreligger, er et realistisk budget. Jeg berørte problemet i beskedent omfang, da vi diskuterede ændringsforslag og besparelser, men jeg synes, det fortjener at blive trukket frem i denne forbindelse også.

Det er min helt bestemte opfattelse, at man i hvert fald på to områder, ministeriet for offentlige arbejder og undervisningsministeriet, opererer med nogle udgiftsposter, som jeg efter min bedste overbevisning ikke mener kan holde i det løbende finansår, således at forstå, at når året er gået, tror jeg, at man kommer til at ligge meget nær ved de tal, som kommer til udtryk i finanslovsforslaget, tillagt de forslag om forhøjelser, der blev stillet i fællesskab af socialistisk folkeparti og Danmarks retsforbund. Det vil sige, at vi får dem med på tillægsbevillingsloven.

[Flygaard]

Jeg vil også gerne her understrege, at vi mener ikke, der skal foretages nedskæringer på u-landshjælpen. Vi vil gerne have lov til at begrunde det med følgende: Danmark er fortsat et rigt, et velhavende land, og vi mener ikke, at vi ud fra et socialt synspunkt kan forsvare at spare over for en verden, hvis levefod er så meget lavere end den levefod, vi i mange tilfælde betragter næsten som en selvfølgelighed herhjemme.

Jeg skal dernæst knytte nogle bemærkninger til pengepolitikken.

Efter min opfattelse vil det være således – og man kan jo også se, hvad man kommer frem til i den redegørelse, vi har modtaget fra regeringen vedrørende den økonomiske situation – at så længe man både har et betydeligt underskud på de løbende poster på betalingsbalancen og et betydeligt underskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget, står man i den situation, at det næsten er en logisk konsekvens, at man får et højt renteniveau, om man kan lide det eller ikke, for hvis dette underskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget ikke bliver neutraliseret ad pengepolitisk vej, sker der netop det, at man får en så meget stærkere pengeudpumpning med bl. a. det til følge, at man får et stærkere stigende prisniveau, som så formentlig alligevel trækker et forholdsvis højt renteniveau med sig.

Jeg skal dernæst knytte nogle bemærkninger til spørgsmålet om indkomspolitik.

Retsforbundet er ikke i tvivl om, at de partier, der er tilhængere af indkomspolitikken, har de allerbedste intentioner med hensyn til at opnå et positivt resultat ad denne vej. Men det er også retsforbundets opfattelse, at intentionerne ikke rækker så langt, at de kan bidrage til en egentlig løsning af disse problemer. Jeg vil gerne her pege på nogle enkelte forhold.

Den indkomspolitik, der har været ført indtil dato, har bl. a. efter vores opfattelse haft til følge, at lønudviklingen i den private sektor har været væsentlig kraftigere end lønudviklingen i den offentlige sektor. Det kan man selvfølgelig være tilfreds med, hvis man er af den opfattelse, at aflønningen i den offentlige sektor har været for høj. Men når vi nu gennem en længere årrække har oplevet en sådan udvikling, står det vel efterhånden også klart for de fleste, at den offentlige sektor på væsentlige områder, hvad angår løn-

udvikling, er kommet bagud. Nogle bliver vel hængende af tradition, men på længere sigt kan man godt rejse det spørgsmål, om det er en fornuftig disposition, hvis man vil have den fornødne tilgang af kvalificeret arbejdskraft til den offentlige sektor på en række områder.

Der er ingen tvivl om, at i det lange løb kan et samfund ikke leve over evne, og derfor er selve tanken om, at et samfunds indkomster skal reguleres, eller skal vi sige udvikle sig i takt med den velstand, der er i samfundet, en fornuftig tanke, og vi vil finde det udmærket, hvis arbejdsmarkedets parter kunne finde frem til en sådan aftale. Hvis derimod arbejdsmarkedets parter ikke begge accepterer en sådan udvikling, vil en lovgivning herom i hvert fald være af mindre værdi og dermed ikke i samme omfang bidrage til at løse et problem.

Vi tror også, at det på mange måder kan være mere fornuftigt at gennemføre en sådan økonomisk politik, at arbejdsmarkedet i højere grad føler sig tilskyndet til at indgå fornuftige aftaler. I den forbindelse har det egentlig også tit undret os, at når man har talt indkomspolitik, er man altid startet med lønpolitikken, og man er næsten ikke nået derudover. Det er blevet noget helt centralt, og man er aldrig nået frem til i denne forbindelse at beskæftige sig med de betydelige arbejfsfrie indkomster. Derfor tror jeg, at det i den kommende tid bliver en væsentlig opgave at få inddraget – via en værdistigningsafgift eller på anden måde – en væsentlig del af de arbejfsfrie indkomster, som jeg har forstået også af de bemærkninger, der er faldet fra regeringens side, at den er interesseret i at få inddraget.

Til slut skal jeg blot gøre den enkelte bemærkning om valutapolitikken – og det skal også være en bemærkning i al almindelighed – at der nok i store kredse er en opfattelse af, at den kur, der skal til, skal være skrapere end den kur, der er foreslået, men at der er uenighed om, hvordan kuren i enkeltheder skal gennemføres.

Jeg skal til slut anbefale, at man stemmer for finanslovsforslaget for 1980.

Lindenskov (S):

Hr. formand! Jeg vil gerne indledningsvis benytte lejligheden til at takke finansudvalget

[Lindenskov]

og den daværende indenrigsminister for det besøg, de aflagde på Færøerne i sommer. Det var vi glade for, og jeg tror, det var til stor nytte.

Indeholdt i finansloven ligger også de bevillinger, der udgør statens andel til Færøerne. I henhold til hjemmestyreløven af 1948 er staten med til at finansiere de fælles anliggender og direkte rigsanliggender, som blev aftalt ved hjemmestyreordningen. Hjemmestyret har siden hen overtaget det fulde ansvar for yderligere flere anliggender, og jeg vil gerne give udtryk for tilfredshed med de nyordninger, der er sket på disse områder. De vil i udstrakt grad forenkle og klargøre mange forhold, især vil jeg nævne undervisningssektoren, og alle disse resultater er opnået i forhandling med rigsmyndighederne.

Det færøske samfunds ret kraftige økonomiske vækst i 1960erne og i den største del af 1970erne på så at sige alle felter adskiller sig næppe væsentligt fra mønsteret, der har været i andre af Nordens lande. Men forudsætningen for en fortsat økonomisk fremgang eller blot en opretholdelse af det niveau, der er opnået, forudsætningen for en opretholdelse af samfundet, så der vil være arbejde nok til alle, er den enkle, at vi fortsat har mulighed for at fange det kvantum fisk, der skal til for at opretholde et velfungerende samfund. Grundforudsætningen er klart den, at vi får lov til at fiske. Det er her, problemerne tårner sig op.

Vi ved i øjeblikket, at ingen færøske fiskerskibe må fiske i EF-farvande efter 1. januar 1980, fordi man ikke til den tid er nået frem til nogen fiskeriaftale. Vi ved, at briterne i denne omgang ikke vil gå med til at forlænge den gældende aftale, sådan som tilfældet har været i årene forud. Sagen er kort og godt den, at det står sløjt til med økonomien i den færøske fiskerflåde og dermed med Færøernes økonomi. De forhåndenværende fiskepriser på verdensmarkedet er ikke i stand til at opveje de omkostninger, der er forbundet med fiskeriet i dag, bl. a. forårsaget af de stadig stigende oliepriser, der betyder en ganske voldsom forhøjelse også af udrustningsomkostningerne som helhed og også for de enkelte fiskerskibe.

Færøerne har som førte af sin absolutte afhængighed af fiskeriet en meget følsom økonomi. Omlægning til alternative industrier, omlægning til et mere differentieret er-

hverv, kræver både kapital og tid til tilrettelæggelse, og selv om man er fremme med differentieringsalternativer, vil samfundet i lang tid fremover være yderst følsomt, al den stund fiskeriet skulle slå fejl. Og det er da sådan set det, der er ved at ske. Det er hverken mere eller mindre end dette, at nu slår det virkelig revner i hovederhvervet.

At den altovervejende del af den færøske befolkning har ønsket og fremdeles ønsker et godt forhold til Danmark, og at samarbejdet med regering og folketing uanset sammensætning altid har været præget af gensidig respekt og forståelse, er en kendsgerning, men vi kan dog ikke nægte, at således som tingene har udviklet sig i forstærket grad siden Danmarks indtræden i EF, har der været skuffende resultater, siden udvidelsen af fiskerigrænserne tog fart. Dette er den udbredte opfattelse blandt fiskerne, blandt befolkningen. I EF har fiskeriets eller med andre ord Færøernes hovederhvervs situation øjensynligt ikke haft nogen særlig høj prioritering. Man må se i øjnene den katastrofe, der vil ramme de mindre fiskerisamfund uden for EF, når vi nu ser, at udviklingen går sin egen skæve gang, hvor det færøske fiskerisamfund gøres svagere og levevilkårene dermed mere umulige.

Man spørger ikke i dag Færøerne om Færøernes nødvendige behov til opretholdelse af samfundet. Man har sjældent spurgt færingerne, når man absolut mente, at der var brug for Færøerne. Man spurgte heller ikke lagtinget, dengang vi skulle stille landet til rådighed for NATO med henblik på overvågning af militær- og anden trafik på Atlanterhavet og som et led i Early Warning-kæden, der strækker sig fra Nordpolen og langt ind i Middelhavet. Der var stor og tydelig utilfredshed med disse kendsgerninger for 20 år siden, men et flertal af det færøske lagting tog til efterretning, hvad der var sket, som et led i Danmarks medlemskab af NATO. Vi var ikke ovenud begejstrede for disse tingenes tilstand, men vi tog disse hensyn.

Lagtinget vedtog dengang at protestere imod, at militære enheder blev tilknyttet loran- og radarstationen på Færøerne, og lagtinget har tillige protesteret imod, at krigsmateriel opbevares eller anvendes på færøsk land- eller søterritorium. Hvor meget disse protester tages til følge, er nok et spørgsmål, men det må vel i al fald være rimeligt at an-

[Lindenskov]

tage, at Færøerne i fremtiden har svært ved at blive regnet for et blivende led i NATO-kæden, al den stund betydelige medlemmer af denne sammenslutning bevidst eller ubevidst er med til i den grad at underminere det færøske samfunds eksistensgrundlag gennem den aktuelle fiskeripolitik. Jeg kan ikke se andet, end at der er en meget stærk tendens til en sådan for Færøerne uheldig udvikling.

Til fremskridtspartiets ændringsforslag nr. 1088, 1089, 1090 og 1091 til finanslovsforslaget for finansåret 1980 har hr. Glensgård og hr. Askjær Jørgensen knyttet nogle bemærkninger, som jeg ikke vil undlade at gøre enkelte bemærkninger til.

Til ændringsforslag nr. 1088 fremsætter fremskridtspartiet nogle betragtninger, der aldeles ikke er i overensstemmelse med sandheden, endsige virkeligheden. Jeg må tilbagevise påstanden om, at det store flertal af befolkningen på Færøerne overhovedet ikke ønsker at have noget som helst med Danmark at gøre, og skal i denne forbindelse henvise til bl. a. resultatet af folketingsvalget i oktober 1979, hvor de partier, der vandt valget, fuldt ud er tilhængere af samhørighed med Danmark. Videre i bemærkningerne til samme ændringsforslag siges der – jeg citerer:

»Givetvis findes der masser af olie i havområdets undergrund ved Færøerne, og det er ganske ansvarsløst i disse tider med OPEC-genvordigheder i olietilførslen til Europa, at færingerne da ikke for længst har tilskyndet til en olieefterforskning ved Færøerne i stedet for at søge efterforskningen forhindret.«

Jeg kan hertil for mit og for landsstyrets vedkommende sige, at man ikke har kendskab til disse påstande. Al den stund fremskridtspartiet sidder inde med sådanne oplysninger, må det anses for utilgiveligt, ja, ansvarsløst ikke at meddele disse værdifulde oplysninger til rette vedkommende. Det må i retfærdighedens navn tilbagevises, at Færøerne ikke har foretaget sig noget i denne sammenhæng. Der foregår forberedelser på undersøgelsesstadiet med det formål at få fastslået, bl. a. om der findes energimuligheder i den færøske undergrund. Landsstyret er temmelig langt fremme med planer om boring på landområdet i dette øjemed, og der har i

længere tid stået geologiske undersøgelser på netop i denne sammenhæng.

Fremskridtspartiets opfattelse i øvrigt af forholdet Danmark-Færøerne skal jeg undlade at komme ind på nu, men når fremskridtspartiet i sit ændringsforslag nr. 1091 siger: »Færingerne er langt mere velhavende end danskerne . . .«, må jeg desværre afvise også denne påstand som ikke værende i familie med ordet sandhed endsige virkelighed. De statistiske oplysninger, der sådan set også er tilgængelige for tingets medlemmer, viser, at færingernes bruttofortjeneste i 1977 var ekstraordinært stor, men siden hen er den dalet betydeligt. Hvor meget bruttofortjenesten ligger under den danske, kan jeg ikke nøjagtigt oplyse pr. dato, men jeg kan oplyse, at bruttofaktoringkomsten i 1970 var 70 pct. af den danske, at den var 90 pct. af den danske i 1977, det ekstraordinært gode år, men at den i 1978 var betydelig forringet, formentlig til 80 pct. af den danske eller derunder, og i 1979 er bruttofaktoringkomsten i forhold til den danske yderligere forringet, dvs. forringet fra 80 pct. og nedefter, måske helt ned til 1974-niveauet.

Jeg kan yderligere oplyse det høje ting om, at Færøernes eksport er faldende. Således er eksporten i de første 3 kvartaler af 1979 10 pct. lavere, end den var i samme tidsrum i 1978, og nu nærmer den sig det niveau, den lå på i 1977. Vi kan vel forestille os den aktuelle situation med en faldende eksport samtidig med voldsomme prisforhøjelser på al udrustning plus udgiftsforhøjelser på olie.

Færøernes økonomiske situation kan blive yderligere faretruende, al den stund grundlaget for fiskeriet i høj grad er forringet i 1970'erne, hvor problemerne med at omstille fiskeriet til de nye regler på havene er af en sådan økonomisk størrelse, at det både vil tage tid og kræve betydelige investeringer, tillige med den stigende usikkerhed, der melder sig, når vi hele tiden skal stilles over for ændringer i fiskemulighederne og fiskeområderne.

Færingerne har gennemgået en konstant omlægning og har samtidig været fremme i første række, når det drejede sig om at finde nye fiskemuligheder både i egne havande og andre steder. Mange af disse muligheder var kun af kort varighed, bl. a. fordi man gang på gang har været ude for udelukkelse fra de opnåede resultater.

[Lindenskov]

Jeg vil her specielt nævne forholdene med færingerne fiskemuligheder eller -umuligheder i Grønland. Jeg håber dog og tror, at regeringen vil kunne bidrage til et bedre resultat for Færøerne i bestræbelserne for at opnå mere tilfredsstillende muligheder med det formål at stabilisere den færøske samfundsøkonomi.

Jeg vil til slut give tilslutning til finanslovsforslagets gennemførelse med de ændringsforslag, der blev vedtaget ved tredje behandling.

Bolvig (RV):

Det er dybt beskæmmende, at Danmark nu nedskærer u-landsbistanden. Det er deprimerende, at der er et flertal for en beskæring, og det er overraskende, overraskende, når man betænker, at f. eks. venstres politiske ordfører, hr. Ellemann-Jensen, så sent som i sidste uge i TV-Aktuelt advarede befolkningen mod at klynke over u-landsoverførsler. Vi er i en moralsk klemme, hvis vi deltager i klynkeriet, sagde hr. Ellemann-Jensen og fortsatte: vi må overbevise vælgerne om, at vi skal give mere, vi, der er verdens mest velhavende.

Vil hr. Bertel Haarder oplyse mig om, hvorvidt hr. Ellemann-Jensen er enig med venstre i, at u-landsbistanden skal nedskæres mere end det, regeringen foreslår? For i givet fald bør hr. Ellemann-Jensen i hvert tilfælde tilbagekalde sin TV-appel.

Det er ikke overraskende, at de store borgerlige partier ønsker at klare vores økonomiske problemer gennem besparelser på u-landsbevillingerne. Det overraskende ligger i, at socialdemokratiet lytter til de borgerlige partier, der spekulerer i formodede populære besparelsesforslag. De borgerlige kan ikke skuffe mig – jeg kender deres holdning til u-landene og deres problemer – men socialdemokratiet svigter deres grundlag og deres politiske holdning og gør derfor alle os, der tror på socialdemokratiets sociale engagement og forståelse, deprimeret. Statsministeren har med rette gang på gang understreget, at vi bør sikre de svageste grupper, når vi tvinges til nedskæringer. Er statsministeren det mindste i tvivl om, at den tredje verdens fattigste er de allersvageste og allermost udsatte? At olieprisernes stigning rammer utalte millioner i Asien og Afrika langt, langt hår-

dere end os privilegerede danske? At vi skal skære ned i vor velstand, men at det er et spørgsmål for millioner om overlevelse i den tredje verden?

Statsministeren citerede i en nytårstale for 3 år siden en gammel arbejdersang, hvis ord statsministeren håbede ville blive efterlevet af befolkningen. Statsministeren husker sikkert sangen: »Verden derude er stigen og fald, her er vort ansvar, her er vort kald«. Synes statsministeren virkelig, at regeringen og socialdemokratiet lever op til dette kald, når der er et klart flertal for at opretholde u-landsbistanden, hvis vel at mærke statsministeren og hans parti vil være med? Socialdemokratiets sociale holdning og ansvar må efter min mening ikke stoppe ved landegrænsen.

Arentoft (FP):

Det er hr. Bilgrav-Nielsens indlæg i første omgang, der kalder mig herop, idet han omtalte de 100 mill. kr.s besparelse på forsvaret og sagde, at vi nu skal ind i en besparelsesrunde, hvor alle må være med, også forsvaret.

Jeg mener, det er vigtigt at understrege, at det ikke blot er et spørgsmål om, at der bliver bevilget et beløb til forsvaret, og så er det i orden. Når der skal ofres 7 mia kr. eller mere på forsvaret, skal vi også have sikkerhed for, at disse penge anvendes effektivt og rigtigt. Og dansk forsvar skal være troværdigt. Det skal det være over for befolkningen, det skal det være over for forsvarets personel, og det skal det være over for vores NATO-partnere. Derfor vil jeg anbefale hr. Bilgrav-Nielsen at læse fremskridtspartiets ændringsforslag nr. 1974 og 1975 til finanslovsforslaget, hvor vi taler om en rammebevilling, og jeg citerer lidt fra bemærkningerne til ændringsforslagene:

»Det må derfor være den forsvarsminister, som er udgået som et resultat af det seneste folketingsvalg, som har frihed til at rokere med anvendelsen af det samlede beløb, og en indgående forhåndskontrol fra folketingets side er u hensigtsmæssig og umulig – også som følge af, at der på militærområdet er tale om, at så mange nye, vanskeligt forståelige og hurtigt skiftende forhold og omstændigheder – bl. a. som følge af hensyntagen til vore NATO-partnere – må hemmeligholdes i

[Arentoft]

vidt omfang, endog over for 179 folketingsmedlemmer.«

Vi mener altså, at det skal være således, at den til enhver tid siddende forsvarsminister får en rammebevilling og derefter står til ansvar over for folketinget og næsten i et kontraktforhold opfylder de opgaver, som folketinget pålægger forsvaret at udføre.

Sidst, men ikke mindst, er forudsætningen for, at vi overhovedet kan have et folketing, og at vi overhovedet kan debattere, at Danmark er en fri nation, og det kan vi risikere ikke at være, såfremt vi end ikke vil vise vilje til at forsvare os og sige: her bor vi.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Jeg synes, det er naturligt, at man ved finanslovbehandlingen giver udtryk for de hovedtendenser, man gerne havde set slå klare igennem i finanslovsforslaget, og det synes jeg er lykkedes for ordførerne i den forhandling, der har været indtil nu. Vi har fået det serveret på lidt forskellig vis, inklusive Leacocks historie, som jeg har fået interesse for at læse et andet sted.

Jeg skal derefter konstatere, at finanslovsforslaget efter afstemningerne forleden nu foreligger i den af regeringen ønskede skikkelse, og jeg takker de partier, der har medvirket til opnåelsen af dette resultat. Finanslovsforslaget for 1980 afspejler, som det er folketinget bekendt, et budgetforløb for statens indtægter og udgifter, således som disse størrelser skønnes at ville være under forudsætning af uændret videreførelse af den økonomiske politik.

På grund af de uacceptable tendenser i betalingsbalancen og arbejdsløsheden har regeringen fremlagt forslag om væsentlige ændringer i denne økonomiske politik. Disse forslag har jo ikke kunnet indarbejdes i finanslovsforslaget, eftersom folketingsvalget og de nødvendige forhandlinger til forberedelse af regeringsoplægget har medført, at regeringens forslag først kan ventes færdigbehandlet i morgen. Jeg skal vende tilbage til, hvilken indflydelse en gennemførelse af regeringens forslag skønnes at få for statsfinanserne.

Forhandlingerne med folketingets partier viste, at regeringen ikke kunne skabe parlamentarisk flertal for alle dele af den helhedsløsning, som blev fremlagt den 4. december. Regeringen beklager dette, fordi der er behov

for et meget stærkt indgreb, og fordi det var lykkedes for regeringen at skabe forståelse herfor hos det store flertal af lønmodtagerorganisationerne og deres medlemmer. Og lønmodtagernes indforståelse er ganske enkelt en helt afgørende forudsætning for, at de indkomstpolitiske bestræbelser vil lykkes.

Jeg beklager stærkt, at det ikke har været muligt at opnå bred tilslutning til indkomstpolitikken her i tinget. Dette er så meget mere beklageligt, som en afdæmpet indkomst-udvikling også i de kommende år må indgå som et vigtigt led i en samordnet økonomisk politik med det sigte gradvis at nedbringe betalingsbalanceunderskuddet, det statsfinansielle underskud og beskæftigelsesunderskuddet.

På baggrund af den dybt alvorlige økonomiske situation, vi befinder os i, har regeringen skønnet det rigtigt at søge at komme igennem med en økonomisk politik, der kan forebygge en yderligere forværring af Danmarks økonomi. Et valg i den nuværende situation, få måneder efter sidste valg, ville ikke bidrage til at løse problemerne og ville ikke blive forstået af befolkningen.

Partiernes manglende forståelse for balancen og helheden i regeringens flerårige plan har ført til en ændring af flere forslag. De forslag, der nu ligger på bordet, og som regeringen søger gennemført, indebærer en svækkelse i forhold til regeringens forslag af 4. december 1979, men har dog en kraftig positiv virkning på samfundsøkonomien. Det er for regeringen et helt afgørende moment.

Men svækkelsen af regeringens helhedsløsning betyder, at det tidspunkt, hvor der må gennemføres supplerende økonomisk-politiske foranstaltninger, er rykket nærmere. Regeringen kan således ikke nu afvise, at der allerede i løbet af indeværende overenskomstperiode kan vise sig at være behov for at gennemføre finanspolitiske stramminger, hvilket kan ske såvel gennem yderligere begrænsninger af de offentlige udgifter som via højere indtægter fra skatter og afgifter.

Selv om regeringen på baggrund af den påtvungne udskydelse af den obligatoriske og solidariske overskudsdelingsordning ikke længere foreslår indgreb i den del af løndanelsen, der sker med hjemmel i løfteparagrafer og taktreguleringsordninger, vil lønudviklingen i kraft af de forslag, regeringen søger gennemført, markere et brud på den accele-

[Finansministeren]

rende inflationsudvikling, der ellers måtte påregnes. Den gennemsnitlige timefortjeneste for en LO-arbejder, der i 1978 steg med omkring 10 pct. i forhold til 1977, og som skønnes at ville stige med ca. 10½ pct. i 1979, måtte påregnes at ville stige med 13 pct i 1980, såfremt der ikke gribes ind. Samtidig kan forbrugerprisstigningen på årsbasis skønnes at ville accelerere til mere end 11 pct. mod 10 pct. på årsbasis i 1979 og i 1978. En sådan udvikling ville indebære en klar forringelse af dansk erhvervslivs konkurrenceevne med tab af markedsandele hjemme og på eksportmarkederne til følge tillige med nedgang i produktion, indtjening og beskæftigelse.

Regeringens forslag til en indkomstafdæmpende politik vil nedbringe stigningen i den samlede timefortjeneste fra 13 pct. til 9 pct. i 1980 i forhold til 1979. Jeg vil godt understrege, at stigningen igennem 1980 og frem til starten på næste overenskomstperiode vil ligge endnu lavere. Lægges hertil de gavnlige virkninger af den pr. 30. november 1979 gennemførte kursjustering på 5 pct., bliver resultatet et væsentligt bidrag til en forbedring af dansk erhvervslivs konkurrenceevne.

Regeringsforslagene vil understøtte den tendens til reduktion af betalingsbalanceunderskuddet, som allerede eksisterer i kraft af junaifgifterne, således at der på nuværende tidspunkt må forventes en nedgang i underskuddet på ca. 3 mia kr. i 1980 og en yderligere reduktion i 1981. Samtidig vil prisstigningstakten blive mærkbart afsvækket, ligesom beskæftigelsen i 1980 vil blive lidt større end ellers og med voksende effekt gennem 1981 og 1982.

Især fra borgerlig side har der været fremsat en række kritiske bemærkninger om regeringens skatteforslag, ikke mindst dem, der berører erhvervsvirksomhederne, det gælder højere selskabsskat, det gælder bortfald af det midlertidige investeringsfradrag, det gælder statslig grundskyld af landbrugets grundværdier. Der er grund til at understrege, at disse skatteforslag alene vil beskære en del af den merindtjening, som regeringens forslag vil give anledning til, ikke mindst som følge af indgrebet over for dyrtidsreguleringen og dermed over for lønmodtagerne, samt af de gavnlige virkninger af kursjusteringen.

Forståelse hos brede befolkningsgrupper for store indgeb i den økonomiske udvikling

kræver social balance og forudsætter, at alle bærer byrder, ellers duer det ikke. Jeg skal erindre om, at regeringens økonomiske politik vil dæmpe befolkningens forbrugsmuligheder. Ved uændret økonomisk politik ville det private forbrug falde med 2½ pct. i 1980. Efter regeringens forslag skønnes forbruget at falde yderligere med 1 pct., således at det samlede private forbrug vil falde med i alt 3½ pct. i 1980 i forhold til 1979. For de erhvervsaktive vil faldet blive endnu større. Regeringsforslagene indebærer nemlig, at pensionister og andre med meget små indkomster i det store og hele kan fastholde deres realindkomst. Denne nedgang i privatforbruget skal ses på baggrund af en stigning i 1979 på et par procent.

Regeringens forslag giver således et solidt bidrag til at afhjælpe de samfundsøkonomiske hovedproblemer i den nærmeste fremtid.

Regeringen vil opmærksomt følge udviklingen i samfundsøkonomien og forudser, at nye skridt til at styrke erhvervenes konkurrenceevne og til at holde igen på det private og offentlige forbrug vil være nødvendige i de kommende år. Nye kraftige stigninger i priserne på importeret energi vil selvsagt yderligere skærpe kravene til den økonomiske politik. Som økonomiministeren har oplyst i et samråd med folketingets politisk-økonomiske udvalg, vil f. eks. en ekstra stigning i importprisen på energi på 5 pct., efter at de afledede samfundsøkonomiske virkninger er slået igennem bl. a. i form af et noget mindre privat forbrug, indebære en forringelse af betalingsbalancen med ca. ½ mia kr., ligesom de indenlandske forbrugerpriser vil stige med 0,3–0,4 procentpoint.

I denne sammenhæng finder jeg anledning til at understrege betydningen af det forslag om ændringer i pristalsloven, som jeg forstår at en række partier, bl. a. venstre og konservative, vil stemme imod i morgen.

Det forslag, som regeringen nu søger gennemført, er udtryk for den mulige økonomiske politik her og nu. Det er en nødvendig økonomisk politik, som må videreføres i de kommende år, for at de nødvendige resultater kan nås. Lad mig stærkt understrege, at det er en illusion at tro, at vi med ét slag én gang for alle kan afskaffe underskud og arbejdsløshed. Denne opgave kræver fortsatte økonomisk-politiske foranstaltninger. Det er de hårde politiske realiteter, som både be-

[Finansministeren]

folkning, folketing og regering står over for i disse år.

Hvis vi ser på de statsfinansielle konsekvenser af de forslag, regeringen nu søger at få gennemført i forhold til det finanslovsforslag, vi står over for at skulle stemme om her ved tredje og sidste behandling, så kan jeg nævne følgende hovedtal:

Samtidig med fremlæggelsen af regeringens helhedsløsning blev der til folketinget afgivet en oversigt vedrørende den flerårige helhedsløsning. Heraf fremgik, at underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet på det nu foreliggende finanslovsforslag er opgjort til 10,6 mia kr. I den blå oversigt er det videre opgjort, at en gennemførelse af helhedsløsningen ville indebære en forøgelse af det formelt opgjorte underskud. Reelt ville helhedsløsningen indebære en reduktion af underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet med godt ½ mia kr. i forhold til finanslovsforslaget for 1980 med de af regeringen stillede ændringsforslag.

Med den skete ændring af forslagene fra helhedsløsningen må der nu regnes med en lidt stærkere stigning i indkomster og priser. Det giver et merprovenu af skatter og afgifter. Heroverfor står en ekstra stigning i de offentlige lønudgifter. Det skønnes på denne baggrund, at virkningerne for den statsfinansielle nettostilling i forhold til regeringens forslag af 4. december 1979 vil blive meget små. Det følger heraf, at den pengepolitiske problemstilling heller ikke ændres nævneværdigt i forhold til den oprindelige helhedsløsning. Det må dog erkendes, at ændringerne i helhedsplanen vil indebære en afsvækkelse af betalingsbalanceforbedringerne i de efterfølgende år, hvilket, som jeg allerede har nævnt, vil afkorte tidsrummet frem til, at det kan blive aktuelt med foranstaltninger til afdæmpning af importudviklingen. Det vil derfor være realistisk at regne med, at der fortsat må føres en stram pengepolitik.

Underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet viser, at den af regeringen tilrettelagte finanspolitik for 1980 virker ekspansivt på samfundsøkonomien. Regeringen vil ikke fraskrive sig muligheden for at gennemføre reformer, og derfor er det nødvendigt, at vi gradvis bringer ligevægt i vores betalingsbalanceforhold over for udlandet. Det indebærer bl. a., at vi må vise stor tilbageholdenhed med vort forbrug af offentlige

ydelser og vort private forbrug. Det gælder, at for hver ekstra million det offentlige giver ud i de kommende år, er der mindre til indkomststigninger på det private arbejdsmarked.

I lyset af det fald i befolkningens disponible realindkomst, der må forudses, er der derfor grund til at fastholde en stram offentlig udgiftspolitik. En yderligere nedgang i befolkningens disponible realindkomst vil ikke være acceptabel og vil ikke blive accepteret, hvis offentlige udgifter fortsat øges i stærk takt. Regeringen fastholder derfor også med finanslovsforslaget for 1980 de i juni måned aftalte besparelser på 2,5 mia kr. på årsbasis. Denne tilbageholdende linje må fastholdes og forstærkes i de kommende år.

Regeringen har endvidere efter en foreløbig gennemgang af de kommunale budgetter konstateret, at kommunerne har levet op til regeringens henstilling fra juni måned i år om, at de samlede kommunale drifts- og anlægsudgifter i 1980 skulle holdes inden for en realvækstrate i forhold til 1979 på ikke over 3 pct. Det markerer cirka en halvering i forhold til væksten i indeværende år.

Også for kommunernes vedkommende – måske ikke mindst her – vil der være behov for fortsat tilbageholdenhed, og regeringen vil bestræbe sig for, at staten i videst muligt omfang kan bidrage til denne tilbageholdende linje. Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen har tilstillet os et omfattende katalog over emner for besparelser. Dette katalog vil regeringen arbejde grundigt med med henblik på at bistå med seriøse besparelser i den kommunale sektor. Regeringen vil i januar 1980 fremlægge den årlige budgetoversigt vedrørende udviklingen i de samlede offentlige budgetter. Heri vil der blive givet en mere detaljeret redegørelse for, hvordan kommunerne har efterlevet regeringens henstilling.

Lad mig i denne forbindelse fremhæve, at den forudsatte opbremsning i væksten i den offentlige sektor i de kommende år gør prioriteringen mellem allerede etablerede og nye områder mere afgørende end før. Dette er forudsætningen for, at en dynamisk udvikling kan bevares i den offentlige sektor. En sådan øget prioriteringsindsats vil stille betydelige krav til de offentlige myndigheder, til samarbejdet mellem de forskellige offentlige myndigheder, og vil tillige forudsætte en for-

[Finansministeren]

ståelse og medvirken af de offentligt ansatte og deres organisationer. Regeringen vil lægge op til aktivt at deltage i en sådan bestræbelse og i et sådant samarbejde.

Jeg har gerne villet gøre disse mere generelle bemærkninger op til vedtagelsen af finanslovsforslaget, og jeg tror, at jeg med disse generelle bemærkninger også har beskæftiget mig med nogle af de hovedtemaer, som har været fremført af en række af ordførerne, men jeg skal gøre nogle bemærkninger til enkelte ting, der er rejst fra ordførernes side.

Jeg tror, jeg med hensyn til hr. Bertel Haarder i dag vil forbigå spørgsmålet om fondssocialisme og gidseltagning og talen dunder til. Jeg tror, det er emner, der måske vil komme til at indgå i den debat, der skal være i morgen. Så kan vi jo dér diskutere, hvem der skal tale dunder til hvem.

Jeg vil gerne til hr. Bertel Haarder sige, at det er ikke rimeligt at føre frem i debatten, at socialdemokratiet betragter gratisprincippet som en hellig ko. Jeg gjorde nogle bemærkninger om dette i debatten om ændringsforslagene, og jeg gav udtryk for, at vi var parat til på et realistisk grundlag at drøfte disse ting. Jeg gav også udtryk for, at vi har et vældigt behov for at få fastlagt et bedre tildelingsgrundlag for offentlige ydelser. Jeg tror, der er en sammenhæng mellem disse ting.

Jeg tror, som hr. Bilgrav-Nielsen var inde på, at vi ikke løser den opgave at prioritere indsatsen: at få en virkelig seriøs vurdering af, hvor der er muligheder, hvis vi griber det første det bedste forslag og gennemfører det uden at have gennemtænkt konsekvenserne. Derfor tror jeg, at den fremgangsmåde, regeringen har valgt, at vi sideløbende lægger op til en omlægning, en ændring af grundlaget for tildeling af offentlige ydelser og en virkelig seriøs gennemgang af det meget store materiale, vi har fået fra kommunene, er en rigtig fremgangsmåde.

Jeg kan helt bekræfte, at det er regeringens faste bestræbelse, at vi skal nå resultater igennem det, der er opregnet, bl. a. for at få mulighed for at løse også morgendagens opgaver.

Jeg vil gerne til hr. Palle Simonsen sige vedrørende spørgsmålet om OECD-rapporten, at det er således, hvilket jeg tror hr. Palle Simonsen ved, at det er et materiale, der har været forberedt i nogen tid, så det er et materiale, som selvfølgelig ikke kan have

indregnet de forslag, vi har til behandling i folketinget i disse dage. Jeg vil godt tilføje, at en af de ting, man fra OECDs side har lagt megen vægt på, er, at man i de enkelte lande ikke lader stigningerne i energipriserne påvirke lønudviklingen og andre ting i samfundet, men tager konsekvensen af den overflytning af værdier, der sker fra de industrialiserede lande til olielandene i kraft af energiprisernes stigning.

Vi vil arbejde med de muligheder, der ligger i de kommunale sparekataloger, som jeg har været inde på, men jeg vil godt understrege, at det bliver et arbejde, der først og fremmest sigter mod finansåret 1981, selv om vi da selvfølgelig på ingen måde vil afvise, at der er ting, der kan føres ud i livet med betydende virkning i 1980. Jeg tror, vi realistisk skal vurdere det sådan, at det er i 1981, den virkelige vægt kan ligge.

Jeg mener, at det er forkert, når hr. Palle Simonsen giver udtryk for, at regeringen nægter at se på realistiske initiativer, der kan sikre bedre muligheder i eksportsektoren. De forslag, der ligger på folketingets bord, indeholder en sådan afdæmpning i lønudviklingen, at det i sig selv må føre til en anden vurdering af mulighederne for ganske mange eksportvirksomheder i Danmark og også en anden vurdering af mulighederne for at klare konkurrencen på hjemmemarkedet.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til hr. Glensgård. Jeg kan vel nøjes med at sige, at hr. Glensgård forsøgte at opridse, hvem der i givet fald var ansvarlig for, at det var socialdemokratiet, der var udgangspunktet for regeringen. Jeg synes, hr. Glensgård glemte en vigtig part, nemlig vælgerne, for det var jo vælgernes afgørelse, der førte til dette resultat.

Til fru Ingerlise Koefoed vil jeg gerne sige, at det ikke er sådan, at regeringen ikke alvorligt ser på ændringsforslag, der stilles fra anden side. Men når regeringen fremsætter et finanslovsforslag, så ligger der jo bag ved dette mange overvejelser; der ligger samlede overvejelser om prioritering, og det resultat, der lægges på folketingets bord, er jo det, som regeringen mener bør føres igennem. Det gøres til genstand for en række justeringer undervejs, som fru Ingerlise Koefoed ved, stadig med udgangspunkt i regeringens ønsker om ændringerne. Jeg tror, det

[Finansministeren]

altid har været sådan, at en regering bestræber sig på at få sit finanslovsforslag igennem.

Jeg vil godt i forbindelse med de forslag, fru Ingerlise Koefoed gjorde om uddannelsen af kvinderne og mulighederne for at gøre en særlig indsats for de arbejdsløse blandt kvinderne, sige, at det jo er et punkt, vi har beskæftiget os ganske stærkt med i de beskæftigelsesplaner, vi har gennemført, at det er en af de ting, der konkret er nævnt, også i forhold til videreførelsen af beskæftigelsesplanen, hvortil der er afsat 4½ mia kr. på årsbasis.

Jeg har noteret mig hr. Bilgrav-Nielsens udtalelser om nogle af de elementer, regeringen har haft med i sine ønsker om opfyldelse af sparemålet. Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger hertil, det gjorde jeg forleden dag.

I fortsættelse af hr. Bolvigs udtalelser om u-landsbistanden vil jeg sige, at der altså ikke er tale om en nedskæring. Når hr. Bolvig taler om, at vi ikke vil opretholde u-landsbistanden, så kan jeg sige, at vi mere end opretholder u-landsbistanden også i 1980. Det er regeringens indstilling, at vi ikke bare skal opretholde u-landsbistanden, men at den også skal stige år for år, som den har gjort til og med 1980.

Jeg kan ikke være enig med hr. Bilgrav-Nielsen i, at der ikke vil komme besparelser på forsvarsbudgettet i 1980. Der vil komme den besparelse på 100 mill. kr., som vi har talt om, og det påvirkes ikke af de bemærkninger, der blev gjort her fra talerstolen i tirsdags.

Hr. Bilgrav-Nielsen var inde på den tanke, at vi skulle etablere et særligt organ til at anvise besparelser. Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger om det i dag, men jeg vil godt sige, at det er svært, tror jeg, for alle, uanset hvem vi sætter til at lave et oplæg til os, at gøre dette fuldstændig apolitisk. Der er ikke nogen, der kan løse denne opgave, uden at der i udspillet selvfølgelig vil ligge en vurdering, en holdning, til de ting, der vil blive resultatet.

Jeg tror, vi er nødt til at sige til os selv og til hinanden, at den opgave, der ligger med at prioritere de offentlige udgifter, er en opgave, som er pålagt os som valgte medlemmer af folketinget, og det er en opgave, hvor regeringen har et særligt ansvar. Vi er indstillet på at leve op til dette ansvar fra regerin-

gens side, og jeg håber, at det kan ske i et samarbejde med folketinget, men jeg tror, at opgaven er vores, og at vi skal bestræbe os for at løse den selv.

Til hr. Arne Melchior har jeg heller ikke mange bemærkninger. Jeg er enig i nogle af de generelle betragtninger, hr. Arne Melchior var inde på omkring de problemer, vi står over for i forhold til de problemer, mange andre lande står over for. Jeg var glad for hr. Arne Melchiors betragtninger omkring dette med også at påtage sig ansvaret for at sikre dækning.

Til hr. Steen Folke skal jeg sige, at disse fremskrivninger til 1983, som hr. Steen Folke refererede til, jo bygger på den forudsætning, at der ikke bliver foretaget mere end det, der ligger i de forslag, der er gennemført, i finansloven og i den seneste fremskrivning med tilføjelse af de forslag, vi forventer gennemført i morgen. Men jeg har sagt her i dag, og vi har sagt det i forbindelse med budgetredegørelsen, at det ikke kan være situationen. Der må også i de følgende år foretages sådanne økonomisk-politiske foranstaltninger, at vi år for år forbedrer vores situation.

Der er stadig væk ikke tale om nedskæring. Vi er i en situation, hvor de kommunale udgifter stiger med 3 pct. i 1980 i realvækst. Statens udgifter stiger kun ganske svagt, omkring ½ pct., men det må ses også i sammenhæng med, at der for det private forbrug sker en betydelig reduktion i 1980.

Jeg skal til hr. Flygaard gøre den bemærkning, at den tabel, der var indeholdt i det svar, hr. Flygaard refererede til, også er indeholdt i det materiale, jeg har omdelt til folketingets medlemmer i dag, således at det også er til rådighed i de videre overvejelser for alle folketingets medlemmer.

Jeg er også enig med hr. Flygaard i, at vi ikke kan spare os gennem den nuværende krise. Det, som jeg har lagt vægt på i mine indledende bemærkninger, er, at vi hele tiden skal være opmærksom på de samlede udgifter. Vi skal hele tiden være opmærksom på de udgifter, der måske ikke er lige så nødvendige som den dag, ordningerne blev gennemført. Det skal vi være for at sikre, at vi får løst de tunge problemer, vi har med underskuddene på betalingsbalancen, på statsbudgettet og i forhold til vores beskæftigelsessituation.

[Finansministeren]

Hr. Steen Folke var inde på dette problem med prioriteringen, og jeg vil gerne sige, at når vi lægger afgørende vægt på at få en bedre situation med hensyn til vores betalingsbalanceunderskud, så har det den helt bestemte forudsætning, hvad alle her i salen ved, at vi kan løse vores beskæftigelsesproblem på den lidt længere sigt.

Hr. Lindenskov skal jeg først takke for de bemærkninger, hr. Lindenskov gjorde om de nyordninger, der er gennemført. Jeg kan sige, at vi også fra regeringens side har følt et tilfredsstillende samarbejde omkring disse ting. Det har været gennemgående, at der har været et godt samarbejde med de færøske myndigheder, og det er vi fra regeringens side meget glade for og tilfredse med.

Hr. Lindenskov brugte meget naturligt en god del af sit indlæg til at beskæftige sig med fiskeriets problemer. Jeg kunne godt i min tidligere egenskab have lyst til at gå nærmere ind på dette emne, men jeg skal modstå fristelsen. Det er jo et meget vigtigt område, det er et område, der er meget besværligt i disse år, hvor man skal have tilrettelagt forvaltningen inden for de udvidede fiskeriterritorier. Vi har hidtil også på dette område haft et godt samarbejde og en tæt kontakt med hensyn til problemerne med de færøske myndigheder. Jeg håber også, vi kan have det med hensyn til de problemer, som er akutte i øjeblikket. Bortset fra at give dette tilsagn på regeringens vegne skal jeg ikke gå ind i substansen af problemerne i dag.

Jeg vil gerne slutte mine bemærkninger med at rette en tak til finansudvalget for det meget store arbejde, der igen i år er udført, det er jo udført under ganske besværlige forhold, ikke mindst tidsmæssigt, og jeg vil ikke mindst rette en tak til finansudvalgets formand for hans ledelse af dette arbejde.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne anbefale forslaget til finanslov til vedtagelse her ved tredje behandling.

Formanden:

Vi går nu over til ordførerrunden, anden omgang.

Bertel Haarder (V):

Både hr. Glensgård og hr. Bilgrav-Nielsen ville stille det op, som om der i virkeligheden

ikke var nogen særlig forskel på regeringens og venstres spareplaner. Jeg vil dertil sige: jo, der er desværre en ret stor forskel. Vi vil spare mere end det dobbelte af det, regeringen vil, på helt konkrete konti allerede i 1980, og vi vil op på en samlet offentlig besparelse på 6,5 mia kr. på årsbasis, hvilket er noget helt andet end det, regeringen sigter mod. Men hr. Bilgrav-Nielsen sagde jo selv, at man ikke kan gøre dette fra det ene år til det andet. Man må gøre en begyndelse. Ja men det er jo netop, hvad venstre her har gjort i modsætning til de radikale, som slet ikke har gjort nogen som helst begyndelse. De vil nedsætte et udvalg til at gøre finansministerens arbejde. Det kalder jeg ikke en begyndelse, det kalder jeg en typisk radikal måde at snakke udenom på.

Angående SV-ministrenes, altså venstres ministres, adfærd i den tidligere regering kan jeg oplyse hr. Glensgård om, at både hr. Enggaard og hr. Arne Christiansen og hele venstres folketingsgruppe fuldt ud tilslutter sig kritikken af den del af prislovgivningen, som vil hindre kommuner og amter i at spare. Vi er kede af, at f. eks. hr. Bilgrav-Nielsen overhovedet ikke støttede den kritik i går aftes, hvor der var mulighed for at presse industriministeren til at sikre, at kommuner og amter kunne spare i det kommende år. Men heller ikke dér blev der gjort så meget som en lille anmærkning fra de radikales side, som dog ellers kunne være tungen på vægtskålen i mange sager af stor betydning for landet.

Jeg skal lige oplyse, også til hr. Bilgrav-Nielsen, at venstre altså ikke har foreslået at forhøje klassekvotienterne – der er andre, der har stillet det forslag. Vi har sagt, at man godt kunne dæmpe videreuddannelsesaktiviteten en smule ved at tage 1971-niveauet og lægge 50 pct. oveni og så standse dér. Det var vist det forslag, hr. Bilgrav-Nielsen skulle have talt om.

Hr. Arne Melchior virkede også meget fatalistisk. Jeg vil gerne anerkende hans ærlighed og mener også, han fik sat nogle ting på plads. Han er i det hele taget en god taler. Men når man som hr. Arne Melchior er en slags tunge på vægtskålen her i tinget, så er man ofte selv udslaggivende for, hvad der bliver politisk muligt, og så skal man huske at tænke sig selv med, når man udtaler sig om, hvad der kan lade sig gøre, hvad der

[Bertel Haarder]

kan blive flertal for osv. Det er noget, også de radikale ofte glemmer, nemlig at tænke sig selv med, når de udtaler sig om, hvad der kan lade sig gøre politisk.

Jeg vil gerne takke for hr. Lindenskovs bemærkninger til finansudvalget og takke ham for, at han satte nogle af fremskridts-partiets ændringsforslag og bemærkninger til samme på plads. De problemer, han så stærkt fremlagde, har vi i venstre meget stor forståelse for. Vort færøske medlem af gruppen, hr. Ellefsen, har ofte sagt det samme fra denne talerstol, og vi har hørt ham sige det også på sin hjemø, på Færøerne, i sommer.

Til hr. Bolvig skal jeg sige, at han bedes læse bemærkningerne til vores spareforslag vedrørende u-landshjælpen. Der står udtrykkeligt, at vi midlertidigt vil nedsætte det meget store bidrag til UNDP med 100 mill. kr. Vi begrundet det med, at Danmark i dag betaler 10 pct. af de samlede udgifter til dette foretagende, men kun modtager ½ pct. af de bestillinger, som UNDP afgiver til de forskellige lande, på de ting, som de skal bruge til projekterne. Det er aldeles utilfredsstillende. Jeg tror, et næsten enigt finansudvalg blev rystet over denne tingenes tilstand, da vi var i Genève og blev stillet over for det.

Da vi har konstateret, at den pågældende minister ikke har taget afstand fra den politik, UNDP kører, på noget tidspunkt og heller ikke har gjort det i den seneste tale, hun har holdt i u-landsstyrelsen, og som vi fik omdelt i går, så er det vel tilladt et oppositionsparti at sige: vi vil altså give dem en lærestreg. Hvis ikke de ændrer deres politik og lader være med at begunstige de gamle kolonimagter så ensidigt, som de har gjort, så vil vi altså ikke længere være med i den brede enighed om at bakke FN's udviklingsprojekter op, så vil vi true med midlertidigt at nedskære bevillingen. Men jeg understreger »midlertidigt«, og det står i bemærkningerne.

Finansministeren er der ikke så meget at sige til. Han har ikke rigtig sagt noget, man kan gribe fat i. Jeg opfatter det egentlig positivt, som en stiltiende accept af, at de områder for sanering af den offentlige sektor, som jeg nævnte, er nogle af dem, som han i virkeligheden har blik for. Det skulle undre mig meget, om ikke han, når han skal udsende retningslinjer til ministerierne om den kommende finanslov for 1981, de skal vel udsendes i februar, bliver nødt til at forklare disse

ministerier, at statens budgetter samlet må ned med – lad os nu sætte det lavt og se det fra et rigtig socialdemokratisk synspunkt – et beløb, der ligner 3–4 mia kr. – ellers ville jeg nødig være finansminister næste år ved denne tid.

Problemet er bare, når de forskellige kampe skal udkæmpes mellem finansministeren og hans fagministre, om der da i planlægningsudvalget og i regeringen sidder én for bordenden, som kan skære igennem, når fagministrenes ambitioner brydes med hensynet til helheden. Det er muligvis dér, problemet ligger.

Palle Simonsen (KF):

Der er vel nok grund til at sige tak til finansministeren for den redegørelse over statens finanser, som vi på vanlig vis har fået fra ministeren her ved tredje behandling.

Man kunne måske nok have ønsket sig, at der havde været lidt mere styrke i, hvad finansministeren udtalte. Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, det har vi givet udtryk for tidligere, at finansministeren selv er klar over, at der må ske nogle betydelige begrænsninger, hvad angår de offentlige udgifter. Det, der er spørgsmålet, er stadig væk, som jeg sagde i første omgang, handlingen.

Det er også et spørgsmål, om finansministeren går tilstrækkelig dybt ind i problemerne. Når nu finansministeren siger, at den helhedsløsning, som folketetinget skal tage stilling til i morgen, vil bevirke en væsentlig forbedring af konkurrenceevnen, og som eksempel nævner den devaluering, der er gennemført for nylig, så går jeg da ud fra, at finansministeren er enig med mig i, at forudsætningen for, at en devaluering virkelig kan slå igennem og blive til glæde for virksomhederne, er, at der føres en meget stram indkomspolitik, det har Nationalbankdirektøren jo sagt ved utallige lejligheder. Men når man konstaterer, at der selv med de initiativer, regeringen har taget, bliver en lønstigning på disse 9–10 pct., så må man nok sige, at selv om der sker begrænsninger, så er det stadig væk en lønstigningstakt af et omfang, som sætter spørgsmålstejn ved, om vi overhovedet får nogen gavnlige virkninger af denne devaluering.

Finansministeren siger også at det, der ligger i regeringens kriseplan, er ønsket om,

[Palle Simonsen]

at den merindtjening, som indkomstpolitikken medfører, skal opsuges af staten. Her er vi ved et andet af de meget kritiske punkter. Det, jeg søgte at give udtryk for i mit første indlæg i dag, var, at betingelsen for, at erhvervslivet kan investere, er, at det kan betale sig at investere. Hvis man tror, at man hele tiden skal have betaling for de ting, der bliver foretaget for at forbedre konkurrenceevnen, så får vi ikke dette mere produktive erhvervsliv, som skal bidrage til gennem en øget eksport at forbedre vores betalingsbalance. Vi er lige bestemt her ved selve kernen i den diskussion, vi fører.

Det samme gælder for så vidt finansministerens udtalelse om den sociale balance, som vi nu har hørt om faktisk til bevidstløshed i den senere tid. Der er vel ikke nogen, der er imod, at der skal være social balance i disse ting. Nej, det, man må spørge om, er, om vi ikke kan komme så langt ud i opfyldelsen af dette mål, at vi sætter spørgsmålstegn ved, om vi overhovedet kan opretholde den sociale tryghed i det lange løb, nemlig når vi når til det tidspunkt, hvor andre begynder at have indflydelse og ønske indflydelse på, hvilken økonomisk politik der skal føres i dette land.

Det er med disse eksempler, jeg søger at understrege, at jeg nok synes, der var mange væsentlige ting i finansministerens tale, men der manglede ligesom styrken, og der manglede ligesom dette at nå frem til, hvad det er for nogle mål, der skal opfyldes, for at vi kan få løst de økonomiske problemer, som vi alle har en fælles interesse i at få løst.

Finansministeren sagde også, at der var nogle, der under debatten havde givet udtryk for, at det hele kunne løses med ét slag. Jeg vil godt sige til finansministeren, at det ikke er vor opfattelse. Vi vil i hvert fald ikke tages med i den pulje, som tror, det kan løses i et snuptag, jeg havde nær sagt: tværtimod. Det understreger netop nødvendigheden af, at der bliver foretaget virkelig realistiske indgreb. Det er betingelsen for, at vi overhovedet i 1980'erne kan få løst vort problem og få balance i økonomien.

Må jeg sige til hr. Camre, som i sit første indlæg var inde på – det var også i tilknytning til helhedsløsningen – at der var nogle partier, der af egoistiske grunde tog afstand fra den indkomstpolitik, som regeringen stod for. Ja, det har vi også hørt efterhånden

mange gange, men jeg må hertil sige: hvad er det egentlig for egoistiske motiver, der har været baggrunden for, at det har været svært at nå en løsning med de partier, som socialdemokratiet måske netop skulle have fundet en løsning sammen med? Det er de egoistiske motiver, som har ligget i LO-formandens ønske om at få gennemført en obligatorisk overskudsdeling med en central fond. Det er egoistiske motiver, som ingen dansk lønmodtager har nogen som helt glæde af, for de penge, der ville gå ind i denne fond, er der ingen, der overhovedet nogen sinde vil komme til at se noget til. Det er jo realiteten.

Derfor er det ikke en betaling til den enkelte lønmodtager for den løntilbageholdenhed, der er tale om. Det er en betaling til organisationerne, i første række til LO. Når man taler egoisme, så synes jeg nok, man skal passe meget på og prøve at gå tilbage til udgangspunktet.

Fru Ingerlise Koefoed var inde på spørgsmålet om, at man kunne få mange plejehjemspladser for F-16 flyene. Vi har jo hørt det så tit i forsamlingshusene, vil jeg da godt sige, men det er ikke så tit, vi har hørt det i folketinget, heldigvis, og derfor synes jeg alligevel, at det skal have en kommentar med på vejen.

Det er en fantastisk form for argumentation. Man kunne også få mange daginstitutionspladser for den hjælp, vi giver til u-landene. Vi ønsker også hjælp til u-landene, og det har vi også dokumenteret, til trods for vores forslag om nedskæring af stigningsstakten, men det kan nu ikke rives ud af sin sammenhæng, og det kan forsvarspolitikken heller ikke. Jeg skal bare sige, at jeg går ud fra, at fru Ingerlise Koefoed har en ulykkesforsikring og en livsforsikring, og hvis fru Ingerlise Koefoed har et hus, så har hun måske oven i købet en brandforsikring. Derfor kan det ikke vurderes så isoleret, som fru Ingerlise Koefoed gør det.

Men der var en ting i fru Ingerlise Koefoeds indlæg rent politisk, som jeg synes er spændende. Det er dette, at socialistisk folkeparti ikke vil stemme for finanslovsforslaget. Det synes jeg må give statsministeren anledning til nogle overvejelser. Jeg har forstået det sådan, at socialistisk folkeparti efter valget ligesom er blevet garant for regeringen, sådan en slags parlamentarisk grundlag for regeringen. Det er dog vist meget sjældent, at

[Palle Simonsen]

de partier, som søger at være en slags parlamentarisk grundlag, ikke tager medansvar for finanslovsforslaget. Men det bliver naturligvis statsministerens overvejelse.

Hr. Bilgrav-Nielsen var inde på spørgsmålet om forsvaret, som jo nok ville få nogle betydelige stigninger i 1980. Nu har finansministeren aflivet myten, men jeg vil dog gerne for en ordens skyld sige, at der desværre er de 100 mill. kr.s beskæringer. Hvordan man skulle få betydelige stigninger, er for mig fuldstændig ufatteligt, og det er godt, at den påstand under alle omstændigheder er blevet tilbagevist.

Når hr. Bilgrav-Nielsen talte om, at det radikale venstre heller ikke ville være med til at indtægtsregulere folkepensionen, så er det endnu mere beklageligt, at det radikale venstre ikke stemte for underændringsforslaget forleden dag, så vi kunne have fået den politiske markering, som måske kunne have bidraget til, at det kunne blive påvist over for regeringen, at det ikke var ad den vej, man skulle gå, og at de mennesker, der for øjeblikket er i tvivl, kunne få denne tvivl berøvet. Men så langt ville det radikale venstre altså ikke gå.

Hr. Bilgrav-Nielsens spareovervejelser er interessante. Man foreslår et udvalg under finansministeren eller måske en kommission, der skulle se på rationaliseringsforanstaltninger. Ja, det skal nok give resultater. Jeg må gøre opmærksom på, at vi har et administrationsdepartement, som forsøger løbende at bidrage med rationaliseringsforslag. Naturligvis kan der rationaliseres i den offentlige sektor, men jeg vil gerne slå meget klart fast, at det, det drejer sig om her, når vi taler om reduktioner af det offentlige udgifter, det er ikke bare rationaliseringer, nej, det er et spørgsmål om at forhindre den kolossale op-pustning, som vi nævnte eksempler på i første runde, inden for bistandslovens område, bare for at nævne et enkelt eksempel. Det klares hverken ved kommissioner eller udvalg. Det klares alene ved, at politikerne tør træffe de beslutninger, der skal til, for at lovene bliver administreret på en anden måde, end tilfældet er i dag. Det er helt andeledes bestræbelser, vi skal have i gang for virkelig at nå det mål, som vi har talt om i dag.

Hr. Bilgrav-Nielsen gav udtryk for, at det konservative folkeparti var hård i sin kritik af regeringen, og sagde, at partiets fire

punkts plan i hvert fald ikke kunne løse problemerne. Nej, det har vi faktisk heller aldrig påstået at den kunne gøre, i hvert fald ikke i et snuptag. Men jeg gør bare opmærksom på, at det forslag, vi har fremsat, om lønstop og erstatning af dyrtidsportioner med skattelettelser, bidrager i hvert fald til en betydelig større forbedring af konkurrenceevnen end det, vi har set fra regeringen indtil dette øjeblik. At det ikke løser problemerne hverken i 1980 eller i 1981 er en anden sag, men det bidrager i hvert fald til, at vi får en hurtigere løsning end med det, som regeringen står med i dette øjeblik.

Glensgård (FP):

Det sidste indlæg fra hr. Palle Simonsen var faktisk ret interessant. Hr. Palle Simonsen bad statsministeren om at overveje den situation, at SF nu ikke vil stemme for finanslovsforslaget, idet, som hr. Palle Simonsen sagde, det er normalt, at de partier, der vil danne parlamentarisk grundlag for en regering, også stemmer for finanslovsforslaget.

Modsætningsvis må det måske være tilladt at konstatere, at da de konservative åbenbart nu har besluttet sig til at stemme for finanslovsforslaget, så vil man også være parlamentarisk grundlag for regeringen. Jeg kan forstå på hr. Palle Simonsen, at det kan man ikke slutte. Men så vil jeg alligevel tillade mig at sige: jo, det bør man kunne slutte, for de konservative har jo en enkelt gang undladt at stemme for finanslovsforslaget, og det må så have været ud fra den betragtning, at man ikke ville være det parlamentariske grundlag. Det er egentlig en meget fornuftig betragtning fra det konservative folkeparti. Da det konservative folkeparti ikke er et af de partier, der konsekvent har stemt for finansloven – det er der mange andre der har gjort, men det har de konservative altså ikke – mener jeg, at det er en rimelig betragtning at gøre.

Hr. Bertel Haarder siger, at venstre ønsker at spare det dobbelte af regeringen. Hr. Bertel Haarder angreb en lille smule de radikale for ikke at ville støtte forslaget i går om at fritage de offentlige takster. I mit første indlæg spurgte jeg hr. Bertel Haarder, hvorfor venstre havde ændret holdning så pludseligt og så hurtigt. Jeg har ikke fået noget svar. Men jeg vil da godt bede hr. Bertel Haarder bekræfte, at min fremstilling med hensyn til

[Glensgård]

den tidligere handelsminister og den tidligere indenrigsminister er korrekt, og at det altså ikke er så forfærdelig mange måneder siden, venstre havde samme holdning som socialdemokratiet.

I øvrigt kunne jeg med hensyn til venstres sparevilje godt tænke mig at høre, hvor venstre egentlig ønsker at spare ud over de kommunale besparelser, der nu kom som en dejlig hjælp for venstre her umiddelbart før finanslovdebatten. Ja, vi har fået nogle ændringsforslag til finanslovsforslaget, det skal erkendes, og det roste jeg venstre for under tredjebehandlingen i forgårs, hvor vi diskuterede ændringsforslag. Men jeg vil godt spørge venstre: ud over de ændringsforslag, som jo ikke indeholdt nogen nedskæringer af personaleantallet – det forstår jeg nu at venstre godt vil være med til på længere sigt – hvor er det så, venstre vil spare?

Hr. Bertel Haarder sagde til hr. Bilgrav-Nielsen: man kan jo ikke sådan gøre det fra år til år. Mig bekendt har partiet venstre nu været med i folketinget i vel 100 år, så tiden dertil har været der, men problemet er nylig opstået, i begyndelsen af 1970'erne, og så kunne man sige, ja men det var jo lige i begyndelsen af 1970'erne, man skulle tage fat på det. Men det er jo ikke sådan. Hr. Bertel Haarder kom som den unge løve ind i venstre og er nylig kommet ind ved sidste valg. Hr. Bertel Haarder har jo siddet her en periode, så han har haft muligheder for at gå ind i debatten omkring finanslovsforslaget. Skal det forstås således, at venstre fra nu af aktivt vil gå ind i besparelser på finansloven, så er det naturligvis særdeles positivt.

Hr. Chr. Christensen sagde heroppefra pænt, at kristeligt folkeparti var interesseret i at spare, men man skulle skabe balance på finansloven, og det lyder jo vældig rart og vældig godt. Men vi har ikke rigtig fået nogle anvisninger fra hr. Chr. Christensen på, hvorledes kristeligt folkeparti vil gøre det. Hr. Chr. Christensen sagde, at sparekniven kun havde lommeformat, og det er da fuldstændig korrekt, det er jeg enig med hr. Chr. Christensen i. Men det nytter ikke rigtig noget at komme med angreb, hvis ikke man selv har nogen anvisninger på, hvorledes man skal bringe den balance i statsfinanserne, som hr. Chr. Christensen talte om.

Jeg skal bruge den sidste del af min taletid til at beskæftige mig med Færøproblemerne.

Det er egentlig foranlediget af hr. Lindenskovs indlæg.

Hr. Lindenskov sagde her fra talerstolen, at Færøerne er kede af NATOs tilstedeværelse på Færøerne, og at man ikke kunne leve med det i det lange løb. Jeg kan godt sige til hr. Lindenskov, at det er usolidarisk over for det samfund, som man i øvrigt fra hr. Lindenskovs side ønsker at være medlem af. Man kan ikke kun få fordelene og så ikke tage nogle ulemper, men det har jo været generelt for det færøske samfund, at man gerne vil have fordelene fra det danske samfund, men ulemperne vil man ikke have.

Jeg vil godt sige til hr. Lindenskov, at jeg også synes, det er meget kedeligt, at vores færøske personale, altså de mennesker, vi har på Færøerne, bliver budt de forhold, som færingerne byder os. Jeg kunne forestille mig, at det udstationerede personale på NATO-stationen er temmelig utilfreds med den måde, man behandler det på, og der er en lang række andre ting. Jeg synes, det er særdeles urimeligt, at man fra regeringens side accepterer, at oven i købet et medlem af den socialdemokratiske folketingsgruppe i den grad er begyndt at angribe den måde, det danske forsvar nu har etableret sig på på Færøerne.

Jeg vil også godt sige både til hr. Lindenskov og til hr. Ellefsen, at jeg synes, de to personer er usolidariske over for de personer, som lever i Danmark. Det er de ud fra den betragtning, at de sidder som medlem af det danske folketing, men accepterer, at deres hjemlige politikere, som begge de herrer jo har en vis indflydelse på, ikke foretager sig noget i olieeftersforskningen. Det kan jeg sige, fordi jeg har haft en samtale med hr. Atli Dam om disse problemer.

Hr. Lindenskov sagde, at man ikke havde kendskab til nogen forekomster, men at man foretog forberedelser på det undersøgende stadium. Det er sandelig ikke nok. Det danske samfund betaler i dag henved ½ mia kr. til Færøerne om året, og det er klart, at så længe vi gør det, så kan man godt lade naturforekomsterne blive i den færøske undergrund. I øvrigt må det siges, at hvis Færøerne fortsat skal være en del af det danske rige, er det vel ikke afklaret, i hvert tilfælde ikke til Færøernes fordel, at en eventuel olie skal være færingernes. En eventuel olie ved Færøerne må, så længe Færøerne er en del af

[Glensgård]

det danske rige, tilhøre det danske rige. Jeg vil da godt, fordi der har været en del debat om det, spørge statsministeren, om han kan bekræfte, at der for Færøernes vedkommende vil gælde de samme forhold, som der gør for Grønlands vedkommende, hvis der er olieforekomster i havbunden.

Men så kom hr. Lindenskov jo til, at man gerne ville have fiskeriinspektion på Færøerne. Det var man ikke ked af. Nu har vi læst noget deroppefra – jeg tror da egentlig kun, det er avishistorier – om, at man ligefrem ønsker fiskeriinspektionen hjem. Jeg kan godt forstå, at man gerne vil have fiskeriinspektionen på Færøerne. Den vil i tiåret 1980–1990 koste det danske samfund 1,1 mia kr. i faste 1979-priser. Den danske fiskeriinspektion vil koste 111 mill. kr. om året. Og hvem betaler det? Ja, det gør bl. a. de danske fiskere over deres skattebilletter. De færøske fiskere får fordel. Er de så solidariske, når de danske fiskere har banket hovedet mod deres fiskekvota? Nej, så er det bedre at give den fiskekvota til russerne og til nordmændene, og hvem man ellers giver den. De danske fiskere, som betaler for den danske fiskeriinspektion over deres skattebilletter, kan sandelig ikke få andel i en sådan eventuel fiskekvota på Færøerne.

Er det det, man mener med et solidarisk samfund? Er det det, hr. Lindenskov mener at danskerne fortsat skal finde sig i? At vi altså blot bidrager? Er det således, at færingerne også i fremtiden bare vil nyde, men ikke yde? Hvornår kommer den solidaritet, som man så gerne vil bryste sig af? Mon ikke det hænger sådan sammen, at så længe man modtager store tilskud fra de danske skatteydere, så vil man gerne være med i det danske samfund, men den dag det modsatte sker, at færingerne skulle give nogle bidrag, så ønsker man at melde sig ud. Fremskridtspartiet har bare set realistisk på fremtiden.

Ingerlise Koefoed (SF):

Hr. Camre var i sin tale inde på, at det var SF og de radikale, der var skyld i, at regeringens beslutningsforslag om overskudsdelingen havde måttet tages af bordet. Jeg tager da gerne en del af skylden på mig, og jeg vil godt her nøjere forklare hr. Camre hvorfor.

Allerede ved første behandling af forslaget opfordrede fru Lilli Gyldenkilde regeringen til at tage forslaget af bordet og sende det ud til diskussion, skaffe det en folkelig opbakning, og, når det havde fået det, få det tilbage her i folketinget igen. SF har ikke noget imod overskudsdeling, selv om vi ikke er glade for lige præcis den form, socialdemokratiets overskudsdelingsforslag har, men vi mener ikke, der er nogen mening i, at LO-toppen skal presse et overskudsdelingsforslag ned over hovedet på de lønarbejdere, der måske i dag slet ikke er interesseret i det.

Hr. Bertel Haarder og hr. Palle Simonsen har talt meget om kommunerne og talt meget om, hvordan man fra statens side skulle sørge for, at også kommunerne sparede, og vi har hørt fra finansministeren, at der stadig væk er en stigning i kommunernes udgifter. Jeg vil godt om det sidste sige, at den stigning på 3 pct., som man regner med, skal ses på baggrund af, at man sidste år henstillede til kommunerne kun at forøge deres udgifter med 3½ pct. Det betød for mange kommuner, at vigtige anlægsarbejder måtte sættes i stå, og det betød, at mange kommuner måtte hæve kommuneskatten. Jeg har meget svært ved at forstå, hvordan hr. Bertel Haarder får ideerne om, at vi skal lægge en hård hånd ned over kommunerne, til at svare til det decentraliseringsprincip om det nære samfund, som venstre altid er gået ind for, og som kommunalreformen vel også var et udtryk for. Staten har væltet en hel del udgifter over på kommunerne.

Jeg vil gerne advare imod al den snak om kommunernes sparekatalog og om at slå op i det og finde nogle gode spareemner. Kommunernes sparekatalog er foreløbig en fuldkommen uprioriteret oversigt over mulige og umulige forslag indsendt af alle kommuner. Jeg mindes et forslag, der kom, men som måske aldrig nåede frem til kataloget. Det var et forslag fra en viceborgmester i en nordjysk kommune. Han ville løse arbejdsløshedsproblematikken ved at sende kvinderne tilbage i hjemmene, så der kunne blive plads til mændene på arbejdspladserne. Det er i hvert fald ikke den måde, vi i SF ønsker at løse arbejdsløshedsproblemet på, hverken i kommunerne eller i staten.

Hr. Palle Simonsen sagde, at det, jeg sagde om NATO og daginstitutioner, havde han hørt i et forsamlingshus, men han havde dog

[Ingerlise Koefoed]

aldrig før hørt det i folketinget. Nu vil jeg godt meddele hr. Palle Simonsen, at jeg ikke har spor imod forsamlingshuse, jeg har ikke spor imod medborgerhuse og aktivitetshuse. Jeg ville meget gerne, at dette folketing havde noget af det liv og noget af den debat, som man har ude i forsamlingshusene, i medborgerhusene og i aktivitetshusene. Jeg tror ikke, at den kedsommelige og uvisionære debat, som vi har ført her i dag, hvor talene vælter ud af munden på de fleste af dem, der står heroppe, kunne have fundet sted i et forsamlingshus, uden at folk ville både kede sig og gå endnu mere ud og ind ad dørene, end vi har gjort her i dag under debatten.

Hr. Glensgård siger, at Danmark ikke skal være et socialkontor, og det er jeg ganske enig med hr. Glensgård i. Men jeg vil godt spørge, hvordan man vil undgå, at en del af Danmark bliver omdannet til et socialkontor i et land, hvor man har noget, man kalder en arbejdsmarkedspolitik, og noget, man kalder en uddannelsespolitik, og hvor man ofrer masser af penge på beskæftigelsesarbejder for ungdomsarbejdsløse, der tydeligt viser dem, at de skal have noget at lave, men de skal i hvert fald ikke have noget varigt at lave her i samfundet.

Jeg har i finansudvalget spurgt arbejdsministeren, hvad man ville gøre ved alle de mennesker, der har fået en uddannelse, og som er blevet arbejdsløse. Det har bl. a. været inspireret af hr. Bertel Haarders megen tale om de mange arbejdsløse arkitekter og de mange arbejdsløse bibliotekarer. Hr. Bertel Haarders løsning er øjensynlig, at de alle sammen skal tvinges på maskinskrivningskursus, og at de alle sammen skal tvinges til at tilslutte sig HK. Jeg har ikke spor imod HK. Jeg synes, det er udmærket med HK, og jeg synes, maskinskrivningskurser er meget nyttige, men jeg mener, det ville være spild af ressourcer at bruge folk, der i forvejen har en uddannelse, til at lære at skrive på maskine og til at tilslutte sig HK.

Arbejdsministeren lovede i finansudvalget at se alvorligt på problemet, og jeg håber, at vi snart får et forslag om, hvad vi skal gøre for at tilbyde de mennesker, der i forvejen har en uddannelse, en ny uddannelse eller en omskoling, der nogenlunde svarer til de kvalifikationer, de har.

Jeg er meget enig med hr. Bilgrav-Nielsen i, at man ikke uden videre kan gå hen og spare, man må have analyser først. Jeg er også meget enig i de ting, som hr. Bilgrav-Nielsen sagde om, hvad det at sammenlægge klasserne i folkeskolen ville betyde for udviklingen i specialundervisningen og i det hele taget for væksten i offentlige udgifter.

Det blev sagt, at det da var mærkeligt, at SF, som jo skulle være det parlamentariske grundlag for regeringen, ville undlade at stemme for finanslovsforslaget. Spørgsmålet blev rettet til statsministeren, men jeg vil godt have lov til her på egne vegne at rede-gøre for, hvorfor vi undlader at stemme for finanslovsforslaget.

Jeg har sagt, at der i dette finanslovsforslag er en del ting, som vi synes er ganske gode. Jeg har sagt, at der er ting, vi er utilfredse med. Jeg har sagt, at vi tager afstand fra den u-landspolitik, vi tager afstand fra den militærpolitik, vi tager afstand fra den EF-politik, der gemmer sig i finansloven. Det er klart, at vi ikke kan stemme for en finanslov, der indeholder ting af den art, som vi modarbejder, og som vi på ingen måde kan acceptere.

At vi i øvrigt skulle danne det parlamentariske grundlag for regeringen, er nok noget, som er opstået i hr. Palle Simonsens fantasi. Vi har hele tiden sagt, vi har sagt det under valgkampen, og vi har sagt det her i folketin-get, at SF er villig til at støtte regeringen på mange områder, men aldrig på det lønpoliti-ske område. Vi har vist i den tid, vi har været inde i folketin-get denne gang, at vi er villige til at strække os langt. Diskussionen i går, hvor venstresocialisterne og hr. Glistrup skældte os så meget ud, som de gjorde, viser tydeligt, at SF er indstillet på at strække sig, også ud over sine egne principper, for at støtte regeringen, men at danne det parla-mentariske grundlag for en lønpolitik, det er i hvert fald ikke SFs opgave i dette folketing.

(Kort bemærkning).

Lindenskov (S):

Hr. Glensgård kom med nogle ret kraftige bemærkninger om Færøerne og om det, jeg havde sagt i den forbindelse angående spørgsmålet om NATO. Jeg har ikke sagt, at vi ville tage en ny stilling til NATO. Jeg sagde, at i forbindelse med fiskeripolitikken og

[Lindenskov]

EFs politik kunne det blive et spørgsmål, et solidaritetsspørgsmål, om man fortsat skulle leve med de forhold, der er gældende med NATO, hvis man ikke kunne få lov til at fortsætte en rimelig tilværelse under rimelige betingelser. Fiskeriet er jo det eneste betydelige erhverv på Færøerne.

Man kunne næsten have lyst til at spørge hr. Glensgård, om vi nu op til jul skal regne med at få de 200 mill. kr. sendt til Færøerne, hvis det er rigtigt, det han siger, at Færøerne får et tilskud på 500 mill. kr. fra den danske stat. Det er mig aldeles ukendt.

Angående fiskeriinspektionen synes jeg ikke overdrivelsen er mindre. Jeg kan oplyse, at det færøske samfund bestrider en stor del af vagt- og bjærgningstjenesten på Færøerne, og at man på det færøske finansbudget i øjeblikket yder henved 10 mill. kr. i så henseende.

(Kort bemærkning).

Ellefsen (V):

Uden at gå i detaljer vil jeg i tilslutning til diskussionen mellem hr. Lindenskov og hr. Glensgård bemærke, at der ligger en konkret og forholdsvis klar aftale imellem Danmark og Færøerne, nemlig hjemmestyreløven af 1948, og der har udviklet sig en meget klar praksis på området. Det er denne aftale, der har dannet grundlag for samarbejdet mellem vore to samfund siden 1948.

De ændringer, der siden 1948 er sket i denne aftale, indebærer i hvert enkelt tilfælde, at det danske samfund i princippet har haft økonomisk fordel deraf. Der er sket flere overtagelser af fællesanliggender til særansvaret både helt og delvis gennem de sidste 5 år. Samarbejdet mellem vore to samfund er således rent faktisk med hensyn til gensidige rettigheder og forpligtelser løsere end f.eks. for 5 år siden. Set fra hr. Glensgårds synspunkt går det altså i den rigtige retning, om end måske for langsomt. Efter min opfattelse og sambandspartiets opfattelse går det rigelig hurtigt.

Når jeg selv endnu ikke her i folketinget har lagt op til en dialog med fremskridtspartiet om disse spørgsmål, er grunden den, at det forekommer mig helt urimeligt, at et stort politisk parti i dagens Danmark vil gennemføre sådanne grundlæggende ændringer i det bestående samarbejde mellem Danmark og

Færøerne ved fremsættelse af ændringsforslag til finanslovsforslaget. Fremskridtspartiet har selvfølgelig ret til at arbejde imod at opnå de samme resultater, som vore egne selvstyreparter på Færøerne arbejder for, men der burde i så fald være tale om et mere seriøst politisk arbejde bag disse ønsker og hensigter. Var der det, ville de argumenter og de oplysninger, som fremskridtspartiet kører frem med, også være væsentlig mere virkelighedsnære, end de rent faktisk er.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Under finansudvalgets rejse til Færøerne i sommer ville de færøske politikere ved flere lejligheder bestride fiskeriinspektionens udgifter. Det er naturligvis beklageligt, at man ikke vil tage et officielt stykke papir til efterretning. I dette tilfælde er det et stykke papir fra forsvarsministeriet, men jeg skal alligevel citere fra forsvarsministeriets brev af 27. juni 1979, bilag 22 20 til finansudvalget ad aktstykke 485. Det er et notat fra forsvarsministeren vedrørende de årlige udgifter til fiskeriinspektionen i de ydre danske farvande, og det fremgår heraf, at den gennemsnitlige årlige udgift for Færøerne i 1980-1989 vil andrage 111 mill. kr.

Jeg skal dertil føje, at sådanne beløb ikke er omfattet af de tilskudsbeløb, som færingerne normalt regner med, men for Danmark er det altså en udgift at klare fiskeriinspektionen til Færøerne. Færingerne er ikke klar over, at det beløb skal lægges oven i de normale tilskud over finansloven.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Der var i finansministerens bemærkninger også en lille henvendelse til det radikale venstre. Den var ikke så stærk, den var ikke så, hvad skal vi sige, provokerende som hr. Camres. Når finansministeren beklager, at det ikke har været muligt gennem de forhandlinger, man har ført, at nå frem til godkendelse af den oprindelige helhedsplan, så vil jeg gerne slå fast én gang til, at det skyldes ikke det radikale venstre. Man vidste på forhånd, at man ikke med det radikale venstre kan få en central udvikling manifesteret. Vi går ind for en decentral udvikling. Man ved, at vi er varme tilhængere af overskudsdeling, og derfor er det ikke rimeligt, at man

[Bilgrav-Nielsen]

klynger os op på den historie. Jeg siger dette igen, fordi man skal ikke forlade debatten i dag og gå ind i morgendagens med en forestilling om, at det bliver muligt at hænge det radikale venstre op på den historie.

Dernæst vil jeg gerne svare på et par ting, som kom frem. Finansministeren siger, at der ikke bliver tale om at nedskære i u-landsbistanden. Det kommer jo an på, hvordan man ser på det, men det er dog en kendsgerning, at man har besluttet at begrænse stignings-takten. Stigningstakten er ikke noget tilfældigt, det er noget, man har bundet sig til; man har aftale om internationalt, hvad man skal gennemføre. Det radikale venstre anser det for at være en reduktion, som er ubegrundet, som er skadelig. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at for os er der en sammenhæng mellem det, man gør på dette område, og det, man ikke vil gøre på forsvarsområdet. For uanset hvad finansministeren siger, så havde vi her en ordveksling i tirsdags, hvor forsvarsministeren slog fast, at udgangspunktet for de kommende forsvarsforhandlinger var de ubeskårne budgetter. Finansministeren kom med den bemærkning, at uanset hvad der blev sagt i tirsdags, skal der spares 100 mill. kr. på forsvaret. Den klare henvendelse fra finansministeren til forsvarsministeren skal jeg ikke kommentere yderligere.

Vi foreslår fra det radikale venstre, at man overvejer en ny arbejdsfacon, en ny konstruktion at arbejde efter. Når vi nu går ind i en række år formentlig, hvor der skal ske begrænsninger i de offentlige udgifter, så bliver vi nødt til at tænke nyt om den måde, vi arbejder på. Jeg kan ikke forstå, når hr. Bertel Haarder og hr. Palle Simonsen bebrejder mig dette forsøg på at skitsere en ny struktur, at man ikke kan se, der virkelig er behov for det. Der er ingen, der som hr. Palle Simonsen og hr. Bertel Haarder har fornemmet, hvor umuligt det er at arbejde med besparelsesforslag under de vilkår, vi arbejder under nu. Hr. Bertel Haarder siger, at man skal tænke sig selv med – det var en lidt underfundig udtalelse, men jeg tror, jeg forstår filosofien bag den. Ja men for 2 måneder siden var hr. Bertel Haarder part i en regering. Det er en helt fantastisk udvikling, hr. Bertel Haarder har gennemløbet siden, når vi ser på den vitalitet, han har udformet på spareområdet. Jeg tror, der virkelig er brug for, at vi

tænker os selv med, men i lidt større sammenhæng.

Ministeren siger, det er regeringens opgave, dette med besparelserne, og det kan ikke gøres upolitisk. Nej, det kan ikke gøres upolitisk. Men det, jeg forsøger at spille op til, er, at man i hvert fald i analysefasen, i undersøgelsesfasen undgår den politiske debat, som stopper enhver videreførelse af eventuelle gode besparelsesopgaver. Det kunne man gøre ved, at man fik oprettet dette folketingets rationaliserings- og spareudvalg. Det skal være en støtte til folketinget, det skal være en støtte til den offentlige debat om, hvilke muligheder der ligger på området, det skal være en støtte til, at vi kan bryde igennem de barrierer, der ligger, og som også hr. Bertel Haarder var inde på der ligger i ministerierne. Vi kender det alle sammen, hvor man sidder og forsvarer sit eget område, det gør man dygtigt, og det er formentlig også det, man er ansat til i et vist omfang; sådan arbejder man i hvert fald. Det skulle være et forsøg på med professionel bistand at bryde igennem de barrierer, som er årsagen til, at vi ikke på et virkelig sagligt niveau, vidende hvad det er vi gør, kendende de konsekvenser, der ligger i det, vi ønsker at gøre, er nået videre med disse ting. Jeg synes, man skulle overveje det endnu en gang.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg kan bekræfte over for fru Ingerlise Koefoed, at venstre finder, at administrationen af arbejdsløshedslovgivningen er alt for slatten. Men jeg kan afkræfte, at vi vil begrænse det lokale selvstyre. Vi vil hjælpe kommunerne med at lempe eller afskaffe en række af de centrale direktiver og tilskudsordninger, hvormed staten i dag puster udgifterne i vejret.

Jeg kan oplyse, at jeg i min tale faktisk ikke brugte Kommunernes Landsforenings sparekatalog. Det blev ganske vist citeret i radioen – der jo citerer den første og den sidste sætning i manuskriptet – men jeg fik ikke sagt det, fordi jeg var kommet i tidnød. Det siger lidt om den politiske reportages totale visnen og død her i landet.

Arne Melchior (CD):

[Arne Melchior]

Der er nu ingen, der tvinger nogen taler til at aflevere manuskripter, før talen er holdt. Det er en stor fristelse at udsætte en journalist for, og jeg ved, at hr. Bertel Haarder er i stand til at holde tale uden manuskript og få publicity nok uden at aflevere sit manuskript i forvejen.

Jeg er gået herop for at sige til hr. Palle Simonsen, at jeg kan være enig med ham i den bemærkning, han kom med til hr. Camre om, at det egoistiske, der forelå, det var en meget stor formands stædige fastholden på noget, som dette folketing ikke kunne vedtage, sådan som det er sammensat, og som derfor ikke burde have været fremsat herinde som led i en helhedsplan. Enig. Men nu er dette jo fjernet. Der har været et antal partier, som har opnået noget på dette felt og på en række andre felter. Så kan det ikke mere lægges til grund for den afstemning, der skal foregå her i morgen, og for placeringen af ansvaret for egoisme og særinteresser. Hr. Palle Simonsen må være noget mere konsekvent på dette område.

Jeg er fristet til at bakke op om det, hr. Bolvig var oppe og sige om u-landshjælpen. Når jeg ikke tog det op i dag, var det, fordi både jeg i går og andre af CDs talere ved gentagne lejligheder i nyeste tid har markeret vort standpunkt til u-landshjælpen, ligesom vi også gjorde det ved de ændringsforslag, vi havde stillet, og ved den afstemning, der foregik. Men jeg skal da gerne, således foranlediget, give hr. Bolvig opbakning. Jeg tror, han mener, at det, han siger, er fuldt troværdigt, og jeg føler også, at det må siges igen og igen.

Jeg er oven i købet i den situation i samme korte indlæg yderligere at kunne støtte en anden radikal taler, en anden radikal tanke, idet jeg synes, at den konstruktion, hr. Bilgrav-Nielsen løseligt har angivet med henblik på forarbejdet med kommende års finanslove, lyder meget interessant. Jeg skal love, at mit parti, hvis det bliver kaldt på, gerne vil medvirke. Vi vil i hvert fald være med til at overveje, om ikke der dér ligger forbedringsmuligheder, så vi ikke kommer i denne presede situation og måske ikke når de bedst mulige resultater. Det var interessant at høre fra hr. Bilgrav-Nielsen.

Steen Folke (VS):

I min ordførertale stillede jeg alt i alt ét spørgsmål til finansministeren. Det fik jeg intet svar på, så jeg forsøger mig igen: hvorfor holdes forsvarsministeriet ene af alle ministerier uden for det prisreguleringsloft, som skal give en besparelse på 517 mill. kr.?

Jeg vil gerne sige et par ord til hr. Bertel Haarders bemærkninger om venstres forslag om en 100 mill. kr.s nedskæring på UNDP. Jeg havde egentlig i mit indlæg under debatten om ændringsforslagene i forgårs selv tænkt mig at trække venstres bemærkninger til dette ændringsforslag frem, men det blev der ikke tid til, og jeg er glad for, at hr. Bertel Haarder nu frivilligt har gjort det og derigennem demonstreret venstres kræmmerholdning til u-landshjælpen. Hvis den danske stat yder en tiendedel af UNDPs budget, skal dansk erhvervsliv også have en tiendedel af de ordrer, som UNDPs programmer giver anledning til, det er filosofien. Jeg skal retfærdigvis medgive, at venstre på ingen måde står ene med dette usle standpunkt, men det er ikke så ofte, synspunktet fremføres så tydeligt, og jeg mener, det er nyttigt at få fremdraget et ganske væsentligt formål med den officielle u-landshjælp.

Endelig nogle bemærkninger i anledning af, at SF nu igen vender tilbage til at undlade at stemme ved finanslovens endelige vedtagelse. SF stemte ligesom VS imod sidste års finanslov. Det var velmotiveret. Det var en nedskæringslov nøjagtig ligesom dette års finanslov. Den indeholdt bevillinger til EF og NATO-militæret nøjagtig ligesom dette års finanslov. I dette års finanslov har nedskæringskruen fået endnu en ekstra omdrejning, men ellers er der ikke nogen som helst forskel på denne og den forrige finanslov. Alligevel begrundede fru Ingerlise Koefoed SFs stillingtagen med, at finansloven indeholder både gode og dårlige ting, og så undlader man at stemme til helheden. Den begrundelse holder ikke, for nøjagtig det samme var tilfældet sidste år, hvor SF stemte imod.

Men fru Ingerlise Koefoed antydede da også, hvad der er den reelle begrundelse, da hun her i sidste omgang gjorde opmærksom på, at SF »vil strække sig ud over egne principper for at støtte regeringen«. Jeg skal ikke gentage debatten fra i går, men det er ærlig talt forbløffende, at SF ikke har lært mere af historien. Nu vel, én ting er, at SF er rede til

[Steen Folke]

at se bort fra sine egne principper, men at man gør det for at hjælpe en regering netop i en situation, hvor denne regering er i færd med det hidtil voldsomste indkomstpoltiske angreb på lønarbejderne og specielt de dårligst stillede, det er ufatteligt.

Flygaard (DR):

Til indledning vil jeg gøre den bemærkning, at når vi ser på statens økonomi over for det danske samfund, så kan vi vel sige, at den tilsvarende problematik og den tilsvarende problemstilling i det hele taget foreligger, når vi skal vurdere Danmarks økonomi og Danmarks økonomiske situation over for udlandet.

Jeg vil gerne sige tak til hr. Lindenskov for de bemærkninger, han kom med, og jeg vil gerne sige tak for den meget venlige modtagelse, jeg fik, da jeg som medlem af finansudvalget var på Færøerne her i sommer. Jeg synes, det var interessant at opleve det færøske samfund og se den udvikling, der var sat i gang.

Det, der efter min opfattelse som et væsentligt element skal medvirke til at rette op på vores økonomiske situation, er, at vi får en international konjunkturopgang, således at vi får de nødvendige eller i hvert fald nogle økonomiske impulser udefra. Vi magter ikke alene at klare vores økonomiske problemer. Men man må nok erkende, at sandsynligheden for en økonomisk konjunkturopgang internationalt set for tiden ikke umiddelbart er stor, eller at den situation er nært forestående.

Jeg vil gerne igen understrege, at den statsfinansielle situation er meget alvorlig, og den giver tanker til overvejelse både på kort og på lang sigt. På den baggrund vil jeg også gerne rejse det spørgsmål, hvad vi har behov for med udgangspunkt i denne problemstilling. Jeg tror, vi har behov for en udgiftsreform, og jeg deler fuldt ud den opfattelse, at det skal ikke være en reform, der gennemføres i hast, det skal være en reform, der er gennemtænkt, det skal være en reform, der er vel gennemtænkt. Vi har nok også behov for at få en fradragsreform, men den skal heller ikke gennemføres fra den ene dag til den anden.

Jeg vil gerne videre pege på, at vi nok også har behov for at få en skattereform, eller

jeg kunne måske endda sige skattereformer. Der er for mig ingen tvivl om – det gav jeg også udtryk for i går under debatten om beslutningsforslag nr. B 35 – at vi har behov for en indkomstskattereform. Jeg vil gerne hertil føje, at efter min opfattelse har vi også behov for at få en reform på ejendomsbeskatningsområdet, og derfor må man håbe, at regeringen i indeværende folketingssamling vil spille ud med et forslag til en reform på det pågældende område. Det vil vi i hvert fald se hen til med forventning og se, hvad der måtte komme ud af det.

Endelig vil jeg gerne pege på, at vi måske også har brug for en forsvarsreform. Når jeg siger det, er det, jeg først har i tankerne, egentlig, at man går et skridt videre, end tilfældet er i dag, at man gennemfører en forsvarsreform, der i højere grad, end tilfældet er for øjeblikket, bygger på frivillighed. Det gør vi ud fra forskellige synspunkter. Vi gør det ud fra et principielt synspunkt, vi gør det også ud fra et synspunkt om, at vi i en teknisk avanceret tid får et mere effektivt forsvar ved en sådan foranstaltning, og vi gør det endelig ud fra synspunktet om, at derved opnår vi nok den største grad af ligestilling imellem dem, der går ind og tjener ved forsvaret, og dem, der bliver i det pulserende erhvervsliv.

Vi har vel ikke behov for nogen egentlig socialreform, men vi har nok behov for en anden social indstilling end den, vi har i dag. Vi har nok behov for en mere social bevidst indstilling. Vi har diskuteret en række områder inden for den sociale lovgivning, hvor man nok kunne pege på et eller andet, som efter fleres opfattelse burde være anderledes. Men det, der er vanskeligheden i mange tilfælde efter min opfattelse, er at lovgive på det pågældende område, fordi man så kommer til at ramme nogle, man ikke ville ramme. Det, jeg egentlig vil appellere til med disse bemærkninger, er, at man i højere grad anskuer den sociale ordening ud fra et bevidst socialt synspunkt og ikke i for høj grad – jeg synes faktisk, det i nogle tilfælde sker i for høj grad – ud fra det synspunkt, om man nu kan sikre sin egen gruppe mulighed for at få lidt mere raget til sig.

Jeg vil gerne gøre den bemærkning til hr. Palle Simonsen om folkepensionen, at den radikale indstilling med hensyn til en fremtidig indkomstbetinget folkepension er måske

[Flygaard]

ikke så forfærdelig interessant i denne forbindelse. Det er nemlig retsforbundets opfattelse, at vi i særlig grad i den nuværende økonomiske situation må acceptere, at det er et rimeligt område at spare på.

Jeg vil yderligere gøre den bemærkning til de konservative, at jeg egentlig troede, vi havde hørt om 4 punkts planen for sidste gang, men jeg kan forstå, at det har vi tilsyneladende ikke. Det er fantastisk, hvis de konservative forestiller sig, at man ved at ombytte nogle dyrtidsportioner med en fradragsret på selvangivelsen skulle være i stand til at løse landets økonomiske problemer. Den væsentligste og den første virkning af en sådan reform forekommer mig at være et ganske betydeligt erhvervsmæssigt tilskud. Men det er vel også udtryk for en god konservativ politik.

Endelig vil jeg gerne om olieprisstigningerne sige, at de i høj grad påvirker vort omkostningsniveau og dermed omkostningsudviklingen mellem Danmark på den ene side og udlandet på den anden side, og det rejser til stadighed spørgsmålet om en tilpasning af valutakurserne, således at de faktisk er i overensstemmelse med de realistiske omkostningsforhold i Danmark og i udlandet.

Jeg vil gerne gøre den bemærkning om u-landshjælpen, fordi den er blevet draget ind i debatten, at den efter retsforbundets opfattelse ikke skal være udtryk for dansk erhvervspolitik, men den bør være udtryk for, at man hjælper u-landene dér, hvor de har behov for det. Jeg synes ikke, vi kan være bekendt at drive snæver erhvervspolitik i forbindelse med vores hjælp over for udviklingslandene, men jeg har desværre en fornemmelse af, at adskillige af de partier, der advokerer for u-landshjælp mere eller mindre helhertet, i høj grad har erhvervspolitiske synspunkter inde i deres overvejelser, når de vil bestemme omfanget og retningen af den u-landshjælp, som skal ydes.

Til slut vil jeg gerne komme med en enkelt bemærkning til finansministeren. Jeg deler finansministerens opfattelse af, at man på grund af valg og meget andet har haft et vældigt tidspres over sig, men jeg føler alligevel anledning til i hvert fald personligt at sige tak til finansministeren. For det første, fordi jeg føler, at finansministeren har været meget beredvillig med hensyn til at skaffe de ønskede oplysninger og at skaffe dem meget hurtig.

Jeg vil føje til, at når vi har haft finansministeren i samråd i finansudvalget – og det er sket adskillige gange i den seneste tid – så har der altid hersket en venlig og hyggelig stemning, selv om det har været alvorlige problemer, vi har drøftet i landets nuværende økonomiske situation. Det vil jeg i hvert fald meget gerne sige personlig tak til finansministeren for.

(Kort bemærkning).

Hanne Engberg (SF):

Det skal være en kort bemærkning til hr. Steen Folke fra venstresocialisterne, som gentog gårsdagens angreb på socialistisk folkeparti og den stilling, vi har taget her til krisepolitikken, og den stilling, vi i dag tager til finansloven.

Vi i socialistisk folkeparti opfatter det således, at når vi er blevet valgt ind i dette folketing med så stor styrke, som vi er blevet ved dette valg, så er det for, som vi sagde i vores valgoplæg, og som vi arbejder på nu, at arbejde imod indkomstpøolitik og at styrke den reformpolitik, som socialdemokratiet har lagt op til. Derfor har SF været villig til at strække sig længere, end vi har strakt os før. Derfor har vi været villige til at undlade at stemme for finansloven, og derfor har vi givet køb på nogle af vores principper, således at vi kan komme i gang med disse reformer.

Vi gør det, fordi vi regner med at få væsentlig indflydelse på de reformer, der skal ske efter nytår. Det gælder skattepolitikken, det gælder beskæftigelsespolitikken, det gælder energipolitikken, og det gælder forslaget om overskudsdeling, som vi principielt er positivt stemt over for, når vi har arbejdet på det længere tid igennem, og når folk er mere klar over, hvad det er, der skal ske. Alle disse reformer anser vi for væsentlige reformer for lønarbejderklassen, og dem er vi villige til at gå i gang med. Det er venstresocialisterne åbenbart ikke.

(Kort bemærkning).

Palle Simonsen (KF):

Jeg bliver nødsaget til at korrigere hr. Flygaard, når han siger, at den konservative 4 punkts plan er udtryk for nogle erhvervstilskud. Jeg vil bare for en ordens skyld gøre opmærksom på, at den indeholder forslag om lønstop i den resterende del af overens-

[Palle Simonsen]

komstperioden. Forslag om at tage virkninger af olieprisstigninger ud af pristallet. Forslag om at erstatte de kommende 4 dyrtidsportioner med skattelettelser. Det er et forsøg på at forbedre erhvervslivets konkurrenceevne, på samme måde som regeringen søger at forbedre erhvervslivets konkurrenceevne, bare i et betydeligt stærkere omfang. Så kan hr. Flygaard have den opfattelse, han vil, af dette forslag. Der skal bare ikke herske tvivl om, hvad indholdet af planen er.

Min gode ven hr. Arne Melchior havde en bemærkning om organisationen omkring den centrale fond. Det var næsten lige ved at virke overbevisende, men jeg må dog føje til, at debatten havde sit udgangspunkt i hr. Camres klynkeri om, at man ikke kunne få sin vilje igennem omkring den centrale fond og den obligatoriske overskudsdeling. I hr. Arne Melchiors argumentation manglede også den meget vigtige oplysning, at det er en anden indkomstpølitik, der er kommet ud af det, efter at socialdemokratiet var nødsaget til at trække dette forslag tilbage. En væsentligt beskåret indkomstpølitik. Vi kan ikke se fonden isoleret, vi må også se på andre ting i planen fra regeringen, nemlig spørgsmålet om ekstra skat på landbrug og andre uheldige ting.

Formanden:

En kort bemærkning til hr. Steen Folke og til hr. Flygaard, derefter går vi tilbage til tallerlisten.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Fru Hanne Engberg faldt tilbage på disse aldeles ubegrundede og underlødige beskyldninger mod VS for, at vi ikke interesserer os for reformpolitikken. Det har intet på sig. Jeg vil gerne nævne et enkelt eksempel fra den seneste tid, hvor VS f.eks. gik ind i arbejdet med stop for ejerlejligheder her for ganske nylig og var med til at gennemføre en beskeden reform og var med til at forbedre den en smule. Det var VS faktisk med til igennem det arbejde, vi gjorde i den sag. Men det var ikke den rigtige reform, det skulle have været et langt bedre og sikrere stop for disse ejerlejligheder, end det blev. Men det var dog et stop og dermed et fremskridt, et ikke helt uvæsentligt fremskridt; det arbej-

dede vi med, og det gik vi ind for. Det er bare for i praksis at demonstrere, at det altså intet har på sig, at VS ikke interesserer sig for reformpolitikken.

Det, sagen handler om, er indgreb af den type, vi diskuterer nu. Fru Hanne Engberg siger, at SF er valgt ind på at gå imod indkomstpølitikken. Det er korrekt, og det er godt. Vi er enige i den sag. Men i praksis er SF med til at lempe indkomstpølitikken igennem i forbindelse med sin optræden i denne situation. I hvert fald hvis SF tager sin egen argumentation alvorligt. Andre gør det måske ikke. SF hævder, at det var afgørende, altså et kabinetspørgsmål for regeringen, at man fik vedtaget at stryge dette 500 kr.s fradrag i skatten. I virkeligheden er SF ved at sige: »Vi vil gerne have regeringen til at sidde af hensyn til det reformarbejde, der kommer senere, så vi vil godt støtte den i sådan en sag«, med til at sikre regeringens eksistens, hvis man tror på sin egen argumentation, på et tidspunkt, hvor regeringen er i færd med at gennemføre et omfattende indkomstpølitisk angreb på lønarbejderne, altså at gå imod SFs erklærede politik. Det er det, der er problematikken.

(Kort bemærkning).

Flygaard (DR):

Jeg vil gerne sige til hr. Palle Simonsen, at jeg har ikke talt om regeringens erhvervspølitik, men jeg vil da gerne sige, at i det omfang den er udtryk for en erhvervstilskudsvenlig indstilling, deler jeg ikke regeringens opfattelse. Det, jeg sagde specielt om den konservative 4-punkts plan, var, at når man fjerner nogle dyrtidsportioner og giver lønmodtagerfradrag i stedet for, så betyder det, at erhvervslivet slipper for at komme til at betale disse dyrtidsportioner, man flytter det over på skattebilletten, hvor lønmodtagerne selv kommer til at betale i væsentligt omfang. Man kan være enig eller uenig i den konservative politik, men det må være udtryk for en betydelig grad af erhvervsmæssigt tilskud.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Det er såmænd ikke striden mellem venstresocialisterne og socialistisk folkeparti, der kalder mig op, men det er en anden ordveksling, der har fundet sted. Hr. Glensgård har i et indlæg her rettet et fantastisk hårdt angreb

[Statsministeren]

på færingerne, på Færøerne. En af de ting, som hr. Glensgård giver udtryk for, er, at Færøerne og færingerne skulle være meget egoistiske. Jeg vil dertil sige, at det kan da godt være, at færinger kan være egoistiske, og at grønlandere kan være egoistiske, men for en ordens skyld vil jeg sige, at det er vist nok et fælles menneskeligt træk, som vi desværre møder mange steder – og som vi bestemt også møder her i Danmark.

Ved denne lejlighed, hvor der har været denne skarpe ordveksling, vil jeg gerne understrege, at det fortsat er regeringens politik i forholdet både til Færøerne og til Grønland, at vi dér har en forpligtelse, også en solidarisk forpligtelse, som vi vil leve op til. Vi må naturligvis fra sag til sag vurdere, hvad man skal gøre, og hvor langt man skal gå. Men så længe grønlanderne og færingerne ønsker at være en del af det danske rige, så har vi en pligt til også i rimeligt omfang at varetage deres interesser. Jeg synes, de folketingsmedlemmer, som repræsenterer de dele af riget, skal vide det, inden denne debat slutter.

Camre (S):

Jeg skal her i mit andet indlæg indskrænke mig til nogle relativt korte kommentarer til nogle af ordførerne, som har haft bemærkninger til mig.

Hr. Palle Simonsen var inde på mine betragtninger om, at det var udtryk for en betydelig grad af gruppeegoisme at sige nej til overskudsdelingsfonden. Hr. Palle Simonsen sagde, at ingen vil se noget til de penge, der indgår i lønmodtagernes fond. Jeg må have lov til at sige, at dem vil lønmodtagere og alle andre i dette land sandelig i allerhøjeste grad se noget til i form af de arbejdspladser, som skal finansieres.

Vi møder her i allerhøjeste grad en usikkerhed – jeg vil selvfølgelig ikke i forhold til hr. Palle Simonsen bruge udtrykket uvidenhed, men i hvert fald usikkerhed, som man kan benytte sig af i den politiske debat – at mange mennesker tror, det er penge, der skal lægges ned i en stor pengekasse et eller andet stedovre i Nationalbankens kælder – eller i LOs kælder, det er måske snarest det, argumentationen går på. Men det er det jo ikke. Det er penge, der skal bruges til at investere i

erhvervslivet, til at skabe arbejdspladser, som vi har så hårdt brug for.

Jeg vil gerne medgive hr. Palle Simonsen, at det utvivlsomt er rigtigt, at forståelsen for denne fondsfinansiering af erhvervslivet ikke er særlig stor endnu. Det kan hr. Palle Simonsen i allerhøjeste grad bygge på de opinionsundersøgelser, som jeg også har læst. Det er rigtigt. Men jeg mener, det i allerhøjeste grad er forkert at se en lønmodtagerfond som et udslag af et ønske, som alene næres fra LO-toppens side. Lønmodtagerfonden er et spørgsmål om en balance i vores indkomstpolitik, og hvis lønmodtagerne ser resultaterne af deres løntilbageholdenhed i de kommende år i form af nye arbejdspladser, nye arbejdspladser, som lønmodtagerne har medindflydelse på, så kommer også forståelsen for nødvendigheden af at føre en indkomstpolitik. Derfor er den et led i indkomstpolitikken, som vi i alle de vesteuropæiske industrilande må se som et nødvendigt led i vores økonomiske politik i de kommende år.

Det var baggrunden, i al stilfærdighed sagt, for min kritik af, at man både fra det radikale venstres side og fra borgerlig side i øvrigt nok siger ja til løntilbageholdenhed, men ikke vil være med til overskudsdelingen.

Jeg ville også godt komme med en kommentar til hr. Steen Folke, der sagde, at jeg havde talt om konkurrenceevnen og forbedring af konkurrenceevnen, men jeg havde ikke talt om at gøre noget ved ledigheden. Jeg vil sige til et så ideologisk betonet parti som VS, at nu synes jeg, man i allerhøjeste grad blander mål og midler sammen. At forbedre konkurrenceevnen er et middel til at nå det mål, der hedder fuld beskæftigelse. Man må forstå, at det faktisk er realiteterne, hvis vi skal gå med benene på jorden, og det foretrækker vi altså i socialdemokratiet.

Fru Ingerlise Koefoed forklarede SFs stilling til overskudsdeling med, at man ville gerne have det, men på den anden side ønskede SF, at der først skulle skabes en folkelig opbakning ved en diskussion ude omkring. Før kunne man ikke gennemføre overskudsdeling. Jeg tror ikke, jeg tager meget fejl, når jeg slår fast, at vi i allerhøjeste grad har haft en debat ude omkring. Jeg har deltaget i masser af diskussioner, også med SF-politikere, på arbejdspladser og andre steder, men det er først, når realiteterne kommer på

[Camre]

bordet i dette folketing i form af et lovfor-slag, at debatten sådan virkelig bliver alvor, og det virkelig slår igennem, at dette er noget væsentligt. Det skal være et led i en konkret situation i den økonomiske politik, og derfor vil jeg sige, at jeg finder fortsat SFs holdning til dette spørgsmål helt uforståelig. Jeg mener, at SF i allerhøjeste grad har forpasset tiden i dette spørgsmål.

Fru Ingerlise Koefoed talte om, at vi jo sparede og skar ned på u-landshjælpen. Dette med at skære ned og spare er gået igen flere gange, og jeg føler derfor trang til at sige endnu en gang, at denne finanslov skærer ikke ned på statens udgifter. Den skærer ned på stigningstakten, men der er stadig væk en stigning, også regnet i faste priser. Det gælder også u-landshjælpen. Vi skærer ikke ned på u-landshjælpen. U-landshjælpen får fra 1979 til 1980 en stigning regnet i faste priser i størrelsesordenen 100 mill. kr. Når det er sagt, vil jeg gerne sige, at jeg er helt sikker på, at et meget stort flertal i dette ting efter de udtalelser, der er kommet her i dag, er enige i, at det ikke er et af de områder, vi skal kigge på i fremtidens bestræbelser på at finde mulighed for at mindske stigningstakten i de offentlige udgifter. Jeg er helt enig i de bemærkninger, som kom fra hr. Bolvig, som kom fra hr. Bilgrav-Nielsen og også fra andre af ordførerne om dette spørgsmål.

Poulsgaard (FP):

Om 11 dage skåler vi og ønsker hverandre godt nytår. Somme tider ser man tilbage, når man går ind i et nyt tiår. Om det tiår, vi går ud af, 1970'erne, vil historieskriverne skrive, at det blev de spildte år. Det blev de af mange, mange årsager.

Vi har i dag hørt flere taler. Jeg vil gerne sige, at hr. Bertel Haarders tale faktisk var helt udmærket. Hr. Bertel Haarders tale burde faktisk sendes med alle folketingets medlemmer hjem, for det var jo fremskridtstale. Hr. Bertel Haarder svinger sig op i de store højder, han har alle de gode hensigter, men han vil ikke midlerne. Tiden er nu inde til, at vi holder op med alle disse fraser og disse pæne ord.

Selv vor socialminister var i sin tale i sommer – som hun har sendt specielt til mig, det skal socialministeren have tak for – på Askov inde på noget af det samme, som hr.

Bertel Haarder var inde på. Socialministeren siger f. eks.: Vi hjælper måske åndens arbejdere lidt for meget i stedet for håndens arbejdere. Hvad har vi set her for nylig? Vi har set Steffen Møller fra fagforeningen sige: vi kan ikke få de unge til at arbejde i industrien, de vil have noget meningsfyldt arbejde, de vil arbejde med børn og sådan noget meningsfyldt arbejde. Der står en masse ledige pladser. I skal snart til at holde op, og I skal bruge midlerne til at få Danmark på ret køl og komme op af afgrunden – for vi er i afgrunden, vi er ikke på vej ud i afgrunden, vi er i afgrunden. Vi er i afgrunden, når en generation får den indstilling til arbejdet, at man kun skal arbejde, når man har lyst, og når man synes, det er sjovt.

I har værktøjet, I har disse tusinde og nogle ændringsforslag, som fremskridtspartiet har stillet. Der er værktøjet til at få Danmark op af den afgrund, vi er kommet i. Derfor vil jeg sige, når hr. Bertel Haarder står heroppe og holder alle de kønne taler: Så brug da værktøjet, ord gør det ikke ene nu.

Jeg har gang på gang tordnet imod bibliotekerne, og det glædede mig, ligesom det glædede hr. Camre, at se en artikel, socialministeren har skrevet i B.T. Den artikel læste jeg også med stor interesse. Hvad skriver socialministeren i den artikel? Hun skriver: der er ingenting, der er gratis. Det er korrekt. Jeg er fuldstændig enig. Det gratisprincip, som vi har udviklet, fordi man ikke turde, fordi man skulle tækkes en forfærdelig masse vælgergrupper. Man skulle være den pæne, den rare og den søde, man skulle være julemand hele tiden. Man måtte ikke støde dem fra sig. Og så tog man fat på disse fuldstændig vanvittige gratisprincipper. Vi er oppe på nu ifølge budgetredegørelsen, at folkebibliotekerne i 1979 koster 1,2 mia kr. Og hvad ser vi? Enhver undersøgelse, der har været, viser ganske klart og tydeligt, at det er de bedrestillede, der benytter bibliotekerne. Igen en asocial hjælp til de bedrestillede.

Jeg har sagt disse ting hundreder af gange før, men jeg bliver nødt til at blive ved med at sige dem, indtil der kommer fornuft herinde: det eneste socialbevidste parti i dette ting er fremskridtspartiet. I bliver altså nødt til at erkende det – ja, jeg kunne godt blive ved et stykke tid endnu.

Man kunne også ønske, at disse ministre, som vi har et hav af, ville indse, at de, der

[Poulsgaard]

bærer de gyldne kæder, også forpligtes af de gyldne kæder. Vi har en minister for udenrigske anliggender, der rejser lande og riger rundt og ødsler om sig med penge, mens vi selv skal ud og låne penge, og vi har en kulturminister, der nu skal til Kina. Jeg havde nær sagt, hvis han blev i Kina, kunne det være, pengene var givet godt ud.

Erlendsson (FP):

Det er hr. Steenholdts udtalelse, der kalder mig herop på talerstolen, og som giver mig anledning til at komme med nogle betragtninger over forholdet mellem Danmark, Færøerne og Grønland.

Det er rigtigt, at der er en stor offervilje fra dansk side over for befolkningerne i Grønland og Færøerne. Men det ser også ud, som om der kommer des mere utilfredshed deroppefra, jo flere økonomiske ofre den danske befolkning er villig til at yde til disse to landsdele. Det er ikke længe siden, at statsministeren blev modtaget med stenkast på Grønland, og nu har man imødekommet dem deroppe ved at give dem selvstyre – eller hjemmestyre, som man kalder det, men som i realiteten er selvstyre – og finansierer det med store milliardtilskud, som vi i øvrigt har ydet dem siden. 1953 i hvert fald i meget stor målestok, da Grønland blev et dansk amt.

Jeg tror, at der bag denne store offervilje ligger en vis form for selvpinerisk dårlig samvittighed. Vi har så ofte fået slynget i hovedet, ikke mindst fra visse partiers side her i landet, at vi har været hårde kolonimagter og udnyttet disse bilande. Og så er realiteten jo den, at vi ikke har besejret nogen folkeslag for at sætte os på dem. Da Grønland kom til Danmark, skete det jo via Margrethes søn med kong Håkon den Sjette, Olaf, der døde i en alder af 17 år. På det tidspunkt var Dronning Margrethe efter sin fader Valdemar den Fjerde, også kaldet Atterdag, blevet rigsforstander for sin søn. Med dette rigsforstanderskab fulgte Norge og bilandene Island, Færøerne og Grønland, Shetlandsøerne og Orkneyøerne.

Da Grønland i historisk tid blev befolket, skete det med folk fra Norge. Da Erik den Røde kom til Norge i 985, var Grønland et øde land, der var ingen mennesker på Grønland. Måske var der nogle få på Østgrønland

fra den eskimoiske indvandrerstamme, som man benævner Dorsetkulturen – den uddøde på Vestkysten på grund af dårligt klima – sådan som eskimoiske stammer er vandret ned fra Canada over isen og ned langs den grønlandske vestkyst igennem tiden, som man kan følge tilbage til ca. 2.000 år før Kristus, da den første Sarqagstamme gik ned. Det var en stamme, der levede som renjægere, og som uddøde omkring 500 år før Kristus. Dorsetstammen kom 1000 år før Kristus og uddøde omkring 500 år efter Kristus.

I år 1000 blev Grønland kristnet, 1261 kom det under den norske krone, 1387 kom det under Margrethe, og omkring år 1500 da døde de sidste nordboer på Grønland i Vesterbygden på grund af dårligt klima, og fordi de var kommet i kamp med skrællingerne, der kom nordfra, sådan kaldte man eskimoerne på nordisk.

Allerede i 1595 havde Christian den Fjerde sine første inspektionsskibe deroppe for at holde orden i hvalfangerflåderne, og siden har dansk suverænitæt været hævdet i Grønland og dansk hjælpsomhed har hjulpet til, at den sidste eskimoiske indvandring over isen nordfra har kunnet fortsætte.

Men mange her kender ikke denne historiske sammenhæng og tror derfor, at Grønland er eskimoernes land, de, som nu kalder sig grønlandere. Nu er man kommet så vidt deroppe, at man som sagt kaster med sten efter statsministeren. Man vil have eget flag. Man vil ud af EF. Man har endda nu rejst det spørgsmål, om ikke en dansker, der ønsker at arbejde på Grønland, skal have arbejdstilladelse, før han kan komme til at arbejde deroppe. Mens vi her åbner vores arme for grønlandere og færingere, har man de andre steder lukket armene for danskerne, samtidig med at den danske hjælp bliver stadig større. Når vi har skrevet »fremmed land« om Grønland, er det på en måde en imødekommenhed over for det ønske, som man føler at grønlanderne har.

Man har givet 40.000 eskimoer, eller man kan sige folk af blandet etnisk oprindelse, som taler grønlandsk og er født i Grønland, fuld råderet over et isfrit område, der er større end Norge, et kæmpestort land, hvor denne, som man siger, oprindelige befolkning, hvad den slet ikke er, har sat sig på nogle få punkter langs kysten.

[Erlendsson]

Man skal nu forhandle om mineralrigdomme, som kun danskere har undersøgt og eksploiteret, man skal forhandle med en dansk-grønlandsk undergrundskommission, hvor den danske regering i juni gjorde en grønlander til formand, efter at det først var bestemt, at det skulle være en paritetisk kommission, hvor der skulle være en uvildig formand. Hvorfor gjorde man det? Jo, det gjorde man, fordi hr. Steenholdt ved de store afgiftsloves fremsættelse i juni måned erklærede, at han ikke havde taget stilling til, hvilken holdning han ville tage, og fordi regeringens afgang var truet deraf. Der blev panik hernede, da hr. Steenholdt erklærede, at han endnu ikke havde taget sit standpunkt.

Men hvad skete der så? Jo, så kom hr. Jonathan Motzfeldt ned, og efter 4 dages hårde forhandlinger, hvor man, som Grønlandsministeren senere erklærede, talte karsk og ligeud til hinanden, og det var man kun glad for, for sådan havde man altid gjort, fik hr. Jonathan Motzfeldt denne formandspost, og han fik 71 mill. kr., som af udenlandske olieselskaber var indbetalt til statskassen kontraktligt, fordi de ikke opfyldte deres koncessionsforpligtelser. Det var ikke meningen, at grønlanderne skulle have de penge. Dem afpressede de regeringen for det ene mandat, som hr. Steenholdt kunne give til regeringen, hvorved den kunne få sine afgiftslove igennem, afgiftslove, som kun lagde byrder på den danske befolkning, ikke på hverken den færøske eller den grønlandske.

Ud fra dette synspunkt mener jeg, det må være på tide at indføre hjemmestyre i Danmark. Vi blander os ikke i grønlandske og færøske forhold. Vi giver dem store økonomiske tilskud. Vi tømmer danske skatteyderes lommer for betragtelige beløb på et tidspunkt, hvor vi selv i allerhøjeste grad står og mangler de samme midler. Hvad møder man så? Møder man nogen solidaritet? Nej, pengene går kun den ene vej. Man er ikke fælles om byrder og forpligtelser, man er ikke fælles om nød, men kun om overskud.

Vi mener, det er kommet dertil, hvor både grønlanderne og færingerne skal have fuld frihed, men at de også, som der står i den færøske hjemmestyrelov af 1948 § 2, når de overtager visse områder som særanliggende, samtidig skal overtage det fulde økonomiske ansvar. Det er man gået uden om ved at bruge § 9, hvorved man har kunnet lave en spe-

ciel færøsk skolelov f. eks., en rammelov, som man kan putte alting ind i; det er ikke en dansk skolelov. Man har sikret sig 50 pct. automatisk, ligegyldig hvad man gør på skoleområdet, ligegyldig hvad man gør på socialområdet, og ligegyldig hvad man gør på sundhedsområdet. Det skulle man tidligere søge om hver gang, nu har man bundet danske skatteydere til at betale 50 pct. af færingernes udgifter på dette område i al evighed. I § 2 står, at færingerne kan forlange visse områder som færøsk særanliggende, men det kan Danmark også, og der er ingen rimelighed eller solidaritet over for danskerne ved stadig ensidigt at pålægge dem disse byrder.

Det er ikke rigtigt, som hr. Ellefsen siger, at det er blevet stadig mere fordelagtigt for Danmark at være sammen med Færøerne; det er blevet det stik modsatte.

Steenholdt (Grønl.):

Ja, hvis jeg kunne, ville jeg gerne ansætte historielærer hr. Erlendsson i Grønland. Det kan være, jeg får brug for ham i Grønland, med de betingelser som selve partiet har foreslået for, hvordan de danske skal klare sig i Grønland. Økonomiske ofre og alt det andet har jeg hørt så mange gange, at jeg ikke behøver at bruge tiden til at kommentere det. Fremskridtspartiets upopularitet i Grønland og forhåbentlig også på Færøerne skal jeg ikke give forklaring på her i tinget – den giver sig selv. I fremtiden synes jeg, det er tidspilte at bruge kostbare minutter her i salen på dette parti, så den fremtidige tavshed fra min side og forhåbentlig også fra mine færøske venners side over for fremskridtspartiets kritiske bemærkninger om Grønland og Færøerne skal bare forstås derhen, at vi er fuldstændig ligeglade med dette parti og dets tanker.

Man husker vel hr. Erlendssons bemærkning til mig sidste år om, at man må ikke blande sig i den danske politik, når man har så få stemmer bag sig. Denne gang viste det sig, at hans personlige stemmer ikke slog til i forhold til mine personlige stemmer. Men i dag, da hr. Erlendsson opholder sig her i tinget med stedfortræderstatus, har jeg nærmest lyst til, hvis jeg må, at kaste bolden tilbage til hr. Erlendsson og sige: hvordan kan

[Steenholdt]

man blande sig i så store beslutninger, hvis man overhovedet ikke har stemmer bag sig?

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Statsministerens bemærkning til mig i forbindelse med den debat, vi har haft om færingerne, var ikke rimelig. Det, jeg krævede fra færingerne, var, at de skulle vise solidaritet over for os. Hvis de ikke ville deltage i byrderne, skulle de heller ikke have nydelserne. Hvis de fortsat vil have nydelserne, er det egoisme.

Men statsministeren glemte – måske skal ordet »glemte« i citationstegn – at svare på det spørgsmål, jeg havde stillet ham, og derfor skal jeg gentage det, for det er så vigtigt i den debat, som vi nødvendigvis skal have med færingerne i fremtiden. Kan statsministeren bekræfte, at eventuelle olieforekomster eller andre råstofforekomster ikke tilhører det færøske folk, men det danske rige?

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal blot bekræfte, at fremskridtspartiets ændringsforslag til finansloven ikke er udformet efter, at vi skal købe os stemmer hverken på Færøerne, på Grønland eller andre steder. Vi er bekendt med, at socialdemokratiet med statsminister Anker Jørgensen i spidsen går ind for, at socialdemokratiet køber sig stemmer for skatteydernes penge, og når vi nu har været inde på det med tallene, kunne det være interessant at få at vide, hvad de stemmer, socialdemokratiet køber sig, koster pr. stk. Men fremskridtspartiet fører ikke politik efter at købe sig stemmer, heller ikke på Færøerne og Grønland.

(Kort bemærkning).

Erlendsson (FP):

Jeg synes, hr. Steenholdt skulle have svaret på det, som det drejede sig om, men han kom jo overhovedet ikke ind på det misforhold, som eksisterer i forholdet mellem Danmark og dets bilande. Han talte ikke noget om, hvilke ofre man fra grønlandsk side uden diskussion ville være villig til at give til fællesskabet. Han talte ikke om, hvordan Grønland med dets store naturressourcer kunne bidrage til at hjælpe Danmark ud af

den hårdt betrængte økonomiske situation, vi er i i dag. Hr. Steenholdt tilhører endda det danskvenlige parti atassut, men han var parat til at hjælpe det meget mere separatistiske siumutparti dengang i juni måned, da han lagde den situation op, som gav det grønlandske landsstyre ekstra over 71 mill. kr. og en plads som formand for den dansk-grønlandske undergrundskommission, hvorefter hr. Jonathan Motzfeldt triumferende over for verdenspressen erklærede, at han havde vundet den første sejr over den danske regering. Det er tilfældet. Sådan er forholdet mellem Grønland og Danmark i dag, at man taler om sejr, når man har kunnet blokke danskerne for ekstra 71 mill. kr. Det er ikke noget venskabsforhold, det er værd at holde på.

Vi vil ikke fra den ene dag til den anden kaste Grønland fra os, men vi vil sandelig heller ikke have nogen beskyldninger om, at vi er koloniherrer, som vil bestemme over Grønland. Vi vil meget gerne komme ind på en afviklingsperiode, så man kan stå på sine egne ben – hvis man nogen sinde kommer til det – og vi vil hjælpe dem meget langt, men vi vil ikke samtidig yde store ofre og høre utilfredshed og ikke andet end utilfredshed og få fjendskab til gengæld. Jeg ved godt, det hedder i skriften, at det er saligere at give end at tage

Formanden:

Taletiden er udløbet.

Erlendsson (FP):

Men det er også, kan jeg forstå, tungt at bære gode gaver.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Repræsentanter for fremskridtspartiet har talt om egoisme og om spild i 1970'erne. Begge dele kan bevises og vil blive bevaret for eftertiden i denne bog og en række andre skrifter. Jeg takker for de bemærkninger, hr. Flygaard gjorde; også jeg synes, vi har haft et sagligt og godt samarbejde i finansudvalget.

Til hr. Steen Folke skal jeg sige, at der er en ganske god forklaring på, hvorfor forsvarsbesparelsen er opstillet på den måde, den er. Hr. Steen Folke er ikke medlem af finansudvalget, men finansudvalgets medlemmer er opmærksom på, at den udmøntning

[Finansministeren]

af rammebesparelsen på de 700 mill. kr. går helt tilbage til SV-regeringens tid, og finanslovsforslaget er jo fremsat uændret efterfølgende. Forsvaret og u-landsbistanden var som bekendt ikke med i besparelsen, og derfor var disse to områder ikke begrænset i prisreguleringen på samme måde som de andre områder. Men hvis hr. Steen Folke regner efter, vil han finde ud af, at besparelsen på forsvarsministeriets område beløbsmæssigt ligger på niveau med den begrænsning i opreguleringen, som finder sted på de øvrige rammebelagte områder, eksklusive lønudgifterne.

I diskussionen om udgifterne vedrørende Fæørerne skal jeg for en ordens skyld sige, at de udgifter, der afholdes efter finansloven 1980, er 357 mill. kr., hvoraf de 60 mill. kr. vedrører fiskeriinspektionen.

Så vil jeg gerne gøre et par bemærkninger til fru Ingerlise Koefoed. Den ene er, at den idé, fru Ingerlise Koefoed nævnte måske var indeholdt i det kommunale sparekatalog, der gik ud på at løse problemerne ved at sende kvinderne hjem i køkkenet, er noget som vi ikke har tænkt os at arbejde med, hvis sådanne forslag indgår i det kommunale sparekatalog.

Det andet, jeg gerne vil sige til fru Ingerlise Koefoed, er, at de kommunale udgifter andrager en sådan størrelse, at de må inddrages i overvejelserne, når man skal fastlægge den økonomiske politik i samfundet. Fru Ingerlise Koefoed var nervøs for den decentrale beslutningsproces, og det var henvendt til hr. Bertel Haarder angående det nære samfund, men jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige, at når vi har fastlagt tingene således, at to tredjedele af de offentlige udgifter er placeret som kommunale og amtskommunale udgifter, må dette udgiftsområde nødvendigvis inddrages i tilrettelæggelsen af den samlede økonomiske politik, og jeg kan sige, at kommunerne og amtskommunerne er fuldstændig enige med os i det synspunkt.

Til hr. Palle Simonsen skal jeg sige, at jeg tror, vi vil være i en situation efter morgendagen, hvor hr. Palle Simonsen i hvert fald ikke kan opretholde det synspunkt, at SF i alle situationer er regeringens parlamentariske grundlag. Jeg tror, hr. Palle Simonsen vil konstatere, at han vil kunne hæfte denne betegnelse på en række partier efter morgendagen, hvis han vil bruge det udtryk. Jeg mener

i øvrigt, at det hverken er rimeligt eller hensigtsmæssigt, for situationen er den, at regeringen lægger sine forslag ned til forhandling i folketingsalen og søger tilslutning til dem dér. Det viser sig, at der vil være et forskelligt flertal fra sag til sag. Jeg både tror og håber, at der bliver situationer, hvor hr. Palle Simonsens parti også kan være med i dette flertal. Det betyder ikke, at vi går ud på gader og stræder og siger, at nu er det konservative folkeparti regeringens parlamentariske grundlag. Jeg synes bare, vi skal erkende situationen, som den er, nemlig at det er en mindretalsregering, der lægger sine forslag ned til folketinget og søger tilslutning til dem, således at vedtagelsen kan ske med vekslende flertal, og det er det, vi vil opleve i morgen.

Ud over dette skal jeg til hr. Palle Simonsen sige følgende: jeg har ved en tidligere lejlighed haft mulighed for at kommentere 4 punkts planen, og det kan måske se lidt mærkeligt ud, at jeg både dengang og i dag kunne argumentere med, at der er en større styrke i regeringens forslag end i den konservative 4 punkts plan. Det er jeg nu ikke så nervøs for, for forskellen mellem dem er jo, at vores plan, vores forslag, har en balance. Derfor kan vi også tage et stærkere indgreb i forhold til lønudviklingen, i forhold til indkomstudviklingen, idet vi har en række andre ting med, der sikrer, at alle i samfundet er med til at bære byrden.

Derudover skal jeg sige til hr. Palle Simonsen, at jeg ikke sagde, at merindkomsten skal opsuges af staten. Jeg sagde, at det, som pålægges virksomhederne i kraft af de forslag, vi har fremsat, er, at vi beskærer en del af den gevinst, der kommer som resultat af de samlede foranstaltningers gennemførelse. Vi har ikke noget imod, at der samles midler i virksomhederne; tværtimod er formålet med hele regeringens oplæg jo at sikre en større erhvervsaktivitet og en større konkurrencedygtighed. Men man må ikke glemme, at hr. Palle Simonsens parti og andre partier har afvist at gå ind i den overvejelse, vi har lagt op til, om via lovgivningen at sikre en fordeling af ejendomsretten til de resultater, der kommer ud af det.

Den sidste bemærkning, jeg skal gøre, er til hr. Bertel Haarder, som forsøgte at tage mig til indtægt for, at de synspunkter, han har gjort gældende angående besparelser,

[Finansministeren]

skulle have tilslutning fra socialdemokratiet og regeringen. Jeg gjorde ikke mange bemærkninger om enkelthederne. Jeg kunne godt have sagt, at jeg egentlig syntes, de ændringsforslag, venstre har stillet til finanslovsforslaget, er lidt fantasiløse. Jeg kunne også godt have gået ind i en diskussion om de hellige køer, om tilskudssystemet, som hr. Bertel Haarder pegede på, og straks derefter fokusere på en ganske bestemt del, nemlig socialudgifter og uddannelsesudgifter. Vi vil meget gerne være med til at se på tilskudssystemerne; begrebet tilskudssystemer er ikke helligt for socialdemokratiet, men vi vil gerne se på det hele. Vi vil også gerne se på tilskuddene til erhvervslivet. Hvis vi skal have fornuftige resultater ud af bestræbelserne på at skabe basis for at løse også fremtidens opgaver, kan det ikke nytte noget, at vi kun vil se på en ganske bestemt del, vi må se på hele det offentlige udgiftsområde. Hvis det er det, hr. Bertel Haarder er parat til at medvirke til, kan jeg sige: det er regeringen også.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 137 stemmer mod 25; 11 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Uddannelsesudvalget (10/12 79):

Udtræder: Eggert Petersen
Ny stedf.: Hans Jørgen Jensen

Retsudvalget (10/12 79):

Udtræder: Eggert Petersen
Nyt medl.: Hans Jørgen Jensen

Udenrigsudvalget (19/12 79):

Udtræder: Jørgen Witte
Nyt medl.: Erik Andersen

Landbrugs- og fiskeriudvalget (19/12 79):

Udtræder: Jørgen Witte
Nyt medl.: Erik Andersen

Forsvarsudvalget (19/12 79):

Udtræder: Jørgen Witte
Nyt medl.: Erik Andersen

Nordisk Råd (19/12 79):

Udtræder: Jørgen Witte
Ny stedf.: Erik Andersen

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 21. december 1979, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Jeg kan sige, at det er tanken at prøve at færdiggøre tredjebehandlingen i morgen, men af hensyn til de medlemmer, der skal rejse, er jeg nødt til at sige, at der jo ikke kan gives nogen garanti for, at det kan nås. Vi har drøftet det på et formandsmøde i dag, men en garanti kan begribeligvis ikke gives, og skulle vi ikke blive færdige i morgen, fortsætter forhandlingerne som tidligere bebudet lørdag kl. 9.00.

Mødet hævet kl. 17.45